

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2013. gada 12. novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Gunārs Kūtris.

G. Kūtris.

Atklājam tiesas sēdi šodien, 2013. gada 12. novembrī.

Šodien Satversmes tiesa izskatīs lietu Nr. 2013–04–01 *“Par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam”*.

Lieta tiks izskatīta Satversmes tiesas sastāvā:

tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Kristīne Krūma, Sanita Osipova, Uldis Ķinis,

tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris,

tiesas sēžu sekretāre Elīna Kursiša.

Lietas dalībnieki:

pieteikuma iesniedzējs ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Gardie Visdari” un šo SIA pārstāv **Inese Volkova**. Pilnvara ir lietas materiālos, personas dokumentu uzrādiet tiesas sēžu sekretārei. Paldies.

Institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeimas, pārstāvis — Saeimas Juridiskā biroja vadītājs **Gunārs Kusiņš**. Jums pilnvara arī ir lietas materiālos, personas dokumentu lūdzu...

Uz tiesas sēdi ir uzaicinātas... tiesas sēdē kā pieaicinātās personas:

Tieslietu ministrija. Tieslietu ministriju pārstāv Valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos **Laila Medina**... lūdzu... jums pilnvara ir līdzīgi? Uzrādiet tiesas sēžu sekretārei un arī personas dokumentu... Paldies.

Tiesībsargs. Tiesībsarga biroju pārstāv Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vadītājas vietniece **Gundega Bruņeviece**. Lūdzu, arī pilnvaru iesniedziet tiesas sēžu sekretārei un personas dokumentu uzrādiet... Paldies.

Tieslietu padome. Pārstāv **Sandra Strence**, Tieslietu padomes locekle. Ir Sandra Strence ieradies? Nav...

Latvijas Zvērināto advokātu padome. Pārstāv zvērināts advokāts **Lauris Liepa**. Lūdzu!... Jums pilnvara un personas dokumenti... Paldies.

Latvijas tiesnešu biedrība. Latvijas tiesnešu biedrību pārstāv Tiesnešu biedrības valdes locekle **Dzintra Balta**.

Dz. Balta.

Jā, es iesniedzu dokumentus... Un es varbūt varu par Strences kundzi teikt to, ka ir zināms, ka viņa ir slima. Tāpēc, es domāju, viņa nav ieradies kā Padomes pārstāve.

G. Kūtris.

Paldies.

Pieaicinātā persona — Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valsts tiesību zinātņu katedras lektors juridisko zinātņu doktors **Edvīns Danovskis**. Personas dokumentu uzrādiet tiesas sēžu sekretārei... Paldies.

Un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedras lektors **Aigars Strupišs**. Ir atsūtījis informāciju, ka ir slims šodien...

Tas nozīmē, ka no pieaicinātajām personām divas personas nav ieradušās, visticamāk, attaisnojošu iemeslu dēļ.

Vai mēs lietu varam skatīt? Lietas dalībniekiem būtu kādi iebildumi šodien sākt lietu skatīt? Nē...

Saeimas pārstāvim?

G. Kusiņš.

Iebildumu man nav, mēs tikai gribējām pieteikt vēlāk lūgumu... Es saprotu, ka divas pieaicinātās personas tāpat acīmredzot varētu tikt citu reizi uzklausītas...

G. Kūtris.

Tiesa nolemj, ka pieaicināto personu neierašanās šoreiz netraucēs lietas izskatīšanu uzsākt un lietas gaitā redzēsīm, kad viņas varētu uzaicināt.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi tiesai?... Paldies.

Saeimas pārstāvim?

G. Kusiņš.

Godātā tiesa, mums būtu lūgums pieaicinātās personas statusā šajā lietā pieaicināt arī **Linardu Muciņu**.

Linards Muciņš ir Advokatūras likuma atjaunošanas aktīvs līdzdalībnieks. Un ņemot vērā, ka pieaicināti tika Universitātes mācību spēki, es domāju, ka Linarda Muciņa pienesums varētu būt kā Rīgas Stradiņa universitātes mācību spēka pienesums. Un Muciņa kungam ir arī publikācijas par šo tēmu, kas ir universitātes grāmatās izdotajās un arī Advokātu padomes nosūtītajā informācijā ir atsauce uz šo rakstu. Es domāju, ka tas varētu palīdzēt gūt pilnīgāku ieskatu. Muciņa kungs ir zālē un varēs piedalīties.

G. Kūtris.

Tiesa, nav iebildumu? Paldies. Lūgums ir apmierināts.

Tātad Linards Muciņš, zvērināts advokāts, vienlaicīgi arī Rīgas Stradiņa universitātes lektors tiek pieaicināts kā pieaicinātā persona šajā lietā un jūsu viedokli uzklausi. Jūsu personas dokumentus, protams... Paldies.

Paziņojumu, ka tiesa sāk izskatīt lietu pēc būtības.

Vispirms tiek nolasīts tiesneša ziņojums. Lūdzu, tiesnese Osipova.

S. Osipova.

2013. gada 11. martā Satversmes tiesā tika ierosināta lieta Nr. 2013-04-01 *“Par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam”*.

Konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā ir iesniegusi sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Gardie Visdari”, lūdzot izvērtēt Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam.

2013. gada 3. maijā Satversmes tiesā saņemts institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeimas, atbildes raksts, kas pievienots lietai.

Ar Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietnieces 2013. gada 1. augusta lēmumu lieta nodota izskatīšanai.

Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts 2013. gada 5. septembrī oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” Nr. 173.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi paziņots likumā noteiktajā kārtībā.

Par pieaicinātajām personām lietā atzītas un rakstveida viedokļus iesnieguši: tiesībsargs, Tieslietu ministrija, Tieslietu padome, Latvijas Zvērinātu advokātu padome, Advokātu atbalsta biedrība, Latvijas Juristu biedrība, Latvijas juristu apvienība.

Papildus lietā viedokļu sniegšanai tiesas sēdē pieaicināti juridisko zinātņu doktors Edvīns Danovskis un Latvijas Universitātes doktorants Aigars Strupiņš, kā arī Latvijas tiesnešu biedrības pārstāvis.

Pieaicināto personu rakstveidā sniegtie paskaidrojumi un atbildes uz tiesneses rakstveidā uzdotajiem jautājumiem ir pievienoti lietai.

Lietai pievienoti arī citi tās izskatīšanai nepieciešamie dokumenti un materiāli.

Ar visiem lietas materiāliem ir iepazinusies konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pilnvarotā pārstāve Inese Volkova un Saeimas pilnvarotais pārstāvis Jānis Pleps, kuri to apliecinājuši ar savu parakstu.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai tiesnešiem būtu jautājumi ziņotājai? Nav jautājumu. Paldies.

Tālāk uzklausi lietās dalībniekus.

Vispirms vārds ir pieteikuma iesniedzējam, tā pārstāvim... Es atgādinu, ka likums jums nosaka tiesības runāt 30 minūtes. Lūdzu, jums vārds.

I. Volkova.

Paldies.

Godājamā tiesa! Paskaidrojot konstitucionālās sūdzības iesniedzēju viedokli, es vēlos teikt sekojošo.

Īsi faktiskie apstākļi.

Juta Bukovska bija cēlusi prasību tiesā pret SIA "Gardie Visdari". Tiesa šo prasību atzina par nepamatotu un noraidīja, proti, SIA "Gardie Visdari" lietā uzvarēja. Bet no Jutas Bukovskas nevarēja piedzīt ar lietas vešanu saistītos izdevumus, jo par savu pārstāvi lietā bija izvēlējusies nevis zvērinātu advokātu, bet juristu, kurš veda minētās kapitālsabiedrības lietu tiesā.

Šādas iespējas iegūt atlīdzinājumu par ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem kapitālsabiedrībai nebija, jo Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas pirmais teikums... 1. punkts, proti, apstrīdētā tiesību norma kopsakarā ar Civilprocesa likuma 44. pantu noteic, ka puse, kura zaudē, atlīdzina ar lietas vešanu saistītos izdevumus otrai pusei, ja palīdzību par lietas vešanu ir sniedzis tikai un vienīgi zvērināts advokāts.

Satversmes 92. pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu un ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Satversmes tiesa savos spriedumos ir secinājusi, ka Satversmes 92. pantā minētais termins "advokāts" ir tulkojams paplašināti. Un proti, ar to saprotot ne tikai zvērinātus advokātus un zvērinātu advokātu palīgus, bet arī citus kvalificētus juristus, kuri var sniegt juridisko palīdzību personām.

Civilprocesa likuma 83. pants paredz, ka par pilnvarotajiem pārstāvjiem lietā var būt gandrīz ikviena fiziska persona, ievērojot likumā paredzētos ierobežojumus.

Tomēr gan likumdevējs, gan Augstākā tiesa apstrīdēto tiesību normu interpretē tādējādi, ka neparedz tiesības prasīt atlīdzinājumu par saņemto juridisko palīdzību no otras puses, ja, tās lietu vedis, tiesā ir jurists, nevis zvērināts advokāts.

Varu piekrist Saeimas viedoklim attiecībā uz 92. panta trešā teikuma piemērošanu divu privātpersonu savstarpējās attiecībās, proti, ka valstij ir pienākums izstrādāt un pieņemt tādu tiesisko regulējumu, kas personas tiesību pārkāpuma gadījumā ļautu saņemt atlīdzinājumu un īstenot efektīvu tiesisko aizsardzību.

Tomēr nepiekrītu tam, ka šāds tiesiskais regulējums būtu izstrādāts.

Un to pierāda sekojošais.

Neliela atkāpe. Lietās, kurās spriedumu tiesa taisa vienas personas labā, tiesa atzīst otras personas rīcību par nepamatotu. Proti, lietās, kurās prasība ir apmierināta un tiesa prasību apmierina... tiek atzīta par nepamatotu personas atturēšanās no kādas rīcības. Savukārt lietās, kur prasība tiek noraidīta, prasības pieteikums tiek uzskatīts par nepamatotu. Tātad par nepamatotu rīcību personai, otrai personai, nodarot mantisku novērtējuma pametumu.

Gandrīz visas pieaicinātās personas ir atzinušas, ka persona ar savu rīcību Civilprocesā... ar nepamatotu savu rīcību Civilprocesā otrai pusei ir nodarījusi zaudējumus.

Vēl jo vairāk. Pieaicinātās personas ir norādījušas veidu, kā šādā gadījumā, ja juridisko palīdzību nav sniedzis zvērināts advokāts, personai, kura lietā būtu uzvarējusi, būtu jārikojas. Un, proti, būtu jāsniedz jauna prasība tiesā par zaudējumu atlīdzināšanu.

Un tā kā pieaicinātās personas norāda, kā šajā gadījumā Civilprocesa likuma 96. pants, kurš noteic, ka fakti, kas nodibināti ar likumā spēkā stājušos spriedumu vienā civillietā, nav no jauna jāpierāda iztiesājot citas civillietas, kurās piedalās tās pašas puses.

Tātad puse, kura tiesā ir uzvarējusi, bet izmantojusi jurista palīdzību, sniedz jauna prasību tiesā, atvieglotā kārtībā, ja tā vienkārši var teikt, ar prasību par zaudējumu piedziņu. Jo tikai personas, kuru lietas vešanu tiesā ir uzņēmušies zvērināti advokāti, ir privilīģētas saņemt atlīdzinājumu tās pašas civillietas ietvaros.

Nemaz nerunājot par to, ka papildus jau tā noslogotajām tiesām tās tiktu noslogotas vēl vairāk, šāda prasība par zaudējumu piedziņu diemžēl ir lemta neveiksmei, jo jau divas reizes Augstākās tiesas senāts gan 2009. gadā, gan 2011. gadā ir skaidrojis, ka strīds par izdevumu atlīdzību, kas radies pusei pilnvarojot pārstāvi lietas vešanai, tiek izšķirts saskaņā ar Civilprocesa normām, nevis materiālo tiesību normām, un proti, tiesību norma par zaudējuma piedziņu nav piemērojama šajā gadījumā.

Tādējādi var secināt, ka nav tiesiska regulējuma, kas ļautu saņemt atlīdzinājumu par izdevumiem, kas pusei ir radušies, ja tā ir izmantojusi jurista palīdzību.

Ja Augstākās tiesas ieskatā minēto materiālo tiesību normas nav piemērojamas, bet Civilprocesa laikā radušos izdevumu atlīdzinājumu nav iespējams saņemt tās pašas lietas ietvaros, piemērojot Civilprocesa likuma normas, ja juridisko palīdzību sniedz jurists, tad šādā gadījumā var rasties personas pamattiesību aizskārums.

Tomēr, ja mēs pieņemam, ka personai būtu tiesības prasīt izdevumus par jurista palīdzību, pamatojoties uz materiālo tiesību normām, tad šajā gadījumā būtu vērtējums nepieciešams šādai atšķirīgai attieksmei, proti, Satversmes 91. pants noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēku tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas. Satversmes tiesa, interpretējot 91. pantu, ir atzinusi, ka vienlīdzības princips liedz valstij izdot tādas tiesību normas, kas bez saprātīga pamata ierobežo indivīda tiesības un pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos.

Uzskatu, ka apstrīdētā tiesību norma ir neatbilstoša Satversmes 91. pantam sekojošu apsvērumu dēļ.

Pirmais. Attiecībā pret personām un salīdzināmiem apstākļiem. Apstrīdētā tiesību norma noteic, ka kopsakarā ar Civilprocesa likuma 44. pantu ar lietas vešanu saistītos izdevumus, proti, advokātu palīdzībai, atlīdzina tai pusei, kurai par labu taisīts spriedums. Visas personas, kuras ir puses civilprocesā, atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Un salīdzināšanas kritērijs ir atzīstams uz personas izvēli attiecībā uz pārstāvi, kas ved konkrētās personas tiesas lietā. Tādējādi personas, kuras lietu tiesā ved zvērināti advokāti un personas, kuras lietu tiesā ved citi Civilprocesa likumā pieļautie pārstāvji, tajā skaitā arī juristi, atrodas savstarpēji salīdzināmos apstākļos.

Runājot par atšķirīgo attieksmi. Lai arī kāds būtu abu personu grupu pārstāvis tiesā, ikviena persona ir ieinteresēta lietu tiesā, tā vienkāršoti sakot, uzvarēt. Apstrīdētās tiesību normas piemērošanas negatīvās sekas ir vērstas tikai uz tādu personu, kura savas lietas vešanai nav izvēlējusies zvērinātu advokātu.

Ja mēs paskatāmies vēsturiski, tad Civilprocesa likuma 83. pants noteica, ka par civilprocesā pieļaujamo pārstāvi varēja visām personām... uzvaru liekot uz "visām personām"... varēja būt tikai un vienīgi zvērināti advokāti. Un tad arī tika paredzēts atlīdzinājums par šāda pārstāvja piedalīšanos procesā.

Minētais pants, proti, Civilprocesa likuma 83. pants, kurš noteica pārstāvju loku, ir vairākkārtīgi grozīts. Un šobrīd par lietas vedēju tiesā var būt jebkura persona, izņemot tur atsevišķus ierobežojumus, kas paredzēti Civilprocesa likuma 84. pantā.

Savukārt apstrīdēto tiesību normu likumdevējs nav grozījis. Un joprojām tajā kā atlīdzinājums par lietas vešanu saistītajiem izdevumiem ir paredzēti tikai izdevumi par advokāta palīdzību.

No minētā ir konstatējams, ka persona, kura tiesā uzvar, saņem atlīdzinājumu par lietas vešanu saistītajiem izdevumiem tikai gadījumā, ja tās lietu tiesā ved zvērināts advokāts. Bet persona, kuras lietu tiesā ved jurists, un arī šī persona ir uzvarējusi, atlīdzinājumu par ar lietas vešanu saistītajiem izdevumiem nesaņem.

Un līdz ar to es uzskatu, ka var secināt, ka apstrīdētās tiesību normas paredz atšķirīgu attieksmi pret personu grupām, kuras atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos.

Runājot par leģitīmo mērķi un samērīgumu. Gribētu teikt, ka vienlīdzības princips neliedz likumdevējam noteikt atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Tomēr šādi atšķirīgai attieksmei ir nepieciešams objektīvs un saprātīgs pamats jeb atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis. Ja vērtējam apstrīdētās tiesību normas leģitīmo mērķi, varētu teikt, ka, no vienas puses, leģitīmā mērķa nav, jo, iespējams, šāda situācija Civilprocesa likumā ir veidojusies tāpēc, ka ir grozīts Civilprocesa likuma 83. pants, kurš vairs nenoteic to, ka lietu tiesā var vest tikai zvērināti advokāti. Savukārt nav grozīts Civilprocesa likuma 33. pants, kurš noteic, ka atlīdzību var saņemt tikai par zvērināta advokāta atlīdzību.

Tomēr, ja skatāmies, ka leģitīmais mērķis tiesību normai tomēr ir, un proti, tās ir sabiedrības intereses saņemt kvalitatīvu juridisko palīdzību, tad šādā sakarā ir jāvērtē, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti mērķa sasniegšanai un vai mērķi nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem attiecībā uz indivīda tiesībām.

Runājot par līdzekļiem mērķa sasniegšanai. Nekādā gadījumā neapšaubu zvērināta advokāta spēju sniegt kvalitatīvu juridisko palīdzību un kvalitatīvi vest personu lietas tiesā. Tomēr ir ne mazums lietu, kuras tiesā ir uzvarējuši juristi un lietas tiesā ir zaudējušas personas, kuras lietas tiesā veduši zvērināti advokāti. No minētā var izdarīt secinājumu, ka, pat pieaicinot par lietas vedēju zvērinātu advokātu, nav iespējams garantēt lietas iznākumu. Tas it īpaši varētu tikt atspoguļots piemērā, ja lietu tiesā ved abās pusēs zvērināti advokāti. Lietās, kurās tiesa spriedumu taīsa tikai vienas personas labā, tātad viena puse vienmēr zaudēs. Tātad arī tās personas... tā persona, kuras lietu tiesā ved zvērināts advokāts, zaudēs.

Bet ja mēs runājam par lietām, kurās tiesu lietu ir izvarējusi persona, kurai juridisko palīdzību ir sniedzis jurists, šāda persona nevar saņemt atlīdzību par jurista sniegto palīdzību.

Tātad būtu jāatbild uz jautājumu par to, vai šāds ierobežojums saņemt atlīdzinājumus būtu... sasniegtu leģitīmo mērķi saņemt... sabiedrības intereses saņemt kvalitatīvu juridisko palīdzību.

Šajā sakarā es vēlētos vērst uz to, ka jau likumdevējs ir atzinis to, ka kvalitatīvu juridisko palīdzību var sniegt kvalificēts jurists. Un šo likumdevējs ir skaidrojis Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā, paredzot, ka juridisko palīdzību var sniegt arī juristi.

Un arī Satversmes tiesa jau iepriekš ir norādījusi, ka lietas vest un pārstāvēt citas personas ne sliktāk par zvērinātiem advokātiem var arī tiesneši, prokurori, juridisko zinātņu doktori, īpašas juridisko palīdzību sniedzošās nevalstiskās organizācijas vai valsts finansētas iestādes, kuras sniedz bezmaksas juridisko palīdzību.

No minētā ir secināms, ka leģitīmo mērķi var sasniegt arī indivīda tiesībām mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, neierobežojot šo indivīdu tiesības saņemt atlīdzinājumu par kvalitatīvu saņemto juridisko palīdzību.

Turklāt vēlos vērst uzmanību uz to, ka Satversmes tiesa par to, vai apstrīdētā norma sasniedz savu leģitīmo mērķi, ir norādījusi, ka minētais jautājums ir vērtējams kopsakarā ar apstrīdētās normas piemērošanas praksi.

Un šajā sakarā es vēlētos ar pāris piemēriem norādīt, ka šis regulējums nesasniedz mērķi ar pārstāvjiem lietā tā, kā tiek izvēlētas personas, kas nav zvērināti advokāti.

Nelielai atkāpei. Pieaicinātās personas, kuras pārstāv... vai sastāvā ir zvērināti advokāti, ir norādījuši, ka advokāti saņem ieņēmumus tikai un vienīgi no juridiskās palīdzības. Bet citi konsultanti, tajā skaitā arī juristi, sniedz juridisko palīdzību un, iespējams, sniedz arī ar juridisko palīdzību nesaistītus pakalpojumus.

Tomēr es uzskatu, ka advokātu minētais neatbilst patiesībai un to pierāda sekojoši divi piemēri.

Pirmais no piemēriem. Sagatavojot sarežģītu lietu tiesā, kurā ir nepieciešamas speciālās zināšanas, nereti tiek izmantota konsultantu palīdzība, proti, būvinženieru, medicīnas speciālistu, finansistu un citu šādu konsultantu palīdzība. Šādu konsultantu... es uzsveru... un nevis ekspertu, kā to saprot Civilprocesa likuma izpratnē, sniegtā palīdzība ar šībrīža spēkā esošajām tiesību normām netiek atlīdzināta, ja persona, kura ved lietu tiesā... persona, kuras lieta ir tiesā, šādus izdevumus atlīdzina konkrētajam speciālistam. Lai šādu situāciju novērstu un lai persona, kura ir iesaistīta tiesvedības procesā, tomēr saņemtu par šādu konsultantu sniegto palīdzību iztērētos naudas līdzekļus, praktiski tiek veikta darbība, ka zvērināts advokāts izraksta rēķinu, klients samaksā un pēc tam zvērināts advokāts norēķinās ar konsultantu par sniegto palīdzību.

Neskatoties uz to, ka Advokatūras likuma 118. pants noteic, ka zvērināti advokāti uz darba līguma pamata var pieņemt darbā konsultantus, darba līgums ar šādiem konsultantiem uz vienu tiesas procesa laiku netiek slēgts. Tas notiek uz... pieļauju, uz uzņēmuma līguma pamata vai cita veida sadarbības līguma pamata. Tādēļ šādā kārtībā ir redzams, ka, lai saņemtu tomēr iztērētos naudas līdzekļus, kurus likums neļauj savādāk saņemt, tiek mākslīgi veidota situācija, ka advokāts ir saņēmis atlīdzību par viņa nesniegtajiem pakalpojumiem.

Un otrs piemērs, ko es gribu teikt, ir... ne mazums ir juristu, kuriem ir sadarbība ar zvērinātiem advokātiem. Tāpat juristi sniedz savu juridisko palīdzību klientiem, pārstāvot minētos klientus tiesā, bet, lai šos izdevumus atlīdzinātu, otra puse, kura būs zaudējusi, tiek piestādīts tiesā zvērināta advokāta rēķins un otrai pusei ir pienākums atlīdzināt šādu sniegto juridisko palīdzību, jo neviena Civilprocesa likuma norma neaizliedz advokātam neiet uz tiesu, bet sniegt juridisko konsultāciju tikai birojā. Un neviena tiesību norma neparedz, ka tiek atlīdzināta tikai tāda juridiskā palīdzība, kas tiek sniegta tiesas sēdes laikā.

No minētajiem piemēriem ir redzams, ka ne jau ar izvēlēto līdzekli izdevumu atlīdzināšanas ierobežošanā ir iespējams sasniegt leģitīmo mērķi, proti, kvalitatīva juridiskā palīdzība.

Ja ir vēlēšanās panākt mērķi un pasargāt sabiedrības intereses saņemt kvalitatīvu palīdzību, iespējams, būtu jāveido tāds pārstāvības institūts, kurš minēto mērķi varētu sasniegt, piemēram, Civilprocesa likumā nosakot, ka pārstāvēt personas tiesā var tikai zvērināti advokāti vai arī kvalificēti juristi, kuri būtu reģistrēti kādā speciālā reģistrā. Par šāda reģistra izveidošanu jau tiek runāts labu laiku.

Arī augsti godātais Augstākās tiesas senators Aldis Laviņš ir norādījis un paudis savu viedokli, kurš... viedoklis ir lietas lapā 103. ... ka apstrīdēto normu varētu grozīt, izsakot to šādā redakcijā, proti, ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir izdevumi pārstāvim par juridisko palīdzību.

Ja ir vēlēšanās panākt, ka ar lietas vešanu saistītie izdevumi tiek atlīdzināti tikai tajos gadījumos, kad juridiskā palīdzību sniedz advokāts vai augsti kvalificēts jurists, tad nesaraucjami tas ir risināms kopā ar jautājumu, ka tikai šīs personas var būt par pārstāvi civilprocesā. Pretējā gadījumā nebūs iespējams izvairīties no kolīzijas ar vienlīdzības principu.

Taču šobrīd, kad Civilprocesa likums ļauj tiesā pārstāvēt un personu lietas vest tiesā arī juristiem, un ja ar jurista palīdzību lieta ir uzvarēta, tad, neļaujot saņemt atlīdzinājumu par jurista palīdzību, indivīda interesēm tiek radīts nepamatots kaitējums. Tāpēc uzskatu, ka līdz ar to ir secināms, ka apstrīdētā norma neatbilst samērīguma principam un tādējādi arī Satversmes 91. pantam.

Un pavisam īsi par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma būtu jāatzīst par spēku zaudējušu... būtu 2009. gada 17. aprīlis, kas bija datums, kurā Juta Bukovska... Jutas Bukovskas prasības pieteikums tika pieņemts tiesā, pirmās instances tiesā, un SIA "Gardie Visdari" radās nepieciešamība algot un lūgt pārstāvi viņas lietas vešanai tiesā.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Jautājumus sākumā uzdod Saeimas pārstāvis. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā... paldies, godātā tiesa. Būtu vairāki jautājumi, kas izriet gan no iesniegtās konstitucionālās sūdzības, gan arī no pašreizējās runas.

Sakiet, lūdzu, vai Civilprocesa likuma 44. pants, vai tiešām paredz atlīdzināt pārstāvības izdevumus?

I. Volkova.

Viņš paredz atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus.

G. Kusiņš.

Bet tieši pārstāvības izdevumus... Nu, tā kā ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir vairāki.

I. Volkova.

Minētais jēdziens "ar lietas vešanu"... protams, ir plašāks savā būtībā nekā "pārstāvība". Tāpēc... bet pārstāvis var veikt visas procesuālās darbības, tātad ir saprotams, ka tiek atlīdzināti arī pārstāvja izdevumi.

G. Kusiņš.

Bet 44. panta pirmās daļas 1., 2., 3. un 4. punkts neparedz, ka būtu atlīdzināmi pārstāvības izdevumi. Šī norma nav arī apstrīdēta.

I. Volkova.

Par kuru pantu?...

G. Kusiņš.

44. panta pirmā daļa paredz, ka ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi šādos apmēros... Un tad ir uzskaitīti...

I. Volkova.

Tie ir izdevumi par advokāta palīdzību.

G. Kusiņš.

Jā, bet mans jautājums ir, vai šeit ir par pārstāvību paredzēts atlīdzināt.

I. Volkova.

Advokāts, tāpat kā cits pārstāvis, ved... Būtībā es saprotu tā... Jautājums ir par to, vai ar lietas vešanu saistītajos izdevumos būtu uzskatāmi un iekļaujami pārstāvja izdevumi... Vai es pareizi saprotu?

G. Kusiņš.

Mans jautājums ir, vai ar lietas vešanas saistītie izdevumi ir izdevumi par pārstāvību, jo šobrīd 44. panta pirmā daļa nenorāda, ka tur ir pārstāvības izdevumi. Tur ir norādīts, ka ir izdevumi advokāta palīdzības samaksai.

I. Volkova.

Jā. Bet kopsakarā ar tiesību normām, kuras regulē lietas vešanu un pārstāvja institūtu Civilprocesa likumā un tie ir 82. pants, 83. un 84. Un 85. pants, kas nosaka, kā pārstāvība ir jānoformē un kur ir skaidrots par to, kā advokāts sniedz savu palīdzību, proti, vai nu sniedzot juridisko palīdzību vai uzstājoties tiesā kā pārstāvis. Tātad advokāts var... advokāta palīdzība var būt gan sniedzot juridisko palīdzību, gan pārstāvību. Taču Civilprocesa likuma 44. pants nediferencē to, kādu advokāta palīdzību atlīdzina. Tātad atlīdzina jebkuru advokāta palīdzību. Tātad arī par pārstāvību.

G. Kusiņš.

Otrais jautājums. Jūs... lietas pieteikumā bija norādīts, ka citās valstīs ir kaut kā savādāk. Pieminēta bija tikai Igaunija. Sakiet, lūdzu, vai ir vēl kādas citas valstis bez Igaunijas piemēra? Tur bija rakstīts: citas valstis. Piemērs bija tikai viena valsts.

I. Volkova.

Tas varbūt gramatiski skan, jo nevar pateikt, ka cita valsts... ja teikumā tas tā... Es nezinašu teikt, vai pasaulē ir vēl citas valstis un nevarēšu jums pateikt precīzu piemēru, bet vismaz ar vienu piemēru es parādīju, ka ir vēl kāda valsts, ne tikai Latvija, kurā šādus izdevumus atlīdzina.

G. Kusiņš.

Tad ir jautājums. Sakiet, lūdzu, vai par pārstāvību būtu jāmaksā? Piemēram, juridiskā persona, protams, nevar vest savas lietas pati tiesā... Juridiskās personas viena vai otra vārdā nāk kāds pārstāvis... Sakiet, lūdzu, ja nāk, piemēram, SIA ABC direktors. Vai viņam būtu jāatlīdzina ar viņa pārstāvību saistītie izdevumi?

I. Volkova.

Tieši plašākais jautājums vai šaurākais jautājums... Atbildot uz šaurāko jautājumu par direktora pārstāvību tiesā. Iespējams, jau direktors saņem atlīdzību, jo uz likuma pamata viņš veic SIA pārstāvību. To viņam noteic uz statūtu un Komerclikuma pamata.

Savukārt par to... atbildot uz jautājumu, vai vispār būtu jāmaksā par pārstāvību, uzskatu, ka jā, jo tie ir laika resursi un līdzekļi, kad kāda persona sniedz kādai citai personai pakalpojumu.

G. Kusiņš.

Nu, piemēram, likumiska pārstāvība... Bet vai jūs uzskatāt, ka vienādā un salīdzināmā situācijā, piemēram, advokāts, persona, kas pēc profesijas ir advokāts un viņš ir pārstāvis sava nepilngadīgā bērna lietā, likumīgs pārstāvis... savukārt zvērināts advokāts juridiskās palīdzības sniegšanai šajā lietā ir pieaicinājis vēl citu advokātu. Tad šis likumiskais pārstāvis, kas ir advokāts pēc profesijas, bet bērna likumiskais pārstāvis, vai viņš par savu pārstāvību arī tiesīgs prasīt atlīdzinājumu?

I. Volkova.

Pirmkārt, jau tiesīgs būtu, bet, ja mēs skatāmies šo jautājumu, tad nez vai viņš pats kā likumiskais pārstāvis par savu sniegto juridisko palīdzību tiesā pats sev arī samaksātu. Jo, lai atlīdzinātu izdevumus, kas ir radušies par pārstāvja sniegto palīdzību, ir nepieciešams pierādīt šos izdevumus, proti, ir nepieciešams iesniegt maksājuma uzdevumu par šāda pakalpojuma apmaksu. Un, ja advokāts būs sev samaksājis par sev sniegto palīdzību likumiskas pārstāvības gadījumā, tad, protams, tas būtu absurda situācija, bet būtībā tāds bija jautājums, vai viņam pašam, pārstāvot savu bērnu, es saprotu tā... būtu nepieciešams samaksāt. Bet es uzskatu, ka tajā gadījumā viņš vienkārši šādu atlīdzinājumu neprasīs tiesā.

G. Kusiņš.

Bet vai viņam būtu tiesības prasīt?

I. Volkova.

Ja viņš pats sev būtu samaksājis...

G. Kusiņš.

Nē, vai viņam ir tiesības prasīt... Viņš ir bērna likumiskais pārstāvis tiesā. Pēc profesijas advokāts. Bet viņš ir pieaicinājis savā lietā vēl citu advokātu

juridiskās palīdzības sniegšanai, kura izdevumi, kā es saprotu, atbilstoši 44. pantam, varētu tikt atlīdzināti. Mans jautājums ir, vai tas bērna likumiskais pārstāvis arī var prasīt atlīdzību par pārstāvību?

I. Volkova.

Prasīt var tikai tādus izdevumus, un prasīt var... ja šādi izdevumi ir radušies. Un viņi ir atmaksāti, proti, tiesā iesniedzot maksājuma uzdevumu.

G. Kusiņš.

Pats sev?

I. Volkova.

Nu, tāpēc jau es saku, ka tā situācija sanāk absurda. Bet, ja viņš būtu pats sev maksājis...

G. Kusiņš.

Paldies.

Vēl trīs jautājumi. Sakiet, lūdzu, vai advokāta pieaicināšana ir personas prettiesiska uzvedība?

I. Volkova.

Noteikti nē.

G. Kusiņš.

Vai advokāta pieaicināšana ir nepamatoti var aizskart?

I. Volkova.

Noteikti nē.

G. Kusiņš.

Paldies. Un visbeidzot. Jūs šeit teicāt par ieņēmumiem, par to, kā rīkojas zvērināti advokāti. iespējams, tā bija tāda norāde, cik es saprotu, tā bija tāda norāde par iespējami pretlikumīgu rīcību, ka zvērināti advokāti iesniedz dokumentus, kuros ir iekļauti pilnīgi citi izdevumi. Sakiet, lūdzu, vai jums ir pierādījumi par šādu advokātu pretlikumīgu rīcību un vai jūs esat vērsusies Zvērinātu advokātu padomē?

I. Volkova.

Zvērinātu advokātu padomē es vērsusies neesmu.

G. Kusiņš.

Pierādījumi?

I. Volkova.

Teorētiski? Jā, būtu.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav vairs jautājumu.

G. Kūtris.

Paldies. Tiesnešiem būtu kādi jautājumi?

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jūs teicāt, ka no 2009. gada ir tāda tiesu prakse, ka neatlīdzina izdevumus juristiem un atlīdzina izdevumus tikai advokātiem. Vai jūs uzskatāt, ka līdz tam 2009. gadam tiesa tulkoja jēdzienu “advokāts” plaši un no 2009. gada tulko šauri? Un vai tas ir interpretācijas jautājums? Vai tā ir normas problēma no 2009. gada... ka tiesa tulko šauri jēdzienu “advokāts”, vai norma to nosaka, vai tā ir interpretācija?

I. Volkova.

Šādu viedokli ir sniedzis arī likumdevējs, skaidrojot, ka norma paredz tikai zvērinātu advokātu... Par zvērinātu advokātu Civilprocesa likuma ietvaros tiek uzskatīti tikai zvērināti advokāti.

S. Osipova.

Līdz 2009. gadam un arī pēc tam normas vārdiskais sastāvs nav mainījies. Bet līdz 2009. gadam norma tika piemērota plaši. No 2009. gada norma tiek piemērota šauri. Kas ir mainījies?

I. Volkova.

Mainījies ir... To mainīšanos var paskaidrot ar Augstākās tiesas Senāta skaidrojumu, kādēļ...

S. Osipova.

Tātad judikatūra... interpretācija...

I. Volkova.

Jā, ir mainījusies... jā.

S. Osipova.

Tātad norma nav mainījusies. Līdz 2009. gadam šī norma neradītu aizskārumu, no 2009. gada šī norma rada aizskārumu?

I. Volkova.

Jā.

S. Osipova.

Tātad tā ir interpretācijas problēma nevis normas?

I. Volkova.

Jā.

S. Osipova.

Paldies.

Sakiet, lūdzu, kādēļ jūs izlēmāt neiesniegt kasācijas sūdzību par pēdējo apelācijas instances tiesas spriedumu?

I. Volkova.

Jo nebija mainījušies faktiskie un juridiskie apstākļi, lai būtu iespējams prognozēt... teiksim tā... kapitālsabiedrībai pozitīvu Senāta nolēmumu.

S. Osipova.

Tātad jums nepastāv citu tiesībaizsardzības līdzekļu, kā vēršanās Satversmes tiesā, ar kuriem jums būtu iespējams panākt izdevumu par saņemto juridisko palīdzību atgūšanu?

I. Volkova.

Jā.

G. Kūtris.

Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Sakiet, lūdzu, vai jūs atrodaties kādās pastāvīgās darba vai citādās nodarbinātības attiecībās ar šo kapitālsabiedrību „Gardie Visdari”?

I. Volkova.

Nē.

G. Kūtris.

Man ir jautājums attiecībā uz tiem pārstāvjiem. Es sapratu no jūsu stāstītā, ka, ja personu pārstāv jurists, tajā skaitā arī advokāts, viņi ir vienādā stāvoklī salīdzināmas personas... proti, tiek sniegta juridiskā palīdzība...

I. Volkova.

Jā.

G. Kūtris.

Tajā pašā laikā advokātam par sniegto palīdzību ir tiesības saņemt gan samaksu, gan pēc tam uzvarējusī puse no zaudētāja šo summu saņemt, savukārt, ja šo juridisko palīdzību nesniedz advokāts, bet cits jurists, šāda kompensācija nav iespējama.

I. Volkova.

Nav iespējama.

G. Kūtris.

Nav iespējama. Sakiet, lūdzu, vai šāda pati situācija ir arī tādos gadījumos, kad zvērināts advokāts pārstāv personu... nevis sniedz juridisko palīdzību, bet pārstāv citu personu?

I. Volkova.

Jā, jo tie, manuprāt, ir arī nesaraunami saistīti jēdzieni, jo bieži vien arī zvērināts advokāts darbojas ne tikai uz ordera pamata, kas sniedz juridisko palīdzību, bet uz pilnvaras pamata, kā to noteic Civilprocesa likuma 85. pantā paredzētais pārstāvības noteikums.

G. Kūtris.

Un savukārt, ja persona, pieņemsim... SIA "Gardie Visdari" pārstāvētu tiesā jūs, bet jūs pieaicinātu kā juridisko palīdzības sniedzēju advokātu... tad šī SIA "Gardie Visdari" varētu saņemt par šī advokāta pakalpojumu jeb sniegto palīdzību šo kompensāciju no zaudējušās puses?

I. Volkova.

Bet "Gardie Visdari" varētu saņemt tikai to izdevumu atlīdzinājumu, kuri būtu samaksāti zvērinātam advokātam...

G. Kūtris.

Par juridisko palīdzību...

I. Volkova.

Par juridisko palīdzību, bet nevarētu saņemt atlīdzinājumu par izdevumiem, kuri būtu samaksāti man.

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā, man vēl ir vairāki jautājumi.

Persona, kas pārstāvēja "Gardos Visdarus" procesā, par kuru netika atlīdzināts, bijāt arī jūs. Jūs pārstāvat "Visdarus" ne tikai šeit, bet arī tajā procesā. Sakiet, lūdzu, kas jums kavē stāties advokatūrā, lai jūs atbilstu visiem likuma kritērijiem un tie, kuri saņem jūsu pakalpojumus, varētu arī saņemt atlīdzību par tiem?

I. Volkova.

Lai es atbildētu uz šo jautājumu, man ir jāmin trīs aspekti.

Pirmais. Es nevēlos nodarboties ar kriminālprocesiem un tikai par aizstāvi tajā var būt zvērināts advokāts. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Es neesmu pabeigusi visus priekšnoteikumus un priekšdarbus, lai ar iesniegumu vērstos Zvērināto advokātu padomē.

Un savukārt trešais. Es esmu maksātnespējas procesa administrators, kurš, manuprāt... manā ieskatā, veic ne tikai juridiskās palīdzības sniegšanu maksātnespējas procesa ietvaros, bet arī sniedz būtībā finanšu konsultācijas. Jā, Advokatūras likumā ir pateikts, ka zvērināts advokāts nodarbojas tikai ar juridiskās palīdzības sniegšanu, tad ir jautājums, vai tas nebūtu ētisks vai pat likuma normas pārkāpums.

Es nesaku, ka es nekad nevērsīšos Zvērināto advokātu padomē ar iesniegumu ar lūgumu mani uzņemt zvērinātu advokātu skaitā, bet šobrīd es vēl tam neesmu gatava.

S. Osipova.

Mēs jau sākām sarunu šajā procesā par to, vai civilprocess nošķir pārstāvi no juridiskās palīdzības sniedzēja. Nošķir, nenošķir... un vai pārstāvim ir izvirzītas kādas kvalifikācijas prasības, vai ir izvirzītas kādas kvalifikācijas prasības juridiskās palīdzības sniedzējam... Jūs minējāt, ka vajadzētu varbūt par veidot reģistru, kurā ir šie juristi konsultanti iekļauti... Kādus kritērijus tad mēs izvirzītu šim juridiskās palīdzības sniedzējam?

I. Volkova.

Uz šo jautājumu es vēlētos atbildēt plašāk. Proti, jau pati valsts ir noteikusi, ka juridisko palīdzību var sniegt ne tikai zvērināti advokāti, bet arī juristi... proti, tad, kad valsts apmaksā juridiskās palīdzības sniegšanu. Tātad par juridiskās palīdzības sniegšanu var būt arī jurists.

Lai atbildētu uz jautājumu par to, kas varētu būt kvalifikācijas rādītājs, proti, tas varētu būt likuma kārtībā iegūts diploms ar jurista kvalifikāciju, lai tiktu ierakstīts juristu reģistrā, kas var sniegt juridisko palīdzību.

S. Osipova.

Vai tikai jurists?.. Jo mums iegūst gan jurista palīga izglītību, gan juriskonsulta izglītību, gan jurista izglītību.

I. Volkova.

Cik es esmu interesējusies un sapratusi no tiesību normām, tad jurista kvalifikācija ir augstāka, jo tur ir nepieciešama piecu gadu izglītība. Juriskonsulta diplomu iegūst ar trīs vai četrus gadu izglītību.

S. Osipova.

Tātad jūs iestājaties tikai par to, ka ar pilnu jurista izglītību.

I. Volkova.

Jā.

S. Osipova.

Un sakiet, lūdzu, kā advokāti seko arī ētikas normām līdzī? Advokātu kolēģija seko arī ētikas normām procesā... Ne tikai kvalifikācija tāpat, bet arī ētikas normu ievērošana. Kā šinī gadījumā ar juriskonsultiem ar ētikas normām?

I. Volkova.

Ja mēs teorētiski pieļaujam šādu juristu reģistra izveidošanu, tad šādu reģistru radīs kāda iestāde... un gadījumā, ja jurists, kurš būtu konkrētajā reģistrā, būtu pieļāvis ētikas normas pārkāpšanu... šādu juristu būtu iespējams izslēgt no juristu reģistra.

S. Osipova.

Tāpat jūs piedāvājat izveidot alternatīvu advokatūru, kura tikai savādāk saucas un tāpatās viņa ir organizēta koleģiāli un līdzīgs ir Polijā izveidots. Ir advokātu un juriskonsultu reģistrs un divas kolēģijas. Vienkārši konkurējošas... ir konkurence šajā tirgū.

I. Volkova.

Tad tas būtu viņu tiesībām saudzējošāks...

S. Osipova.

Vai tas nediskriminēs tos, kas paliek ārpus šīm organizācijām? Vai mēs atkal ar šo normu nenonāksim līdz līdzīgam procesam? Jo kāds vienmēr paliek ārpusē?

I. Volkova.

Es pieļauju, ka nē. Lai... protams, mēs tagad teoretizējam... par nepieciešamajiem kritērijiem, lai juristu ierakstītu tādā reģistrā, kas varētu sniegt juridisko palīdzību. Bet ja vienīgais kritērijs būtu balstīts uz tiesiski iegūta diploma... tad šajā gadījumā, lai iestātos un nokārtotu pārbaudījumu zvērinātu advokātu skaitā, ir nepieciešams arī praktiskās zināšanas un paust šo risināšanu kriminālprocesā. Bet, ja persona nevēlas nodarboties ar kriminālprocesu, tad iespējams, šādā reģistrā iekļautam juristam... viņam nebūtu nepieciešams nodarboties ar kriminālprocesiem.

G. Kūtris.

Tāpat viens no risinājumiem varētu būt tas, ka ir vēl reģistrs, kur tie juristi, kuri nav advokāti, kas būtu tiesīgi saņemt... sniegt šo juridisko palīdzību un par to saņemt maksu arī kompensācijas variantā.

Sakiet, lūdzu, ja tomēr mēs valstī gribam rūpēties, lai tiesas process būtu taisnīgs un ja tiesa redz, ka personas pārstāvis ir juridiskās palīdzības sniedzējs, jurists, nekvalitatīvi veic savu pienākumu... Ja tas būtu advokāts, tad ir skaidrs, kam

tiesa ziņotu par šāda advokāta rīcību. Bet ja šis jurists nepilda savus pienākumus, naudu ir paņēmis. Kam tiesa ko var pateikt?

I. Volkova.

Tiesa var pateikt konkrētajai personai, kura lietu tiesā ved jurists un līdzīgi, tāpat kā advokāts, atbild par kaitējuma nodarīšanu savam pārstāvim, arī materiālās tiesību normas paredz jurista atbildību par nekvalitatīvi sniegtu pakalpojumu. Un šādā gadījumā jurists būtu tikpat materiāli atbildīgs sava klienta priekšā, kā zvērināts advokāts.

G. Kūtris.

Proti, tiesa pateiktu šim cilvēkam, ka jūs esat noalgojis sliktu juristu un jums ir tiesības tiesā prasīt no viņa atlīdzību par sliktu darbu.

I. Volkova.

Jā.

G. Kūtris.

Paldies.

Jautājumi vēl ir? Lūdzu, tiesnese Krūma.

K. Krūma.

Vai jūs varētu lūdzu precizēt, kāpēc jūs domājat, ka likumdevējam nav rīcības brīvības noteikt noteiktas prasības attiecībā uz to, kas tiek uzskatīts par reglamentēto profesiju, izvirzīt šai reglamentētajai profesijai noteiktas prasības un tātad pārējās personas var praktizēt, bet ne uz tik labvēlīgiem nosacījumiem, kā likumdevējs ir noteicis vienai tai amatu kategorijai, respektīvi, advokātiem?

I. Volkova.

Es nekādā gadījumā nedomāju, ka likumdevējam nav rīcības brīvības. Likumdevējam ir rīcības brīvība. Taču šajā gadījumā ir izveidots mehānisms, ka par personas pārstāvi lietā var būt gan zvērināts advokāts, gan jurists. Un es uzskatu, ka ar ierobežojumu saņemt atlīdzinājumu par juristu sniegtajiem pakalpojumiem tikai un vienīgi ar ierobežojumiem, netiek sasniegts šāds mērķis.

K. Krūma.

Bet ja reiz advokātam tiek izvirzītas daudz augstākas prasības, tad kāpēc advokāts nebūtu tiesīgs saņemt atlīdzību? Vai, teiksim, kāpēc jurists būtu automātiski arī tiesīgs uz tādām pašām tiesībām uz atlīdzību, kā vienkāršs jurists pārstāvis?

I. Volkova.

Savos paskaidrojumos es minēju par to, ka advokāta iesaistīšana procesā negarantē konkrētajai personai pozitīvu lietu iznākumu.

K. Krūma.

Un jurista... garantē...

I. Volkova.

Es pabeigšu savu atbildi. Bet gadījumā, ja lietu tiesā ir uzvarējis jurists un sniedzis kvalitatīvu juridisko palīdzību, un lietu, pieņemsim, ir vedis tiesā zvērējis advokāts, kurš šajā lietā ir zaudējis... Es neredzu, kamdēļ nevarētu atlīdzināt tādas juridiskas palīdzības sniegšanu juristam par jurista sniegto palīdzību, ar kura palīdzību klients ir uzvarējis. Es neredzu leģitīmu mērķi šādu tiesību ierobežošanai.

K. Krūma.

Jūs neredzat leģitīmu mērķi, vai jūs neredzat samērīgumu?

I. Volkova.

Samērīgumu, es atvainojos... jā.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai vēl būtu kādi jautājumi? Tiesnešiem jautājumu nav.

Saeimas pārstāvim radās kāds jautājums? Lūdzu!

G. Kusiņš.

Es atvainojos. Vēl viens jautājums.

No jūsu atbildes izrietēja... Sakiet, lūdzu... Jūs pieminējāt šo Valsts garantētās juridiskās palīdzības sniegšanas likumu. Vai šajā gadījumā, ja valsts šī likuma ietvaros ir apmaksājusi juridiskās palīdzības sniedzēja izdevumus, vai tad tiesā tiesa piespriedīs tos atlīdzināt no zaudējušās puses un iemaksāt šo naudu acīmredzot šo naudu valsts budžetā?

I. Volkova.

Mans piemērs par likumu „Par valsts garantētās juridiskās palīdzības sniegšanu” bija kā piemērs tam, ka likumdevējs ir atzinis kvalitatīvu juridisko palīdzību, jo valstij ir jānodrošina personām, kuras ir mazturīgas vai trūcīgas, kvalitatīva tiesiskā pārstāvība tiesā, tad likumdevējs ir atzinis, ka arī jurists var sniegt kvalitatīvu pārstāvību un juridisko palīdzību.

G. Kūtris.

Paldies.

Paldies pieteikuma iesniedzēju pārstāvei.

Tālāk vārds Saeimas pārstāvim. Arī jums likums ir atvēlējis runāt līdz 30 minūtēm par lietas apstākļiem un analīzi. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Godātā tiesa! Saeimas ir sniegusi atbildes rakstu un arī uzturu atbildes rakstā pausto pozīciju. Uzskatām, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. pantam un arī Satversmes 92. pantam, bet, cik es saprotu, tad šobrīd ir runa tikai par 92. panta trešo teikumu.

Pieteikuma iesniedzēja gan pieteikumā, gan arī šodien pauda viedokli, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91., 92. pantam. Es pievienojos tam faktisko apstākļu izklāstam, kas ir lietā. Un ir skaidri redzams, kā šāda situācija ir izveidojusies, ka pieteikuma iesniedzēja vērsās ar konstitucionālo sūdzību.

Taču īsi par faktiskajiem apstākļiem.

Civilprocesa likumā ietvertā sākotnējā apstrīdētās normas redakcija paredzēja ar lietas vešanu saistītos izdevumus ar zvērinātu advokātu palīdzību. Un 2001. gadā visā likumā tika aizstāts termins “zvērināts advokāts” ar terminu “advokāts”. Un attiecībā uz šo konkrēto subjektu tad šī norma būtu aplūkojama kopsakarībā ar Advokatūras likuma 4. pantu, kas pasaka, kas tad ir advokāts.

Satversmes 91. pants nosaka, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi tiesas priekšā. No Satversmes 91. panta izrietošais tiesiskās vienlīdzības princips patiešām liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

Tomēr šis princips nenozīmē nivelēšanu. Tas prasa vienādi izturēties tikai pret tām personām, kuras patiešām atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj, ka prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos.

Lasot pieteikumu un arī šodien klausoties, man liekas, ka aiz šo terminu nekonsekvences bija grūti saskatīt lietu patieso stāvokli. Tāpēc nācās uzdot arī vairākus jautājumus. Un kāpēc tad tas tā ir? Apstrīdēta ir ļoti maza daļa no visa tiesību masīva. Un rodas tāds iespaids, ka tā ir kaut kāda maza nianse. Un iznāca tāds sajukums, kad ir profesija un kad ir izglītība.

Man liekas, ka precīzāku un pilnīgāku izpratni var gūt, analizējot ne tikai apstrīdēto normu, bet izprotot Latvijas tiesību sistēmas kopsakarības. Un šajā lietā, manuprāt, nozīme ir vairākām tiesību normām. Es nosaukšu tikai dažas no tām, atvēlētais laiks nepieļauj izanalizēt pilnīgi visas, bet es domāju, ka šīs nosauktās palīdzēs saprast lietas būtību.

Vispirms būtu jāpiemin likuma “Par tiesu varu” 106.² pants par zvērinātiem advokātiem, ka zvērināti advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas, kuras sniedz juridisku palīdzību un veic citus pienākumus saskaņā ar šo likumu.

Un es īpaši gribu vērst tiesas uzmanību uz šī panta otro daļu, ka zvērināti advokāti piedalās lietu izskatīšanā kā aizstāvji un pārstāvji.

Šajā lietā nozīme ir arī Civilprocesa likuma 44. pantam, par ko es jau norādīju, kas norāda, kas ir ar lietas vešanu saistītie izdevumi un kam un kādā apmērā tie ir atlīdzināmi. Nozīme ir arī Civilprocesa likuma 82. pantam — tiesības uz pārstāvību, īpaši šī panta 4. daļai, kurā skaidri un nepārprotami likumdevējs ir

norādījis, ka lietas dalībnieku piedalīšanās civilprocesā, neatņem viņiem tiesības uzaicināt savā lietā advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai.

Nozīme ir arī Civilprocesa likuma 85. panta trešajai daļai, kur ir noteikts, ka advokāta pilnvaru juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis.

Nozīme ir arī Civilprocesa likuma 86. pantam par pārstāvja pilnvaru apjomu. Arī Advokatūras likuma 48. pantam... 48. prim... Tā es varētu uzskaitīt ļoti daudzus pantus.

Bet, godātā tiesa! Neviena no šiem manis uzskatītajiem pantiem šajā lietā nav apstrīdēts.

Man nav īsti skaidrs, kāda tad varētu būt tiesību sistēmas funkcionēšana, pie kam, es saprotu, ar atpakaļejošu spēku tiek uzturēta šī prasība... par Satversmei neatbilstošu... ja pārējās šīs nosauktās... pat nenosauktās normas paliek spēkā.

Likumdevējs ir piešķīris plašu rīcības brīvību lietu dalībniekiem savu pilnvaroto pārstāvju izvēlē. Un Saeima tikai daļēji var piekrist pieteikuma iesniedzējas uzskatam, ka visas personas, kuras piedalās civilprocesā, atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos un atšķirīga attieksme ir atkarībā no tā, vai personas ir izvēlējušās par pārstāvi advokātu vai citu juridiskās palīdzības sniedzēju.

Saeima neapšaubā, ka visas personas, kuras kā pārstāvji ved lietu tiesā, atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Un likumdevējam atbilstoši Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir jāpārbauda, lai civilprocesuālais regulējums nodrošinātu personu tiesības uz taisnīgu tiesu, iespēju aizsargāt savas tiesības, likumiskās intereses pēc iespējas efektīvāk un Civilprocesa likuma 82. panta otrajā daļā ir noteikts, ka pieteikuma iesniedzējs kā privāto tiesību juridiskā persona šo lietu var vest pats, var izvēlēties arī kādu pārstāvi. Un viņš var lietu vest pats... ar savu normālu iestādes vadītāja starpniecību un, protams, ka juridiskā persona nevar ierasties tiesā un nevar pati runāt, sniegt paskaidrojumus par lietas faktiskajiem apstākļiem. Juridiskajai personai vienmēr būs kāds pārstāvis.

Bet, cik es saprotu no pievienotajiem tiesas spriedumiem, Volkovas kundze arī pārstāvēja šo SIA kā pilnvarotā pārstāve. Juridiskās personas patiešām nav ierobežotas un atbilstoši Civilprocesa likuma 83. pantam, var pilnvarot jebkuru fizisku personu pārstāvībai, ievērojot tikai 84. panta dažus ierobežojumus.

Godātā tiesa!

Es gribu norādīt, ka šajā lietā ir vairāki svarīgi jautājumi un viens no svarīgākajiem jautājumiem ir jautājums par pārstāvību. Un šeit es gribētu citēt Kalvja Torgāna teikto par pārstāvību Civilprocesa likuma komentāros, ka pārstāvība ir tāda likumā, statūtos vai līgumā paredzēta vienas personas darbošanās citas personas interesēs, kuru tā veic šīs personas vārdā... kuru tā veic šīs personas vārdā... un kura tai rada tiesiskas sekas. Un izplatītākais pārstāvības rašanās pamats ir pilnvarojuma līgums, Civillikuma 2289. pants.

Godātā tiesa! Torgāna kungs uzskata, ka pilnvarojuma līgums tiek uzskatīts par bezatlīdzības līgumu, taču nav izslēgta pušu iespēja vienoties par atlīdzību. Un te mēs nonākam līdz jautājumam, vai viena persona, juridiska persona ar

pilnvarojuma līgumu var pilnvarot citu fizisku personu nevis to pārstāvēt, bet gan sniegt tai juridisku palīdzību. Vai vispār šādu lietu ir iespējams realizēt pārstāvību apliecinošas pilnvaras veidā?

Godātā tiesa! Satversmes 91. pantā nostiprinātais vienlīdzības princips prasa vienādi izturēties tikai pret tām personām, kuras atrodas patiešām vienādos un salīdzināmos apstākļos.

Manuprāt, vienādā stāvoklī, vedot lietas citu personu vietā ir gan advokāts, ja viņš veic tikai pārstāvību un jebkura cita persona, nosacīti ne advokāts, ja viņš veic pārstāvību. Jāsaka, ka apstrīdētā norma uz viņiem pat neattiecas, jo apstrīdētā norma attiecas nevis uz pārstāvību, bet gan uz advokāta palīdzības izdevumu atlīdzināšanu. Kuras personas tad atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos? Manuprāt, tie ir advokāti, ja tie konkrētajā lietā vienlaicīgi ir gan pārstāvji, gan juridiskās palīdzības sniedzēji. Un otra puse — ne advokāti, ja tie ir pārstāvji. Tikai tajā gadījumā mēs varam saskatīt kaut kādu salīdzinājumu. Jo advokātu izdevumus par juridiskās palīdzības sniegšanu Civilprocesa likums atzīst par ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem, kā es... paredz to atlīdzināšanas kārtību, bet otrai grupai, tātad šim ne advokātam, šī pārstāvība netiek uzskatīta par ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem, un nav paredzēta atlīdzināšanas kārtība.

Otra situācija, ko mēģina salīdzināt... no vienas puses advokāts, kas nav pārstāvis, bet kurš sniedz juridisko palīdzību papildus pārstāvībai un darbojas tikai uz ordera pamata, un no otras puses, persona, kas ir pārstāvis un darbojas uz pilnvaras pamata, manuprāt, šajā situācijā ir grūti saskatīt, ka tie ir salīdzināmi apstākļi. Man liekas, ka tās ir divas pilnīgi atšķirīgas personu grupas. Viena, kas sniedz papildus pārstāvībai vēl juridisko palīdzību, un nav salīdzināms ar otras puses pārstāvību. Pie kam, šis pārstāvis balstās uz advokāta statusu kā tiesu varai piederīgas personas statusu, viņš sniedz palīdzību, publiski viņu sauc advokāta orderis. Savukārt otras personas pārstāvis uz pilnīgi cita, uz privāta līguma pamata.

To skaidri apliecina Civilprocesa likuma 82. panta ceturtnā daļa, kas norāda, ka papildus iepriekšējās daļās norādītajam paredz iespēju tiesības uzaicināt savā vietā advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai. Papildus.

Apstrīdētā norma paredz, ka izdevumi par advokāta palīdzību ir ar lietas vešanu saistīti un atlīdzināmi, bet tā neparedz šāda regulējuma attiecināšanu uz tiem izdevumiem par pilnvarotā pārstāvja palīdzību, ja to nav sniedzis advokāts.

Vēlreiz varu citēt Civilprocesa likuma komentārus un šeit tad būtu no Rozenberga kunga komentētā. Attiecībā uz tieši šo... laiks neatļaus... pāriesim pie atšķirīgās attieksmes.

Atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, kur, manuprāt, apstrīdētajai normai ir leģitīms mērķis. Tā atbilst samērīguma principam. Es domāju, ka strīds nav par to, vai ir leģitīmais mērķis, es uzskatu, ka šajā lietā strīds par to nav.

Apstrīdētās normas mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un demokrātiskās valsts iekārtas aizsardzība, jo kvalitatīva juridiskās palīdzības

sniegšana tiesvedības procesā tieši veicina citu personu tiesību un demokrātiskās valsts iekārtas aizsardzību.

Šo mērķi var saskatīt arī no advokatūras statusa tiesu sistēmā, un Advokatūras likuma 2. pants nosaka, ka advokatūra ir tiesiskas valsts jurisdikcijas neatņemama sastāvdaļa.

Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka zvērinātu advokātu spēja nodrošināt kvalificētu juridisko palīdzību ir prezumējama, kā arī norādījusi, ka advokatūras institūtam ir liela nozīme kvalificētas juridiskās palīdzības nodrošināšanā. Jo advokāts ir ne tikai pārstāvis, kura uzdevums ir atvietot pusi tiesā un sasniegt pilnvaru devēja noteikto gala mērķi, bet vienlaikus arī tiesību aizstāvība. Šeit arī ir — viens un otrs.

Man liekas, ka tāda dīvaina lieta ir novērojama sabiedrībā, kas uzskata, ka advokāta pieaicināšana ir kaut kāda privilēģija. Šeit vismaz tā skan... advokāta pieaicināšana garantē vai negarantē uzvaru lietā... Advokāta pieaicināšana ir, es atvainojos, es lietošu tādu vārdu, kas varbūt nav... tā ir normālība. Tā ir normālība, ja tiek pieaicināts savā lietā advokāts.

Advokāta līdzdalība lietā, juridiskās palīdzības sniegšana klientam arī nodrošina šo pietiekamo taisnīgumu un likuma aizstāvību konkrētajā lietā. Jo advokāta profesija paredz būtiskas prasības attiecībā uz sniedzamo juridisko palīdzību. Pienācīgu, tiesiskas valsts principiem atbilstošu civilprocesa norisi nodrošinās ne tikai tiesa, bet arī citas tiesu varai piederīgās personas, kas piedalās lietā un tikai tad mēs varēsim pateikt, ka ir taisnīgs process.

Godātā tiesa! Pirms desmit gadiem Satversmes tiesa skatīja lietu par pārstāvības tiesībām. Zīmīgas tādas sakritības kārtā lietas numuri ir ļoti līdzīgi, atšķiras tikai gada skaitļi. Lietas numuri patiesībā gan toreiz, gan tagad ir tieši tādi paši.

Vairākos spriedumos toreiz Satversmes tiesa norādīja, ka... pirms desmit gadiem... ka normatīvajos aktos ietvertās tiesību normas ir nepietiekamas, lai nodrošinātu bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanu tiem, kuriem tā ir nepieciešama. Toreiz Satversmes tiesa izvērtēja tālaika situāciju. Mēs zinām, ka tagad faktiskā situācija ir cita. Ir likumdevējs pieņēmis jau 2005. gadā Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu. Toreiz, 2003. gadā, Satversmes tiesa ņēma vērā nepietiekamo advokāta skaita pieaugumu, to, ka praksē toreiz bija problēmas ar efektīvu kontroles mehānismu. Tagad tas ir un to mēs redzam no lietas materiāliem. Es ceru, ka zvērināto advokātu pārstāvis Liepas kungs arī spēs to plašāk izvērst.

Taču no toreizējiem Satversmes tiesas spriedumiem neizrietēja likumdevēja pienākums likvidēt advokatūras institūtu kā tādu. Vai arī citus juridiskās palīdzības sniedzējus pēc visām tiesībām pielīdzināt advokātam. Un mēs varam skaidri redzēt, ka šī atšķirība pastāv Advokatūras likumā, kur skaidri rakstīts, kā advokātam ekskluzīvi ir piešķirtas tiesības lietot juridisko palīdzību.

Satversmes tiesa uzlika likumdevējam par pienākumu uzlabot advokatūras procesuālo darbību. Pa šo laiku tiešām daudz kas ir mainījies. Es jau teicu, ir pieņemts šis likums, kas nodrošina personām, kuras finansiālu apsvērumu dēļ nevar pašas atļauties vai arī īslaicīga finanšu trūkuma dēļ nevar atļauties juridisko palīdzību, valsts to garantē gan civillietās, krimināllietās, gan administratīvajās lietās. Valsts vairākkārt ir grozījusi Advokatūras likumu, precizējusi šīs normas gan pēc pašu advokātu ierosinājuma, gan arī pēc nopietnām diskusijām Saeimas Juridiskajā komisijā.

Un visbeidzot es gribu norādīt uz Civilprocesa likuma 44. pantu, kur likumdevējs ir noteicis apjoma ierobežojumus, tātad maksimālo summu, ko ir iespējams šinī gadījumā atgūt kā ar lietas vešanu saistītos izdevumus un tā ir šobrīd 44. panta pirmā daļa, un konkrēti tas būtu 1. punkts, kur ir atbilstoši prasībām ļoti detalizēti norādīti apjoma ierobežojumi. Es saprotu, ka šādi ierobežojumi nav un arī pieteikuma iesniedzēji neizteica šādus priekšlikumus, ka šādi apjoma ierobežojumi varētu būt, piemēram, par jurista sniegto juridisko palīdzību.

Latvijas Zvērināto advokātu padome norāda, ka tiesai varētu būt grūti noskaidrot, vai konkrētajā gadījumā, kad ir izraudzīts pārstāvis, kurš nav advokāts, būtu piešķirama atlīdzība par izdevumiem. Tāpat šajos gadījumos klienti netiekot pasargāti no tā, ka sniegtā juridiskā palīdzība nav kvalitatīva, kā arī no tā, ka tiek pieprasīta nepamatoti nesamērīga atlīdzība.

Saeima uzskata, ka šie argumenti ir pietiekami pamatoti, lai varētu atzīt, ka apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai un patiesībā nav citu personas tiesības mazāk ierobežojoši līdzekļi, ar kuriem varētu sasniegt šo leģitīmo mērķi. Jebkura persona, arī pieteikuma iesniedzēja, savu pārstāvi civilprocesā var izvēlēties brīvi, taču tas nebūt automātiski nenozīmē, ka likumdevējam šāds pārstāvis tiesību ziņā būtu jāpielīdzina tiesu varai piederīgai personai — advokātam.

Tas atkal, man liekas, būtu tāda profesijas un juridiskās izglītības sajaukšana.

Godātā tiesa! Pēc Saeimas ieskata pastāv atbilstība starp pieteikuma iesniedzējas tiesību ierobežojumu un sabiedrības interesēm. Pieteikuma iesniedzējai nav ierobežotas tiesības brīvi izvēlēties pārstāvi. Saeimai savukārt ir jānodrošina pienācīga un kvalificēta juridiskās palīdzības sniegšana personām tiesu lietā un to spēj nodrošināt vispirms advokatūras institūts.

Atlikušajās desmit minūtēs par atbilstību 92. pantam.

Satversmes 92. panta trešais teikums nosaka, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Es saprotu gan no iesniegtās konstitucionālās sūdzības, gan no šodien tiesas sēdē izteiktās pozīcijas, ka pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka ar noteiktu atlīdzinājumu šajā 92. panta trešajā teikumā būtu saprotams tiesāšanās izdevumu atlīdzinājums, kura tā puse civilprocesā, kura tiesā zaudējusi, dotu pusei, kura tiesā ir uzvarējusi. Un, manuprāt, šis te apgalvojums visspilgtāk parādās konstitucionālās sūdzības 4. lapaspusē. Es nocītēšu... “ar nepamatotu tiesību aizskārums šajā gadījumā būtu jāsaprot nepamatota prasības pieteikuma iesniegšana tiesā, kā rezultātā atbildētājam

radītas neērtības pārstāvja tiesā meklēšanai un radīti nepamatoti izdevumi pārstāvja algošanai”.

Saeima nepiekrīt šādam 92. panta trešā teikuma iztulkojumam vairāku iemeslu dēļ.

Godātā tiesa! Saeima uzskata, ka personas vēršanās tiesā, nav uzskatāma par prettiesisku darbību. To apliecināja arī pieteikuma iesniedzēja pārstāve. Tiesas process nav personas tiesību aizskārums. Vēršanās tiesā nav arī nepamatots tiesību aizskārums. Tie nav zaudējumi saistību tiesību izpratnē, jo starp pusēm nepastāv līgumiskās attiecības. Viena puse, otra puse un tiesa. Tās ir pilnīgi cita rakstura attiecības.

Godātā tiesa! Zīmīga... tāda līdzīga rakstura tikai nosacīti.... protams, jebkurš salīdzinājums klibo. Līdzīga lieta ir tā sauktā Saburovas lieta, kurā arī tika mēģināts uzskatīt, ka Saburovas kundzes vēršanās tiesā kādam nodara zaudējumus. Un šeit es citēju šo vispārīgo principu attiecībā uz civillietām precizē Civilprocesa likums, kura 1. pantā ir noteikts, ka tiesas aizsardzību bauda aizskartās un apstrīdētās civilās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses. Toreiz tika norādīts, ka, vēršoties tiesā, tostarp administratīvajā procesā noteiktajā kārtībā, nevar aizstāt nevienas citas personas civilās tiesības. Pret Saburovu celtā prasība par zaudējumu atlīdzināšanu turpretī tiek pamatota tieši ar to, ka zaudējumi nodarīti ar vēršanos tiesā. Šāda prasība ir absurda un tai patiesībā nav juridiska pamata.

Godātā tiesa! 92. panta trešais teikums formulē personas pamattiesības. Varbūt pat vispirms personas pamattiesības. Savukārt personas pamattiesības parasti darbojas personu savstarpējās attiecībās ar valsti. Tas ir parasti. Iespējami ir arī izņēmumi.

Satversmes tiesa ir atzīmējusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums kopsakarā ar šā paša panta trešo teikumu uzliek likumdevējam pozitīvu pienākumu izstrādāt un pieņemt tādu regulējumu, kas personas tiesību pārkāpuma gadījumā jau var īstenot efektīvu tiesisko aizsardzību.

Taču trešais teikums neparedz tajā garantēto pamattiesību tiešu horizontālu lietvedību, proti, parasti šī norma nav tas tiesiskais pamats, uz kura viena privātpersona varētu prasīt no citas privātpersonas atbilstīgu atlīdzinājumu.

Es saprotu, ka sīkāk to varētu izvērst Danovska kungs, kurš ir pieaicinātā persona, uz kura rakstu Saeima ir atsaukusies atbildes rakstā, bet tā esence ir tas... ka pamattiesībām ir ietekme personu savstarpējās attiecībās. Neapšaubāmi. Konstitucionālajām tiesībām ir ietekme. Un atsevišķos gadījumos tās var tikt piemērotas tieši. Taču, kā es jau norādīju, manuprāt, šajā konkrētajā situācijā nav nepamatota tiesību aizskārums.

Bez tam, tā kā pieteikuma iesniedzējas gadījumā tiesību aizskārums cēlonis, pat ja es tādu pieļautu, nav bijusi valsts vai valstij pierakstāma rīcība, tad nav konstatējams, ka apstrīdētā norma ierobežo pieteikuma iesniedzējas tiesības prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu no valsts.

Valstij un likumdevējam ir uzlikts pienākums izstrādāt un pieņemt tādu regulējumu, kas personu tiesību pārkāpuma gadījumos ļautu īstenot efektīvu tiesisku aizsardzību. Šim nolūkam valsts ir pieņēmusi Civillikumu, atjaunojusi veco redakciju, izdarījusi tur vairākus grozījumus, Civilprocesa likums... citi normatīvie akti, kuros ir paredzēti tiesiskie pamati, uz kuriem atsaucoties persona var prasīt no otras privātpersonas atlīdzinājumu par tai nodarīto kaitējumu, kā arī ir noteikta procesuālā kārtība, kā to ir iespējams prasīt.

Pēc Saeimas ieskata pieteikuma iesniedzējai neviena tiesību norma neliedz tiesības, vispārējā kārtā vēršoties pret otru, gūt atlīdzinājumu, ja to atlīdzību paredz likums.

Saeima uzskata, ka jautājums par apstrīdētās normas mehānismu... pieļaujams... ir vērtējams tieši Satversmes 91. panta kontekstā, ņemot vērā pieteikuma iesniedzējas izteiktos argumentus. Un, manuprāt, 92. panta trešajā teikumā paredzētās tiesības konkrētajos šīs lietas apstākļos nav aizskartas un norādīto iemeslu dēļ, man liekas, šis teikums nemaz nav piemērojams konkrētajā lietā divu privātpersonu attiecībās.

Ņemot vērā iepriekšminēto, Saeima lūdz atzīt Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1 punktu par atbilstošu Satversmes 91. un 92. pantam.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāvei būtu jautājumi?

I. Volkova.

Jā, godātā tiesa, Man būtu kādi vismaz septiņi jautājumi...

Sakiet, lūdzu, ko ar jēdzienu "lietas vešana" saprot likumdevējs?

G. Kusiņš.

Tas ir skaidri un gaiši norādīts Civilprocesa likumā. Tie ir advokāts, transports un pierādījumu savākšana... Ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

G.. Kūtris.

Bet jautājums bija, ko nozīmē "lietas vešana".

I. Volkova.

Jā... Kas likumdevēja ieskatā ir "lietu vešana".

G. Kusiņš.

Tātad tas ir norādīts 44. panta pirmajā daļā. Tātad tie ir izdevumi advokāta palīdzības samaksai, ceļa, uzturēšanās izdevumi sakarā ar ierašanos tiesas sēdē, izdevumi sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu, tulka izdevumi...

G. Kūtris.

Es saprotu, ka jautājums ir plašāks.

I. Volkova.

Jā.

G. Kūtris.

Jēdziens "lietas vešana"... Ko tas sevī ietver.

I. Volkova.

Nevis kādi izdevumi ir saprotami ar lietas vešanu... bet ko saprot ar lietas vešanu... Ko nozīmē praktiski... lietas vešana?

G. Kusiņš.

Šeit mēs varam vispārināt, bet es aicinātu pieturēties pie tās terminoloģijas, ko likumdevējs ir izvēlējis.

I. Volkova.

Jā, bet es tieši nesaprotu varbūt to terminoloģiju, tāpēc es arī jautāju, ko likumdevējs...

G. Kusiņš.

Es jau paskaidroju...

I. Volkova.

Nevis izdevumus, bet kā mums praktiski izpaužas lietas vešana un ko nozīmē pati lietas vešana? Ko mēs saprotam ar lietas vešanu? Ko darām vedot lietu un ko nevedot lietu?

G. Kusiņš.

Lietas vešana nav tikai... rīcība, kā jūs pareizi norādījāt... lietas vešana jau nav tikai personas pārstāvība tiesā. Tā var būt arī konsultāciju sniegšana pirms tiesas sēdes... attiecīgu uz dokumentu noformēšanu...

I. Volkova.

Bet tāpat arī personas pārstāvība tiesā?

G. Kusiņš.

Jā. Šinī gadījumā personas pārstāvība tiesā ir cieši saistāma.... kopā ar apstrīdēto normu.

G. Kūtris.

Sakiet praktiski... Ja jūs pārstāvat šobrīd Saeimu, jūs šo lietu vedat?

G. Kusiņš.

Bez šaubām.

G. Kūtris.

Tātad lietas vešana ir arī pārstāvība... pēc loģiskās būtības.

I. Volkova.

Jā, to es arī, patiesību sakot, gribēju dzirdēt.

Tāpēc otrais no šī izrietošais jautājums ir: kāpēc būtu nepieciešama papildus jau izvēlētam pārstāvim jūsu uzsvērtā un terminoloģiski lietotā... kā es pierakstīju... normālība pieaicināt obligāti arī zvērinātu advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai? Kāpēc tā būtu normālība?

G. Kusiņš.

Es neteicu, ka tā ir obligāta prasība. Persona var papildus... 6. panta redakcija tieši paredz... persona var pati izvēlēties, vai viņa vedīs savu lietu pati, brīvi izvēlēties pārstāvi... jūs esat izvēlēta kā pārstāve... tikpat labi SIA "Gardie Vīdriņi" varēja papildus pilnvarotajam pārstāvim izvēlēties vēl personu, kas sniedz juridisko palīdzību, pieaicināt zvērinātu advokātu... Papildus.

I. Volkova.

Jā... Bet tad es saprotu... Es ļoti atvainojos... es tad varbūt no tā vārdiņa "normālība" sapratu, ka tas tā kā būtu jādara...

G. Kusiņš.

Es nedomāju, ka tas vārds tā varētu aiziet...

I. Volkova.

Jā, nu varbūt es viņu ne līdz galam izpratu un tāpēc arī šāds jautājums radās. Sakiet, bet tātad... puse, kas ved lietu tiesā, var gan pārstāvi, gan arī papildus paņemt to juridisko palīdzību, ko sniedz tikai un vienīgi zvērināts advokāts.

G. Kusiņš.

Jā.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, es no jūsu teiktā varbūt ne līdz galam sapratu... bet es sapratu tā, ka jūs salīdzināt personas, proti, zvērināti advokāti un juristi vai citi pārstāvji...

G. Kusiņš.

Advokāti...

I. Volkova.

Labi, advokāti un juristi. Bet sakiet, lūdzu... es gribētu saprast, vai apstrīdētās normas ietvaros, proti, tieši Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas

pirmā punkta ietvaros tieši juristi un advokāti būtu salīdzināmās personas, vai arī tās personas, kurām rodas šie ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

G. Kusiņš.

Nu, man liekas, ka... personai... Protams, ar lietas vešanu var rasties kaut kādi izdevumi. Jānopērk grāmata, kaut kas jāizlasa, lai sagatavotos savai lietai... Bet tas, ko es gribu norādīt... man liekas, ka šinī gadījumā 33. panta trešās daļas pirmais punkts, kas tieši ir strīda objekts, ir jāskata kopsakarībā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punktu. Tās ir divas nesaraucjami saistītās lietas. Jo 33. panta trešā daļa paredz "ar lietas vešanu saistītie izdevumi". Savukārt 44. pants ir "ar lietas vešanu saistītie izdevumi un to atlīdzināšana". Mēs nevaram šīs divas normas atraut vienu no otras. Tāpēc es arī gribu teikt, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus atlīdzina tikai tādā apmērā, ja tie ir izdevumi advokāta palīdzības samaksai. Personas nākšana uz tiesu ir... tā taisnības un patiesības noskaidrošana. Es saprotu, ka tur ir kaut kādi izdevumi... bet šinī gadījumā valsts šos izdevumus neatzīst par tādiem, kas būtu atlīdzināmi. Personai, kas ir nepilngadīgā bērna likumiskais pārstāvis... viņš pēc likuma pārstāv nepilngadīgo bērnu...

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu... varbūt tomēr, lai jūs nonāktu precīzāk pie atbildes uz šo iepriekšējo jautājumu, sakiet, vai... kam rodas tie izdevumi, kurus atlīdzina otra puse.... Vai juristam un advokātam? Vai tomēr tai personai, kura ir iesaistīta civilprocesā?

G. Kusiņš.

Šinī gadījumā tas strīds ir par 33. panta redakciju. Bet tas, ko es atkārtoti vērsu jūsu uzmanību, ka šis pants ir nesaraucjami saistīts ar 44. panta pirmo daļu. Un ka šeit atlīdzināmi ir tikai izdevumi advokāta palīdzības samaksai. Pārstāvība kā tāda netiek atlīdzināta.

I. Volkova.

Es sapratu. Es īsāk pajautāšu. Sakiet, kam tie izdevumi rodas, kurus atlīdzina?

G. Kusiņš.

Nu, tie var būt dažādi... tie var būt juridiskai personai... tie var būt arī pārstāvim. Bet šinī gadījumā ne 33. pants, ne arī 44. pants neparedz šādu izdevumu atlīdzināšanu.

G. Kūtris.

Es atvainojos... Mēs tieši šos pantus arī šobrīd vērtējam. Neuzskatiet par to, ka šie panti šobrīd nav apstrīdamie... Tie šobrīd Satversmes tiesā... viens, 33. pants, tiek vērtēts. Un pēc būtības tiek vērtēts tieši šī vārda "advokāts" saturs, kas līdz

2009. gadam tika tulkots paplašināti, un ja viņš kontekstā tiek tulkots paplašināts, tad automātiski ietver 44. Ja viņš tiek tulkots kopš 2009. gada sašaurināts, tad, protams, arī 44. runā sašaurināti.

G. Kusiņš.

Bet es uzturu to, kas ir norādīts Saeimas atbildes rakstā un ko Saeima izteica arī nepārprotami noraidot priekšlikumus par iespēju paplašināt, ka atlīdzināmi ir tikai tie, kas ir advokāta palīdzības samaksai. To es vairākkārt cenšos norādīt, ka ir šī kopsakarība. Ka Saeima nevēlējās grozīt 44. panta terminu “advokāts” apjomu un pateikt, ka tas ir pilnīgi uz visu.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, vai es pareizi no jūsu atbildes saklausīju, ka, proti, konstitucionālās sūdzības iesniedzējam radās Civilprocesa likuma 33. pantā trešajā daļā 1. punktā... 33. pantā paredzētie ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Varēja rasties...

G. Kusiņš.

Nu, ja atbild pieņemuma veidā, tad es pieņemu, ka jā. Bet es domāju, ka jūs labāk zināt, vai varēja rasties... ja ir pieņemums...

I. Volkova.

Nē, es mēģināju saklausīt atbildi... proti, persona, kurai rodas tie izdevumi, kurus savukārt atlīdzina... Vai es pareizi sapratu, ka tomēr tā persona, kuras ir puses... prasītājs un atbildētājs.

G. Kusiņš.

Bez šaubām.

I. Volkova.

Vienkārši jūs arī atbildējāt, ka varbūt arī pārstāvim radās izdevumi... Protams, pārstāvim rodas izdevumi, viņš brauc uz tiesas sēdi. Bet ja viņš nepiestāda, tad tos neatlīdzina. Es gribēju saprast, proti, kurai personai rodas ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

G. Kusiņš.

44. pantā attiecībā uz ceļa un uzturēšanās izdevumiem ir...

G. Kūtris.

Es atvainojos. Precizēšu varbūt jautājumu. Sakiet, lūdzu, personai... pret kuru iesniegta prasība tiesā... atbildētājs tādā civilprocesā. Ja viņš tiesājas... loģiski, ka viņam rodas izdevumi...

G. Kusiņš.

Jā...

G. Kūtris.

Kaut vai, lai aizbrauktu uz tiesas zāli. Ja sarežģīta lieta, viņam, lai vinnētu šo prāvu, viņam nav ko paļauties īpaši uz prasītāja labvēlību, viņš, visticamāk, nolīgs kādu juristu, ar ko varētu konsultēties, vai sūtīs kādu savā vietā, vai pats uzstāsies... bet konsultējoties.

G. Kusiņš.

Nu... es nevaru tā izteikt, ka uzreiz viņš nolīgs juristu...

G. Kūtris.

Nu, aprunāsies... Bet jebkurā gadījumā, ja viņš kādam kaut ko maksā par konsultāciju, viņam izdevumi rodas.

G. Kusiņš.

Vēlreiz...

G. Kūtris.

Ja viņš kādam par juridisku konsultāciju... ne tikai juridisku, bet arī finanšu vai tamlīdzīgu... viņam izdevumi rodas?

G. Kusiņš.

Jā, bet tā ir...

G. Kūtris.

Izdevumi rodas vai nerodas? Nauda jātērē vai nav.

G. Kusiņš.

Jā, izdevumi var rasties. Ja persona atnāk pati un viņa uzskata, ka viņa var vest savu lietu pati...

G. Kūtris.

Tad viņam papildus nekas nav. Ne viņš kavē darbu, neko... viņam nerodas nekādi citi izdevumi...

G. Kusiņš.

Nē, es teicu, ka varētu rasties.... Es nesaku, ka simtprocentīgi...

G. Kūtris.

Bet varētu rasties. Paldies.

I. Volkova.

Nākamais jautājums.

Jūs minējāt, ka zvērināts advokāts var būt gan pārstāvis, gan juridiskās palīdzības sniedzējs tiesā.

G. Kusiņš.

Jā.

I. Volkova.

Sakiet, ja persona ir izvēlējusies savas lietas vešanai tikai un vienīgi zvērinātu advokātu, kurus izdevumus par advokāta palīdzību tiesa atlīdzinās pusei, kura būs zaudējusi? Tos izdevumus, kuri būs sniegti kā palīdzības sniegšanas ietvaros, vai tos, kuri būs radušies saistībā ar pārstāvību?

G. Kusiņš.

Es gribu atsaukties šeit uz Advokatūras likuma 48.¹ pantu, kur noteikts, ka zvērināta advokāta pilnvara un tā akta loma, kā arī tā tiesības izpildīt šā likuma 48. pantā noteiktos uzdevumus, apliecina orderis. Tātad ir jāredz, kas ir rakstīts orderī. Man liekas, ka Tieslietu ministrijai ir tādas statistikas pieejamas un varētu pateikt, vai tiek atlīdzināti izdevumi, ja ir tikai par pārstāvību. Man Saeimas vārdā jāsaka, ka, manuprāt, tas nebūtu pareizi, jo jāatlīdzina ir par juridiskās palīdzības sniegšanu nevis par pārstāvību.

I. Volkova.

Sakiet, kā tad nodalīt tos izdevumus, kuri būs radušies par juridisko palīdzību un par pārstāvību?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka to vislabāk varētu redzēt, ja mēs analizētu konkrētos orderus, kas būtu te nolikti un tad mēs varētu redzēt. Bet šinī gadījumā to pilnvaru apjomu apliecina konkrētais orderis. Kas orderī ir rakstīts, kas ir sniegts.

I. Volkova.

Jā, bet jūs minējāt par to, ka izdevumus, kuri zvērinātam advokātam būtu radušies par pārstāvību, likuma ietvaros nebūtu jāatlīdzina. Tātad, kā nodalīt... ja ir tikai viens lietas vedējs un ir tikai viens advokāta rēķins. Un apmaksā ir tikai viens maksājuma uzdevums.

G. Kusiņš.

Ja viņš papildus pārstāvībai ir sniedzis arī juridisko palīdzību, tad atlīdzināmi ir juridiskās palīdzības izdevumi. Ja viņš papildus pārstāvībai... ir sniedzis arī šo.

G. Kūtris.

Jūs varētu pateikt, kā tas loģiski izskatīsies. Šodien pārstāvu tiesā un vakarpusē konsultējos pats ar sevi. Par juridisko palīdzību?

G. Kusiņš.

Šinī gadījumā liekas, ka šī nošķiršana ir atkarīga no tā, kā ir formulēts orderis.

G. Kūtris.

Skaidrs. Tātad nevarētu būt, ka viņš vienlaicīgi dara abus divus darbus — pārstāv un palīdzību sniedz.

G. Kusiņš.

Šinī gadījumā ir pilnvarojuma līgums acīmredzot un orderis attiecas uz daļu no pilnvarojuma līguma.

I. Volkova.

Es sapratu atbildi. Sakiet, lūdzu, tīri praktiski es gribētu saprast... Ja persona, kuru pārstāvējis vai juridisko palīdzību sniedzis jurists... vai arī kas veicis pārstāvību... Ir uzvarējusi tiesā. Ja persona, kura pārstāvējusi un sniegusi juridisko palīdzību, ir zvērināts advokāts. Kādēļ... kāds būtu mērķis ierobežojumam saņemt atlīdzību par personas, kura ir piesaistījusi juristu, radušos izdevumus?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka tas izriet no tā, ka valsts prezumē, ka advokāts sniegs kvalitatīvāku juridisko palīdzību un advokāts šinī gadījumā piedalās lietā, kā arī Satversmes tiesa ir norādījusi, arī kā tiesību aizstāvis. Viņš izskaidro arī, teiksim, tiesas sēdē, tiesu debatēs uzstājoties, izskaidro tiesību normu saturu. Ar to, es domāju, ir radīts advokatūras institūts, kas ir gan ar iekšēju kontroli, gan ar noteiktu apmācības pienākumu... Saeima ir noteikusi, ka šī ir tā shēma, kā nodrošināt kvalitatīvu juridisko palīdzību. Tas ir tas, kas atšķir, droši vien, šos pārstāvjus, kas ir juristi, no zvērinātiem advokātiem vai no advokātiem vispār.

I. Volkova.

Bet gadījumā, ja nu tā ir noticis, ka pārstāvis, kurš nav zvērināts advokāts, tīšām vai netīšām ir sniedzis tik kvalitatīvu juridisko palīdzību, ka persona, kurai juridisko palīdzību sniedz zvērināts advokāts, tomēr ir vinnējusi... Nu, ja ir noticis tā, ka kvalitatīvāka palīdzība ir notikusi jurista gadījumā. Kādēļ liegti šādu izdevumu atlīdzinājumi?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka likumdevējs šobrīd ir noteicis, ka atlīdzināmi ir tikai advokāta izdevumi par juridiskās palīdzības sniegšanu. Jūs prasāt kādēļ? Likumdevējs ir noteicis prezumējot, ka advokāta pakalpojumi ir kvalitatīvāki.

I. Volkova.

Jā, sapratu.

G. Kusiņš.

Un šinī gadījumā... nu, varbūt nav tā labi teikt, bet tieši stimulē, ka persona var paļauties, ja viņa vērsīsies pie zvērīnāta advokāta vai pie jebkura cita advokāta, Eiropas Savienībā praktizējoša... vai kāda cita, un saņems šo juridisko palīdzību.

I. Volkova.

To es arī vēlējos dzirdēt.

Sakiet, sestais jautājums. Runājot... tomēr kā tiesa norādīja, arī kopsakarā ar Civilprocesa likuma 44. pantu, kur ir diferencēti un noteikti atlīdzību maksimālie griesti par iespējamo saņemamo palīdzību. Sakiet, ja minēto pantu tiesību normas piemērotu attiecībā uz jebkuriem pārstāvjiem, ne tikai uz advokātiem, vai būtu uzskatāms, ka Civilprocesa likuma 44. pantā ir paredzēta taisnīga atlīdzība, kādu varētu saņemt pārstāvis par sniegto palīdzību tiesā?

G. Kusiņš.

Paldies par šo jautājumu... Šis jautājums ir esenciāls, pareizs, precīzs jautājums. Te taisni parādās tas... ja mēs gribam raudzīties uz vienu mazu gabaliņu, mēs varam it kā tādu salīdzinājumu vilkt. Bet tāpēc jau es norādīju, ka... manuprāt, mēs redzam tikai vienu mazu gabaliņu no visa tiesību masīva. Mēs neredzam visas pārējās advokatūras normas, mēs neredzam Tiesu varas likumā iekļautās normas. Manuprāt tas, ka mēs varētu it kā mehāniski pielīdzināt un pateikt, ka jā, tagad arī jurists... un mēs paskatīsimies tos apjomus, kas ir 44. pantā, maksimālais apjoms un lai viņš saņem... Bet viņam jau nav nekas vairāk saistošs. Viņš nenes nekādu atbildību tādu, kāda ir noteikta zvērīnātam advokātam. Viņam nav nekādi papildus pienākumi, kas ir attiecībā uz kolēģiju... Manuprāt, tas būtu tāds kaut kādā mazā daļā, ja mēs pielīdzinātu... bet, manuprāt, tas... nu ne sagrautu sistēmu, bet tas to sistēmu parasti padara par ļoti grūti izskaidrojamu, kāpēc mēs mazā daļā pielīdzinām, bet visā pārējā daļā paliek spēkā visas pārējās normas, kas attiecas uz advokatūru un uz advokāta statusu normālā tiesiskā valstī.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, no jūsu atbildes... vai es pareizi sapratu... ka likumdevējs uzskata, ka personām, kuras pārstāv personas tiesā, bet nav advokāti, viņiem materiālās tiesību normas neparedz nekādu tiesisko atbildību par rezultātā nodarīto zaudējumu vai kaitējumu.

G. Kusiņš.

Tā es neteicu. Es teicu, ka neparedz tādu, kāda ir noteikta advokātam.

I. Volkova.

Un tā būtu?

G. Kusiņš.

Advokātu var izslēgt no zvērinātu advokātu skaita, ja viņš ir izdarījis kaut ko... var vērsties pret personu... šī konkrēti Zvērinātu advokātu padome...

I. Volkova.

Nu, izslēdz, bet tālāk viņš var...

G. Kusiņš.

Tālāk viņš neatbilst 33. un 44. pantam.

I. Volkova.

Sapratu. Bet citas atbildības tātad nav. Tikai izslēgt no advokātu skaita.

G. Kusiņš.

Es neteicu, ka nav citas... es teicu tikai kā piemēru.

I. Volkova.

Es gribētu dzirdēt...

G. Kusiņš.

Šinī gadījumā es domāju, ka atšķirībā no parastas personas... ir arī šī civiltiesiskās atbildības apdrošināšana.

I. Volkova.

Un sakiet, jurists nevar apdrošināt savu civiltiesisko atbildību?

G. Kusiņš.

Man liekas, ka tas ir...

I. Volkova.

Likumā rakstīts, ka var.

G. Kusiņš.

Jā, var bet, šinī gadījumā es nesaskatu, ka šeit tas būtu tā pilnīgi atrauti aplūkojams. Advokatūra kā organizācija rūpējas par savu biedru zināšanām un šinī gadījumā advokātiem ir gan Ētikas kodekss, gan arī disciplinārlietu izskatīšanas kārtība. Un es domāju, ka advokāti ir arī atskaitīti no advokātu skaita un kaut vai par noteiktās maksas nemaksāšanu un tā tālāk... par saišu saraušanu...

I. Volkova.

No jūsu atbildes es... vai es pareizi secinu, ka vienīgā atbildība, kas atšķiras no cita pārstāvja, ir izslēgšana no zvērinātu advokātu skaita.

G. Kusiņš.

Nē, es minēju konkrētu piemēru. Es domāju, ka... Advokātu kolēģijas pārstāvis no Advokatūras likuma varētu sīkāk izskaidrot. No galvas es nepateikšu...

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu... vai vērsšanās tiesā ar nepamatotu prasību varētu tikt uzskatīta par pamatotu rīcību?

G. Kusiņš.

Jā. Bet nevis par nelikumīgu.

I. Volkova.

Bet par pamatotu rīcību?

G. Kusiņš.

Nu... personai droši vien ir pamats vērsties tiesā, viņa jau nav nejaušības gadījumā vērsusies tiesā. Ja pamats ir tādā izpratnē...

I. Volkova.

Bet, ja tiesa šādu prasību atzīst par nepamatotu? Kā mēs skaidrojam šādu tiesību normu, kas ļauj tiesai atzīt prasības pieteikumu par nepamatotu? Vai šāda rīcība tomēr ir uzskatāma par pamatotu?

G. Kusiņš.

Es gribēju norādīt... 92. panta teikums... būtu interpretējams tā, ka personas vērsšanās tiesā nav prettiesiska darbība. Un es jau ilustrēju to ar šo slaveno Saburovas piemēru un, manuprāt, tā analīze arī Saburovas lietā skaidri parāda, ka šeit tā panta interpretācijā ir jāņem vērā tas, kas personas vērsšanās tiesā savu tiesību aizsardzībai nav kaut kāda pretlikumīga vai vēl kaut kāda rīcība.

I. Volkova.

Jā, es sapratu... Es vienkārši no jūsu paskaidrojumiem sadzirdēju, ka vērsšanās ar prasību tiesā nav uzskatāma par nepamatotu. Tāpēc es arī jautāju par vārdiņu “nepamatota” un “nelikumīga”.

Sakiet, Saeimas viedoklis atbildes rakstā ir pausts, ka nevienam tiesību norma neliedz tiesības vispārējā kārtībā vērsties pret otru pusi gūt atlīdzinājumu par izdevumiem, kas tiem radušies konkrētajā tiesvedības gaitā. Apstrīdētā norma neliedz vispārējā civiltiesiskā regulējuma piemērošanu. Sakiet, kādas būtu tās tiesību normas, kuras būtu piemērojamas, lai īstenotu tiesības gūt atlīdzinājumu par, pieņemsim, juristu sniegto palīdzību kādā lietā, kur puse ir uzvarējusi, bet nav saņēmusi atlīdzinājumu tās konkrētās civillietas ietvaros.

G. Kusiņš.

Man liekas, ka šis te formulējums Saeimas atbildes rakstā nav izdevies īpaši veiksmīgi un jūs arī parādījāt to, ka tas ir saprotams tādā gadījumā, ja to ir iespējams... ja likums paredz tādu atsevišķu prasību celt. Jūs norādījāt, ka atsevišķu tādu prasību nevar celt. Ja ir kaut kādi citi pamati vēl papildus norādīti, tad šādu iespēju paredz... jā... Bet šis teikums varbūt ir tāds... ja viņu atrauti lūko, tad patiešām tāds kļūdainis priekšstats var rasties.

I. Volkova.

Jā... tātad būtībā sanāk, ka personai nav iespējams vērsties... teiksim tā, iegūt atlīdzinājumu par radušies izdevumiem.

G. Kusiņš.

Ja likums tādos paredz, tad ir.

I. Volkova.

Un sakiet, vai paredz?

G. Kusiņš.

Nē, šobrīd nē.

I. Volkova.

Tātad viņai nav iespējams saņemt atlīdzinājumu par to, par tiem izdevumiem, kas tai ir radušies saistībā ar otras puses, pieņemsim, nepamatotu prasību.

G. Kusiņš.

Personai pašai ir... kā saka... aicināšana uz tiesu nav izdevumi tādā izpratnē, kā mēs runājam. Kas rodas no civiltiesiskajām un personu savstarpējām attiecībām... Nav jau personu attiecības. Ir prasītājs, atbildētājs un ir tiesa. Viena persona vērsas pie tiesas... un ir katras personas attiecības ar tiesu. Tas ir cits tiesisko attiecību veids.

I. Volkova.

Es sapratu. Paldies. Man šobrīd jautājumu nebūs.

G. Kūtris.

Paldies.

Tiesnešiem jautājumi?

Jautājums tas, ko mazlietiņ mēs jau noskaidrojām. Tātad advokāts... ja viņš pārstāv kādu personu tiesā, tad viņam nebūtu tiesības uz atlīdzības saņemšanu, bet atlīdzību viņš var saņemt... par kompensējamu atlīdzību es runāju... bet atlīdzību viņš var saņemt tikai tad, ja viņš sniedz arī juridisko palīdzību.

G. Kusiņš.

Es esmu... man tagad kā Saeimas pārstāvim ir jāsaka... es esmu dzirdējis, ka tāda tiesu prakse ir.. nevarēšu uzreiz tagad apgalvot... Es pieļauju, ka lietas izskatīšanas gaitā varbūt kāda no pieaicinātajām personām varēs...

G. Kūtris.

Jūs nenoliegsiet, ka juridisko palīdzību reāli var sniegt ne tikai advokāts, bet arī jurists.

G. Kusiņš.

Jā, bet kvalificētu... un tādu... kur valsts ir izveidojusi efektīvu mehānismu, caur advokatūru, tad tikai advokāts.

G. Kūtris.

Jūs uzskatāt, ka civilprocesa vai civiltiesību profesors varētu sniegt ļoti nekvalificētu palīdzību? Nē, es saprotu, valsts var uzņemties atbildību par advokātu kolēģijā esošiem cilvēkiem un šeit ir noteikta procedūra. Par pārējiem vienkārši valsts nevar uzņemties atbildību.

G. Kusiņš.

Tieši tā.

G. Kūtris.

Tātad cilvēka paša rokās ir izvēlēties...

G. Kusiņš.

Izvēle... bet es...

G. Kūtris.

Tātad mēs saprotam, ka juridisku palīdzību varētu sniegt arī cits jurists, ja persona ir izvēlējusies, jo likums šobrīd neliedz.

G. Kusiņš.

Personai... tā kā Satversmes tiesa jau pamatoti desmit gadus atpakaļ izskatot lietas... tātad pārstāvja izvēlē persona nav ierobežota, viņa var izvēlēties jebkuru... ja izvēlies civiltiesību profesoru...

G. Kūtris.

Un cilvēks... prasītājs vai atbildētājs šim pārstāvim jeb juridiskās palīdzības sniedzējam pats var maksāt, cik viņš grib jeb Ministru kabineta noteikumos noteikto likmi, vienīgais, ka viņš... ja gadījumā vinnē prāvu tiesas prāvā, tad viņš nevarēs saņemt atlīdzību, ja palīdzības sniedzējs nav advokāts.

G. Kusiņš.

Tieši tā.

G. Kūtris.

Sakiet, lūdzu, līdz 2009. gadam bija citāda prakse. Un Augstākās tiesas Senāts vienā lēmumā pateica, ka jāmaksā juristam, kas sniedza šo palīdzību, un pēc pāris gadiem vai pēc gada teica, ka nē, mēs mainām praksi. likums nemainījās. Vai jūs varat no likumdevēja viedokļa izskaidrot, kur tas akmens ir bijis?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka tiesību normas interpretācija laika gaitā tik tiešām var mainīties. Laika gaitā mēs nonākam pie pareizākas, arvien pareizākas un tā līdz tai pašai būtībai. Es domāju, ka tas process nebeigsies nekad, jo, ja viss jau būtu noskaidrots, tad ne Satversmes tiesai, ne tiem pārējiem juristiem nebūtu ko darīt.

S. Osipova.

Bet vai šinī gadījumā varētu būt interpretācija *contra legem*, jo tomēr bija spēkā Satversmes tiesas spriedums, kurš ir ar likuma spēku un likumdevējs nebija izteicis normu jaunā redakcijā. Tātad tiesa *contra legem*... tātad pretēji Satversmes tiesa spriedumā noteiktajai obligātajai interpretācijai. Kas mainījās 2009. gadā?

G. Kusiņš.

Jā... Es domāju... tiesas nolūku mainīt... man kā Saeimas pārstāvim... es varu tikai minēt, bet nu...

S. Osipova.

Vai Saeimā notika kādi procesi šajā laikā, kas izsauca judikatūras maiņu 2009. gadā?

G. Kusiņš.

Nē. Bet tas nenozīmē, ka Saeimas pozīcija pirms tam atšķīrās no tās... diskusijas par to pastāvējušas vienmēr. Un tāpēc mēs arī kā pieaicinātās personas statusā aicinām noklausīties bijušo Saeimas deputātu un zvērinātu advokātu Linardu Muciņu, kas varētu parādīt, ka šādas diskusijas notiek pastāvīgi, līdz kamēr bija diezgan skaidra Saeimas pozīcija un uz kuras pamata tad Senāts atkal mainīja un nepārprotami pateica, kāda ir izpratne.

G. Kūtris.

Sakiet, lūdzu, vai šī prakse jeb judikatūras maiņa un likumdevēja ilgstošā nostāja tāda pati... vai tas virza uz tīru advokātu procesu, ka personu tiesā var pārstāvēt tikai advokāts?

G. Kusiņš.

Es neesmu Saeimas vārdā pilnvarots par šādu lietu. Šinī gadījumā šīs lietas ietvaros 33. un 44. pants neliecina par to. 33. un 44. pants runā tikai par juridiskās palīdzības sniedzēju. Un es saprotu, ka tas ir tāds cieši saistīts jautājums, ko varētu uzskatīt, bet es domāju, ka šeit ir jāņem vērā, kādas tiesiskās attiecības ir un ir

izteikti dažādi viedokļi, bet man kā Saeimas pārstāvim tad ir jāpieturas pie Saeimas pozīcijas... Saeima nav izteikusi ne par, ne pret. Līdz ar to man nav mandāta izteikt ne par, ne pret.

G. Kūtris.

Pieteikuma iesniedzēja pārstāve minēja vienu Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, kurš atļauj un valsts garantē, ka kvalitatīvu juridisko palīdzību var sniegt arī neadvokāts un šādos gadījumos valsts viņiem maksā. Kā jūs skaidrosiet šādu valsts nostāju?

G. Kusiņš.

Šī valsts nostāja ir cieši saistīta ar to situāciju, kas bija pēc Satversmes tiesas 2003. gada spriedumā izteiktajām atziņām attiecībā uz personām, kuras ir ieguvušas maznodrošinātas vai trūcīgas personas statusu jeb arī ir tāds ļoti pamatots Satversmes tiesas iebildums, ka valsts nav izveidojusi šo mehānismu. Šis likums bija kā atbilde uz šo Satversmes tiesas izteikto. Tajā pašā laikā šis likums, manuprāt, ir aplūkojams atsevišķi, atrauti... nu, tā izolēti no visa pārējā. Saeima varētu arī izdarīt, teiksim, atkal pieļāvuma formā... un pateikt, ka šo kvalitatīvo juridisko palīdzību sniegtu nevis tās personas, kas šobrīd ir noteiktas šajā Valsts nodrošinātās palīdzības likumā tik plašā mērā, kā tagad, ka tur var būt ne tikai advokāti, bet arī citas personas, teiksim, izslēgt citas personas... atstāt tikai tos. Jāsaka, ka tāda griba ir saskatāma atsevišķu deputātu iesniegtajos pieteikumos, jo pirms Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma, deputāti... man šķiet, tie bija "Jaunā laika" deputāti... pieci... bija iesnieguši likumu, kas paredzēja, ka šādu palīdzību sniedz tikai advokāti. Un nu tas parāda, ka šī diskusija par šo ir jau bijusi un ka valsts ir centusies reaģēt uz Satversmes tiesas izteiktajiem aizrādījumiem, īpaši attiecībā uz šīm personām, kas ir trūcīgas vai maznodrošinātas.

G. Kūtris.

Tas likums stājās, ja nemaldos, 2006. gadā.

G. Kusiņš.

Pieņemts 2006.

G. Kūtris.

Vai tas nebija saistīts ar vienu Eiropas Savienības dokumentu, kas bija arī jāievieš Latvijā?

G. Kusiņš.

Bija saistīts ar pārrrobežu strīdiem. Un tajā pašā laikā Saeima ar šo dokumentu...

G. Kūtris.

Skaidrs. Jūs norādījāt, ka persona var griezties... tā tad saņemt valsts juridisko palīdzību. Sakiet, lūdzu, vai Juridiskās palīdzības likums nodrošina ikvienai personai visās lietu kategorijās saņemt valsts apmaksātu juridisko palīdzību, ja viņam nav naudas?

G. Kusiņš.

Nē... paredz tikai konkrētiem subjektiem un konkrētās situācijās.

G. Kūtris.

Konkrētās lietu kategorijās tā tad. Pretējā gadījumā, lai viņš varētu saņemt juridisko palīdzību, viņam ir jāizvēlas vai nu jurists, kurš varbūt neņem lielu samaksu, vai advokāts, kurš, iespējams, ir saistīts ar taksēm.

G. Kusiņš.

Jā, un piemēram... tur nav visu lietu kategorijas un es saprotu jūsu jautājuma ievirzi attiecībā uz Satversmes tiesas procesu, kas nav šajā... Juridiskajā literatūrā izteikti ir dažādi viedokļi, bet Saeimas nostāja šobrīd ir atspoguļota šajā likuma redakcijā.

G. Kūtris.

Tādā gadījumā, ja cilvēks nav tik turīgs un nav tā lietu kategorija, lai saņemtu juridisko palīdzību valsts apmaksātu, bet ir tik daudz spējīgs kā apmaksāt profesionālam juristam šo palīdzību, lai viņš arī pārstāvētu lietā, tad viņam nav tiesības arī uz.. vismaz ne uz valsts nodrošinātu kompensāciju, bet ar likumu noteiktu tiesību šo izdevumu saņemt atpakaļ.

G. Kusiņš.

Valsts ir noteikusi, kādu lietu kategorijās valsts sniedz šo palīdzību. Un šis uzskaitījums šobrīd ir izsmeltošs.

G. Kūtris.

Es šobrīd jautāju par to... nevis, cik daudz valsts uzņemas sev saistības, bet vai valsts ar likumu ir atļāvusi cilvēkam, kuram ir radušies izdevumi varbūt ne paša vainas dēļ, bet izdevumi ir radušies, vismaz tiesības saņemt izdevumus?

G. Kusiņš.

Kā jau šajā... it kā ir noskaidrots, tad, manuprāt, tā nostāja, kas ir... ir tas, ka tas nav iespējams šīs lietas ietvaros. Un jaunu prasību arī nevar sniegt. Bet paredzēt vai var vērsties ar kaut kādu citādu prasību... nu, es nezinu... Nu tad ir konkrēta

situācija, kā pieteikuma iesniedzēja pārstāve norādīja, ka ir nepieciešams kaut kāds būvinženieris, vai vēl kaut kāda konsultācija... Ja tiesa atzīst, ka ir lietderīgi šādu personu pieaicināt kā ekspertu, tādā gadījumā šī persona parādīsies citādā statusā un šī persona būs pie citiem izdevumiem.

G. Kūtris.

Jā, bet jūs saprotat, ka civilprocesā valda sacīkstes princips un tiesa nepieaicinās atbildētāja vai prasītāja pusē juristu kā citus izdevumus. Viņa teiks, ka jūs paši varat konsultēties.

G. Kusiņš.

Jā... bet jebkura no pusēm var lūgt tiesu noteikt kādu ekspertīzi un pieaicināt kā lietpratēju...

G. Kūtris.

Juridisko ekspertīzi...

G. Kusiņš.

Šinī gadījumā mēs runājam par... teiksim, kaut kādiem citiem izdevumiem, kas pieteikuma iesniedzēja pārstāve, kā es sapratu, minēja būvinženieri vai vēl kaut kādu citas profesijas pārstāvi...

G. Kūtris.

Paldies.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Saeima atbildes rakstā un arī šobrīd jūs ļoti plašu leģitīmo mērķi iezīmējāt, kas aptver visu civilprocesu un ne tikai apstrīdēto normu, un proti, citu personu tiesību un demokrātiskas valsts iekārtas aizstāvība. Mani gan mulsina tās citas personas... tās ir ne tās, kuru pārstāv... bet visu citu...

G. Kusiņš.

Arī citu personu... jā... tas ir otrs. Jo tā otra persona var rēķināties, ka tie izdevumi ir ar maksimāli noteiktu apmēru.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu sašaurināt tomēr līdz apstrīdētās normas mērķim, jo zem šī leģitīmā mērķa ir veidots un grozīts civilprocess visos virzienos. Kāds ir apstrīdētās normas mērķis?

G. Kusiņš.

Ja mēs projicējam apstrīdētās normas leģitīmo mērķi, tad Saeima savā atbildes rakstā norādīja tos, kas atbilst Satversmes 116. pantam. Tikai tāpēc, lai ir

tās... Es domāju, ka tā būtu... teiksim, tiesas funkcijas nodrošināšana. Tas būtu šinī gadījumā kā stimuls, lai tiktu noskaidrota iespēju robežas kaut kāda patiesība un šinī gadījumā, lai netiktu aizskartas personu tiesības. Tie var būt arī mērķi, kā mudināt uz izlīgumu. Piemēram, ja persona redz, ka viņai draud lieli izdevumi, tad viņa arī sāks domāt, vai viņai ir iespējas vienoties ar otru pusi pirms tiesas sēdes... tiesas sēdes laikā.

S. Osipova.

Paldies.

Un man pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu, kā apstrīdētā norma tās pašreizējā interpretācijā ietekmē brīvu konkurenci un pakalpojumu sniegšanas brīvību juridiskās palīdzības jomā. Vai mēs varam runāt par brīvu konkurenci?

G. Kusiņš.

Šis jautājums, man liekas, ir cieši saistīts ar to, cik šobrīd ir personas, kas šādu pakalpojumu var sniegt. Un ja mēs salīdzinām to situāciju, kas bija kādreiz, piemēram, 2001. gadā bija 696 zvērināti advokāti, 2012. gada beigās ir 1218 zvērināti advokāti un 140 palīgi. Līdz ar to tas apjoms, manuprāt, ir acīmredzami palielinājies un persona var no šo advokātu skaita tad izvēlēties. Nu... tādā ziņā... skaita ziņā.

G. Kūtris.

Paldies. Ir vēl jautājumi Saeimas pārstāvim? Nav.

Kolēģi? Paldies.

Viens jautājums ir pieteikuma iesniedzēja pārstāvei. Lūdzu! Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Man radās jautājums. Sakiet, vai jūs pieļaujat vispār, ka starp zvērinātu advokātu un juristu, kas nav zvērināts advokāts, civilprocesā varētu pastāvēt kaut kādas normatīvajos aktos noteiktas atšķirības tiesībās un pienākumos? Vai jūs ar tādu nivelēšanas buldozeru gribat tam vispār pārbraukt pāri?

I. Volkova

Jau šobrīd pastāv atšķirības. Zvērinātiem advokātiem ir privilēģijas, kādas nav juristiem. Proti, viņi var saņemt...

K. Balodis.

Jā, bet vai jūs uzskatāt, ka tas ir attaisnojami un pieļaujami?

I. Volkova.

Jā.

K. Balodis.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Līdz ar to lietas dalībnieki ir uzklausi. Mēs varētu pāriet pie pieaicināto personu uzklausišanas, bet pirms tam mums vajadzētu noskaidrot pieaicināto personu uzklausišanas secību.

Tiesa, iepazīstinot ar lietas dalībniekiem un pieaicinātajām personām, nosauca šo secību. Es jums vēlreiz atgādināšu: tas ir, Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Zvērinātu advokātu padome, Tiesnešu biedrība, Danovska kungs, Muciņa kungs un tad vēl Strences kundze, kas pārstāv Tieslietu padomi un Strupiņa kungs, kas ir apslimuši un visticamāk, ka šodien arī nevarēs tikt uzklausi.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi citi priekšlikumi vai iebildumi pret šādu secību uzklausi?

I. Volkova.

Nav, godājamā tiesa.

G. Kusiņš.

Nav iebildumu. Ja divas pieaicinātās personas nav klāt, tad acīmredzot ir jēga viņas atstāt uz beigām.

G. Kūtris.

Paldies.

Tad tās personas, kas šodien nav ieradušās attaisnojošu iemeslu dēļ un iespējams, ja vēl kāds no pieaicinātajiem šodien netiks uzklausīts, orientējoši nākamā tiesas sēde būtu nākamajā otrdienā. Bet to pateiksim tiesas sēdes beigās.

Tātad, ja mēs esam noskaidrojoši šo secību, tad šobrīd tiesa izsludina pārtraukumu līdz pulksten 13.00. Sāksim ar pieaicināto personu uzklausišanu... Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Advokātu padome un Tiesnešu biedrība...

Paldies.

(Pārtraukums.)

G. Kūtris.

Turpinām skatīt lietu *“Par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam”*.

Lietas dalībniekus esam uzklausijuši.

Pāriesim pie pieaicināto personu uzklausišanas.

Kā mēs pirms pārtraukuma vienojāmies, sāksim ar oficiālo institūciju, valsts institūciju pārstāvjiem.

Tātad Tieslietu ministrijas pārstāve — Laila Medinas kundze. Lūdzu!

Arī aicinu izstāstīt Tieslietu ministrijas viedokli šajā jautājumā. Tātad, kā jūs vērtējat šos aktus un apstrīdētās normas atbilstību Satversmes diviem pantiem. Lūdzu!

L. Medina.

Labdien, godājamā tiesa!

Tieslietu ministrija tātad ir iesniegusi jau savus rakstiskos apsvērumus minētajā jautājumā. No savas puses arī uzturam šos apsvērumus. Tāpēc es savā mutiskajā uzrunā uzsvēršu varbūt galvenos... tos svarīgākos un būtiskākos punktus, kur gribētu pievērst tiesas uzmanību.

Sākotnēji es gribētu vērst tiesas uzmanību, ka Tieslietu ministrijas ieskatā, ja risina jautājumu par advokātu atlīdzības atmaksu civilprocesa ietvaros, kas skar konkrēti 33. panta trešās daļas 1. punkts, sākotnēji ir jāapskata advokātu loma vispār civilprocesā un advokatūra kā profesijas grupa.

Šeit, manuprāt, ir ļoti svarīgi likuma "Par tiesu varas" 106.² pants, kurš pasaka, ka advokāti līdzās citām personām ir tiesu varai piederīgas personas. Līdz ar to arī tam sekojoši likumā "Par advokatūru" arī ir noteiktas prasības, kādām var atbilst personas, kas vēlas kļūt par advokātiem, kā var nokļūt advokatūrā un arī kādas īpašas tiesības un privilēģijas advokāti iegūst.

Šis kopējais ietvars, kas izdala advokātus no visām citām profesijām, kas ir ar juridisko izglītību un kurām vienā vai otrā formā ir iespējas piedalīties dažādos procesos, kam ir nepieciešama juridiskā izglītība, tad, manuprāt, ir tas sākuma punkts, no kura jāiziet, vērtējot arī attiecīgās Civilprocesa likuma normas.

Kā arī mēs savos rakstiskajos apsvērumos norādām, gan Advokatūras likumā, gan likumā "Par reglamentētajām profesijām" ir izvirzīta virkne kritēriju, kādiem personai ir jāatbilst, lai tā vispār varētu kļūt par advokātu. Manuprāt, tie ir nozīmīgi kritēriji, jo tā nav tikai juridiskā izglītība, ko likums izvirza, bet tas ir saistīts arī ar personas reputāciju, ar personas piederību Latvijas pilsonībai, ar tās vecumu, ar tās prasmēm gan attiecībā uz valsts valodu, gan arī uz iepriekšējo pieredzi. Tātad, lai persona kļūtu par advokātu, ir jāatbilst veselai virknei kritēriju, tajā skaitā jānokārto īpašs eksāmens, lai kļūtu par advokātu.

Un tas arī nav viss. Kļūstot par advokatūras biedru, par advokātu, personai turpmāk ir pienākumi gan pilnveidot savu izglītību, gan arī tajā skaitā arī ir jautājumi risināmi par advokāta atbildību, kuru nodrošina Zvērinātu advokātu padome caur saviem iekšējiem orgāniem, kādā veidā tiek advokāti uzraudzīti. Tā ir arī iespēja valstij šo profesiju kontrolēt.

Kāpēc es to uzsveru? Jo tas arī paredz to, ka advokāti ir īpaši izvēlēti, lai nodrošinātu to personu... palīdzētu tām personām, kas piedalās civiltiesiskā strīdā tiesā, viņu tiesību un pienākumu pārstāvību un aizsardzību caur īpašu mehānismu. Un šeit jau runājot tuvāk par civilprocesu un par to, kādā veidā ir organizētas pušu iespējas piedalīties tiesas procesā, manuprāt, ir ārkārtīgi svarīgi arī izanalizēt

Civilprocesa likuma 12. nodaļu, proti, 82. līdz 86. pantam, kur runā par to, kā ir organizēts pārstāvības institūts civilprocesā.

Un ļoti svarīgi šajā ziņā ir divi panti — 82. un 85. pants, kur var skaidri redzēt likumdevēja vēlmi nodalīt divas lietas — viena ir pārstāvība, kura 82. panta 1. un 2. daļā ir aprakstīts, kādā veidā persona var vest lietu, proti, viņa var vest pati vai caur izvēlēto pārstāvi, un kā arī tiesību zinātnieki mācību literatūrās ir norādījuši, pārstāvība šajā ziņā nozīmē, ka persona faktiski pilnībā aizvieto pusi, darbojas pārstāvamās personas vietā, pie kam pārstāvja sekas pilnīgi gulstas uz pārstāvamo personu. Tā ir teicis Latvijas Universitātes Civilprocesa katedras bijušais vadītājs Bukovskis, civilprocesa mācību grāmatā.

Tātad 82. panta 1. un 2. daļa norāda uz to, ka persona var izvēlēties vest lietu caur pārstāvi un kādas tad ir šīs pārstāvja tiesības un pienākumi. Tātad šis pārstāv aizstāj... principā var aizstāt pusi un viņas vietā pieņemt dažādus lēmumus, kas arī pilnībā saista pārstāvamo personu.

Savukārt 82. panta 4. daļa runā par advokātu, kuru pieaicina juridiskās palīdzības sniegšanai, ko arī Saeimas pārstāvis uzsvēra, ka tā ir kā papildus lieta. Un šajā gadījumā likumdevējs gan caur civilprocesu un attiecīgi arī uz šīm normām, uz kurām es iepriekš atsaucos likumos Par advokātiem un reglamentētajām profesijām, un tiesu varu šādu juridiskās palīdzības sniegšanu ir uzticējis advokātam. Un šīs juridiskās palīdzības uzticēšana advokātam arī ir analizēta manā iepriekš pieminētajā grāmatā, kurā ir uzsvērts tas, ka no tiesību aizstāvja, šajā gadījumā, advokāta, prasāma liela erudīcija, zināšanas un prasmes un ka tās pienākums ir sniegt pusei tiesisko palīdzību, dot viņai juridiskus padomus, apgaismot kā tiesai, tā arī prāvniekiem jautājumu juridisko pusi, izskaidrot neskaidru likumu un tādā kārtā palīdzēt tiesai un pusei pareizi izšķirt lietu no juridiskā viedokļa. Tādējādi nošķirot šo juridisko palīdzību, kāds ir tās mērķis un tā pamatbūtība.

Tātad tas, ko es gribētu uzsvērt, ka šajā gadījumā civilprocesa likumā un arī saistītajā kopējā tiesību normu kopumā ir nošķirta personas pārstāvība civilprocesā, no tā, ka sniedz juridisko palīdzību. Un likums ir noteicis, ka balstoties uz šo īpašo prasību, kas ir izvirzīta advokātam un viņa to regulējumu, šo juridisko palīdzību personai civilprocesa ietvaros var sniegt advokāts. Un šajā gadījumā šāda regulējuma mērķis ir palīdzēt gan tiesai, gan prāvniekiem pēc iespējas efektīvākā un ātrākā veidā nonākt pie taisnīga rezultāta. Un patiesībā nav tā izšķirošā nozīme, vai lieta ir zaudēta vai vinnēta, ne jau tā ir advokāta vienīgā loma — šī juridiskā palīdzība ir pareizi izskaidrot un piemērot likuma normu.

Papildus tam ir jāuzsver, ka arī Civilprocesa likuma tālākajā pantā, to, ko es jau pieminēju 85. pantā, ir arī trešajā daļā norādīts attiecībā uz advokāta pārstāvību, kā to var nošķirt un kā tas ir vērtējams. Un šeit norāda, ja advokāts pilnvarojams juridiskās palīdzības sniegšanai, to apliecina ar orderi. Savukārt, ja advokāts uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru. Tātad arī tālāk 85. panta trešajā daļā civilprocess nodala šo, ka arī advokāts var uzstāties divās lomās, proti, kā juridiskās palīdzības sniedzējs, ko

apliecina orderis vai kā pilnvarots pārstāvis, ko apliecina pilnvara. Līdz ar to attiecīgi šīs personas tiesību un pienākumu apjoms izriet no tālākā regulējuma, vai viņš ir pilnvarots pārstāvis vai darbojas kā juridiskās palīdzības sniedzējs.

Un likumā “Par advokatūru” 48. pantā ir noteiktas īpašās advokāta tiesības un šīs advokāta tiesības gan personas pārstāvībai, gan pierādījumu meklēšanai, informēšanas iegūšanai, to arī apliecina šis orderis, kas norāda, ka persona pieder advokatūrai, ka viņa ir pārbaudīta, viņa ir ar attiecīgajām pilnvarām un šajā konkrētajā lietā var arī personas interesēs gan iegūt īpašā kārtībā informāciju, gan iegūt pierādījumus un tādā veidā sniegt pamatotu un kvalificētu juridisko palīdzību.

Mūsu skatījumā šajā Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punktam ir leģitīms mērķis, jo, kā jau es teicu, advokātu juridiskās palīdzības mērķis ir veicināt efektīvu un taisnīgu tiesas procesu, sniedzot atbilstošu juridisku padomu konkrētajam prāvníekam un tādējādi tas arī nodrošina efektīvāku tiesu un kvalitatīvāku tiesas procesu caur šādu kvalitatīvu juridisko palīdzību, kas ir kopumā civilprocesa mērķis — taisnīga pušu tiesību aizstāvība.

Jautājumā par samērību. Tieslietu ministrija vēlētos norādīt, ka likums mūsu skatījumā ir bijis samērīgs savu līdzekļu izvēlē, jo attiecībā uz pārstāvja izvēli ir atstājis personām pušu brīvu izvēli, kā viņas vēlās sevi pārstāvēt — vai nu pašas vai izvēloties kādu personu, kuru tā uzskata par vispiemērotāko. Un likums nav izvirzījis īpašus kritērijus un pārstāvis var būt gan jurists, gan jebkuras citas profesijas pārstāvis vai vienkāršs labs paziņa vai draugs, vai jebkurš cilvēks. Un šajā gadījumā nebūtu pareizi salīdzināt pārstāvi ar zvērinātu advokātu, jo likumā nav pateikts, ka par pārstāvi var būt tikai jurists vai persona, kura ir ieguvusi kaut kādā veidā juridisko izglītību.

Bet tomēr ņemot vērā, ka civilprocess ir pēc būtības tiesību zinātne un balstīts uz juridisku jautājumu pārzināšanu, likums ir paredzējis iespēju personai pieaicināt advokātu juridisku padomu jeb palīdzības sniegšanai, lai tādējādi pēc iespējas kvalitatīvāk vestu šo procesu un aizstāvētu savas intereses. Un šādu juridisko palīdzību likumdevējs ir uzticējis advokātiem, jo, kā jau es iepriekš minēju, ir īpašs likumu regulējums advokātu uzraudzībai, lai pārlicinātos, ka viņi ir pienācīgi kvalificēti.

Ja runājam par valsts nodrošinātu juridisko palīdzību... Tieslietu ministrijas skatījumā tas būtu jānošķir no šī jautājuma, jo šajā gadījumā tie līdzekļi, kas ir iztērēti juridiskajai palīdzībai, netiek piedzīti no zaudējušās puses un šī ir tā valsts piedāvātā alternatīva trūcīgajām personām, kā pārstāvēt savas intereses, jo šajā gadījumā valsts vienkārši piedāvā un samaksā tos izdevumus, kas radušies attiecīgi juridiskās palīdzības sniegšanai.

Savukārt jautājumā par diskriminācijas aizliegumu, mūsaprāt, būtu jāvērtē par to, kādas personas tiek savstarpēji salīdzinātas, un, kā jau es uzsvēru savā mutiskajā uzrunā, šeit ir svarīgi nošķirt jautājumu par to, vai puse izvēlās savas intereses tiesā pārstāvēt savu pārstāvi un šajā gadījumā puses savstarpēji ir vienlīdzīgas, jo neatkarīgi no tā, kādu pārstāvi puse izvēlās, likums nepadz

pārstāvības izdevumu atlīdzināšanu un likums paredz vien tikai juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzināšanu. Un šajā gadījumā likums dod iespēju, ja puses izvēlās šādu juridiskās palīdzības sniedzēju, advokātu izvēloties, tad arī attiecīgi zaudējumu segšanu. Līdz ar to pusēm tā ir viņu rīcības brīvība — vai viņa izvēlās savu pārstāvību caur pārstāvi vai papildus tai vēl pieaicinot juridisko palīdzību un līdz ar to šādos gadījumos šī situācija būtu nošķirama.

Un pēdējais, ko es gribēju vēl pieminēt kā papildus argumentu, kāpēc tas nerada personām iespēju izvēlēties atbilstošu savām gan iespējām, gan lietas būtībai. Šobrīd advokātu skaits ir būtiski pieaudzis. Un katrai personai ar juridisko izglītību, kura atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, ir iespēja kļūt par advokātu un personai ir iespēja izvēlēties advokātu tādu, kas atbilst gan viņa vajadzībām, gan konkrētās lietas būtībai. Un manā skatījumā tas nekādā veidā neierobežo konkurenci jeb pakalpojumu sniegšanu, jo tiek izvirzītas konkrētas prasības, lai šajā profesijā varētu nodarboties.

Līdz ar to Tieslietu ministrijas ieskatā Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkts atbilst Satversmes 91. pantam. Savukārt kontekstā ar 92. pantu Tieslietu ministrija vēlētos pievienoties Saeimas pārstāvja teiktajam par to, ka vēršanās tiesā nevar tikt uzskatīta par prettiesisku rīcību, tā ir katrai personai garantēta tiesība un tā ir personas subjektīvā attieksme, kad viņa uzskata, ka viņas tiesības ir aizskartas un viņa vēlās šo tiesību aizskārumu novērst caur tiesas procesu. Un tad, ja tiesa, izskatot lietu konstatē, kura no pusēm attiecīgi šajos sacīkstes ietvaros ir bijusi atzīstama par tādu, kas ir pamatota un līdz ar to atzīstama, tas jau ir šīs tiesas procesa rezultāts. Līdz ar to pati vēršanās tiesā un pārstāvība tiesā, nevarētu tikt uzskatīta par tādu rīcību, kas rada prettiesisku aizskārumu.

Līdz ar to Tieslietu ministrija uzskata, ka minētā norma atbilst arī Satversmes 92. panta trešajam teikumam.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai lietas dalībniekiem ir jautājumi? Lūdzu!

I. Volkova.

Man būtu trīs jautājumi saistībā ar rakstveida pausto viedokli un arī trīs jautājumi, kas ir radušies paskaidrojuma klausīšanās laikā.

Pirmais jautājums būtu. Rakstiskajā viedoklī pausts, ka Civilprocesa likuma 82. panta ceturtais daļas secinājums, ka neskatoties uz to, ka personas var būt par savu pārstāvi uz pilnvaras pamata, juridisko palīdzību tai var sniegt tikai zvērināts advokāts. Sakiet, kā ir ar valsts nodrošināto jeb valsts apmaksāto palīdzību? Vai tur arī var sniegt tikai zvērināts advokāts?

L. Medina.

Kā jau es arī pieteicu pati, attiecībā uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību ir izveidots īpašs mehānisms, kas ir valsts alternatīva trūcīgajām personām un tur var būt arī citas personas.

I. Volkova.

Tātad valsts ir atzinusi, ka kvalitatīvu juridisko palīdzību var sniegt arī jurists. Pareizi es saprotu?

L. Medina.

Šajā gadījumā attiecībā uz valsts nodrošinātu juridisko palīdzību, jā, jo tur arī Juridiskās palīdzības likumā ir noteikti atsevišķi kritēriji. Bet, kā jau es pieminēju, tas ir skatāms kā alternatīvs risinājums trūcīgajām personām.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, rakstiskajā viedoklī par paustu, ka Augstākās tiesas Senātā ir divkārt palielinājies to lietu skaits, kurās kasācijas tiesvedības ierosināšana atteikta. Sakiet, vai ir statistikas dati par to, cik šādas kasācijas sūdzības ir sagatavojušas puses, vai ir sagatavojuši to pārstāvji vai zvērināti advokāti.

L. Medina.

Šādas statistikas nebūs gan. Līdz ar to es nevarēšu atbildēt.

I. Volkova.

Netiek uzturēta arī statistika par citiem kvalitātes rādītājiem?

L. Medina.

Kā jūs domājat...? par kvalitātes rādītājiem?

I. Volkova.

Lai apgalvotu, ka ir juristi, kas nav advokāti... teiksim, kavē civilprocesa tiesā...

L. Medina.

Nē, to pateikt, kura persona ir... jūs domājat, ka jurists ir kavējis civilprocesu?

I. Volkova.

Tā tiek apgalvots... nepateikšu precīzi, kurā no viedokļiem, bet būtībā jā.

L. Medina.

Nē, mūsu viedoklī šāda apgalvojuma nav un mēs tādu statistiku neuzkrājam, kuras personas vainas dēļ process būtu kavēts vai nekavēts.

I. Volkova.

Rakstiskajā viedoklī pausts, ka... „turklāt tiesiskais regulējums nodrošina samērību, jo vienlaikus personām ir tiesības izvēlēties vest lietu pašām vai lūgt to darīt advokātam vai citam pārstāvim”. Sakiet, kā saprast šo samērību, ja izvēloties vest lietu, lūdzot to darīt citam pārstāvim, nevis advokātam, izdevumi par ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem netiek atlīdzināti?

L. Medina.

Kā jau es uzsvēru, ja par pārstāvi uz pilnvaras pamata izvēlas advokātu, tad viņš ir tādā pašā statusā, kā jebkura cita persona. Advokāta īpašais statuss rodas tajos gadījumos, ja viņu pieaicina juridiskās palīdzības sniegšanai un tiek izdots orderis. Un tādā veidā ir šī samērība, ja izvēlas par pārstāvi, par pilnvaroto pārstāvi advokātu, tad viņš ir tieši tādā pašā statusā, kā jebkurš jurists.

I. Volkova.

Sakiet, jūs minējāt, ka būtu nošķiramas divas lietas — pārstāvība un juridiskās palīdzības sniegšana. Sakiet, ja šo pārstāvību un juridiskās palīdzības sniegšanu veic viens zvērināts advokāts tiesā, kā to būtu iespējams nošķirt?

L. Medina.

To var nošķirt tieši tādā veidā, ka atlīdzina tos izdevumus, kas ir saistīti uz tiem uzdevumiem, kas ir sniegti pamatojoties uz orderi.

I. Volkova.

Tātad būtībā, ja orderī ieraksta pakalpojumus, kurus sniedz kā pārstāvis, tad viņam tos atlīdzina, lai gan par pārstāvību nebūtu atlīdzināmi...

L. Medina.

Kādā veidā tieši konkrētajā lietā tiesa vērtētu... to es jums nevaru atbildēt, bet ar to tiesu praksi, ar ko mēs iepazīnāties... ir konkrēti vairāki tiesu spriedumi, kur uz vienu es varbūt varu atsaukties... kur tiesa ir vērtējusi, ka, piemēram, pirmajā instancē ir advokāts pārstāvējis savu klientu uz pilnvaras pamata, līdz ar to tiesa ir atzinusi, ka šāda uz pilnvaras pamata pārstāvība nav atlīdzināma, savukārt apelācijā šis pats advokāts ir iesniedzis orderi, tātad viņš apelācijas ietvaros ir sniedzis juridisko palīdzību, un tiesa ir atzinusi, ka šajos gadījumos advokāts ir uzstājies kā juridiskās palīdzības sniedzējs un līdz ar to ar šīs juridiskās palīdzības sniegšanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi.

I. Volkova.

Sakiet, vai leģitīmo mērķi nevarētu sasniegt ar saudzējošākiem līdzekļiem, nevis ierobežojot tiesības konkrētai personai, kura tiesā lietā ir uzvarējusi un varbūt viņai to juridisko... viņa nav vērsusies pie zvērināta advokāta, bet pamatojoties uz

savām zināšanām, viņai juridisko palīdzību ir sniedzis jurists, varbūt ir saudzējošāki līdzekļi... Vai šis ir vienīgais līdzeklis, kā nodrošināt leģitīmā mērķa sasniegšanu?

L. Medina.

Ņemot vērā, ka valsts ir vēlējusies izveidot noteiktu personu loku, kuras kvalifikāciju pārbauda... proti, advokāti, un viņiem uzticēt šo juridiskās palīdzības sniegšanu... Ja mēs piešķirtu, ka, teiksim, tiem pārstāvjiem, kas ir ar juridisko izglītību, viņu izdevumus atlīdzina, jo, iespējams, kaut kādā ziņā viņi ir pielīdzināmi advokātiem, savukārt citiem pārstāvjiem, kuriem nav juridiskās izglītības, šādus izdevumus neatlīdzina, tad, manuprāt, tā problēma būtu vēl sarežģītāka. Līdz ar to, manuprāt, ir konkrētai situācijai un šiem faktiskajiem apstākļiem, kādi rodas pusēm savu strīdu skatot tiesā, izvēlēti vissamērīgākie un saudzējošākie līdzekļi nosakot, ka tad, kad ir nepieciešama personai juridiskā palīdzība un viņa vēršas pie advokāta, tie izdevumi ir atlīdzināmi.

I. Volkova.

Ja viņa savādāk ir uzvarējusi, tad vienkārši viņai tie izdevumi, kas ir radušies, nav jāatlīdzina.

L. Medina.

Tikpat labi persona var uzvarēt pati sevi pārstāvēt. Viņai noteikti arī rodas izdevumi, bet likums nav paredzējis par pārstāvību tiesā izdevumus segt otrai, zaudējušai pusei.

I. Volkova.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim ir jautājumi?

G. Kusiņš.

Jā... precizējošs jautājums. Ņemot vērā, ka pirms pārtraukumam bija runa par gada skaitli... jūs minējāt šo vienu piemēru. Kurā gadā tas ir tiesas spriedums?

L. Medina.

Mēs konkrēti gatavojoties lietai... divus spriedumus... kur ļoti konkrēti šis jautājums risināts... viens ir spriedums 2009. gadā, kur ir apelācijas sēde notikusi 30. septembrī, un otras tiesas spriedums ir 2013. gada 7. maijā...

G. Kusiņš.

Tas ir pusgadu atpakaļ...

L. Medina.

Jā, nupat kā.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Skaidrs. Tiesnešiem ir jautājumi? Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Paldies Tieslietu ministrijai, kura vienīgā savā atbildes rakstā vērtēja Satversmes tiesas 2003. gada spriedumu, un saka, ka Satversmes tiesas spriedums ir pieņemts citos faktiskos apstākļos un tiesiskā situācijā. Tātad būtu pamats pārskatīt. Un jūs minat tikai vienu atšķirību salīdzinot ar šo 2003. gada situāciju, kāda bija, proti, šobrīd ir nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība. Vai jūs uzskatāt, ka tas ir pietiekami, lai pārvērtētu to...

L. Medina.

Jā, tas ir viens no apsvērumiem. Mūsu skatījumā tas, ko es uzsvēru savā mutiskajā uzstāšanās reizē, kas nav pieminēts mūsu rakstiskajos apsvērumos, ir tas, ka ir arī mainījušies tie apstākļi, kas ir saistīti ar advokātu pieejamību. Ir arī bijis virkne pasākumu gan likumdošanas ceļā, gan arī praktiski par to, ka tiek nodrošināta advokātu kvalitāte un viņu darbības uzraudzība un mūsu skatījumā šis ir tas ceļš, kas būtu ejams, ka tiek stiprināts advokātu kā profesijas prestižs un sniegto pakalpojumu pieejamība. Un viens no jautājumiem, tas ir, proti, advokātu skaita pieaugums... ir pietiekami būtisks, kas ļauj personām izvēlēties to advokātu, kas ir viņa lietai un iespējām un faktiskajiem apstākļiem vispiemērotākais.

S. Osipova.

Jūs minējāt, ka advokātu iesaistīšanās tiesas procesā un viņu sniegtā juridiskā palīdzība ir viena no garantijām pamattiesībām uz taisnu tiesu. Sakiet, lūdzu, kāpēc tad valsts tomēr nav konsekventa un ļauj sniegt šo valsts apmaksāto juridisko palīdzību ne tikai advokātiem, bet arī juristiem, un šī valsts apmaksātā juridiskā palīdzība tajā skaitā ir arī tiesas lietu vešana.

L. Medina.

Kā jau... Juridiskās palīdzības likums tika pieņemts 2005. gadā. Tad šie faktiskie apstākļi bija drusku savādāki. Advokātu skaits nebija pieejams un es pieļāju iespējamību, ka šis jautājums būtu vērtējams un skatāms kontekstā, ka šobrīd faktiskie apstākļi ir attiecībā uz advokātiem ir mainījušies un būtu iespējams pārskatīt šo situāciju. Es drīzāk vērtēju no tāda viedokļa, ka tie nosacījumi, lai vispār būtu pieejama šī juridiskā palīdzība, un mēs arī zinām faktiskos apstākļus, ka minētais likums tika pieņemts, lai nodrošinātu Latvijas tiesību sistēmas atbilstību

Eiropas Savienībai, kura prasa, lai vispār būtu šāda juridiskā palīdzība un viņa būtu pieejama, tad tajā konkrētajā faktiskajā situācijā, es pieņemu, tā bija tā realitāte un tā izvēles iespēja, kas valstij bija. Grūti gan spriest par šiem apsvērumiem... es nepiedalījos šajā procesā..

S. Osipova.

Šie juristi konsultanti ne pārāk arī raujas uz šo valsts apmaksāto juridisko palīdzību. Tiesībsargs mums deva datus, trīs ceturtdaļas no tiem, kas sniedz šo valsts apmaksāto juridisko palīdzību, ir advokāti un tikai viena ceturtdaļa ir tie, kuri nav advokāti.

L. Medina.

Es varbūt varu pavisam precīzus ciparus. 87 ir zvērināti advokāti, 5 zvērinātu advokātu palīgi un 27 ir juristi... No tiem 24 tiesvedības procesos piedalās...

G. Kūtris.

Saistībā ar šo pašu jautājumu. Sakiet, vai Tieslietu ministrijai šobrīd ir pārlicība, ka būs pietiekami daudz advokātu, kas slēgs šos līgumus? Jo 2005. gadā šī bija problēma.

L. Medina.

Šī bija problēma. Es domāju, ka, ņemot vērā advokātu skaita pieaugumu, kas nav gluži trīskāršojies, bet ir tuvu tam, šis jautājums varētu tikt risināts sadarbībā ar Zvērinātu advokātu padomi un kopā ar viņiem sadarbojoties un izmantojot Zvērinātu advokātu padomes rīcībā esošos instrumentus.

G. Kūtris.

Vai ir plānots arī paplašināt personu kategorijas un lietu kategorijas, par ko pienākas valsts nodrošināta apmaksāta palīdzība?

L. Medina.

Mēs... šī būtu tāda vēlamības formā un es varbūt tā ļoti pilnvarota to teikt neesmu... Mēs noteikti ļoti vēlētos, bet tas ir lielā mērā saistīts ar pieejamiem finanšu līdzekļiem, jo tas ir... cik ir pieejami līdzekļi, tik arī varētu būt šī juridiskā palīdzība. Un mūsu plānos ir... tiklīdz finanšu situācija daudz maz stabilizēsies un tie steidzamākie jautājumi tiks atrisināti, pievērsties arī šim jautājumu lokam, jo Latvijā nav pārāk liels lietu un personu kategoriju loks, kam pienākas juridiskā palīdzība.

G. Kūtris.

Paldies.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā... Jūs jau arī savā atbildē sniedzāt to pamata problēmu, ka pilnvarots pārstāvis nesaņem atlīdzību, savukārt par juridiskās palīdzības sniegšanu atlīdzību var piedzīt no zaudējušās puses. Vai, jūsuprāt, ir pietiekami skaidri nošķirts šis pārstāvis no šī juridiskās palīdzības sniedzēja, lai jebkura privātpersona, kura pati var vest savu lietu civilprocesa ietvaros, lai viņa saprastu šo atšķirību?

L. Medina.

Man personīgi šķiet, ka ir pietiekami skaidri pateikts...

S. Osipova.

Kvalificētam juristam...

L. Medina.

Līdz ar to es to lasu kā persona, kas strādā Tieslietu ministrijā un ar šiem jautājumiem ikdienā nodarbojas. Manuprāt, 82. pants kontekstā ar 85. pantu sniedz atbildi uz to, kā ir nošķirami pat tajā skaitā...

S. Osipova.

Ja persona lemj par to, vai viņa dosies pati uz tiesu vai viņa nolīgs advokātu vai kādu lētāku juristu sevi konsultēt... vai viņa spēj nošķirt šo pilnvarojumu tikai un juridiskās palīdzības sniegšanu?

L. Medina

Es domāju... šajā gadījumā, ja personai ir šaubas... es nedomāju, ka mums būtu likumā viss līdz pēdējam sīkumam un burtam atrakstāms...

S. Osipova.

Vai Civilprocess ir rakstīts personai, vai Civilprocesa likums tomēr ir rakstīts juristiem, kuri lasa un saprot?

L. Medina.

Man liekas, ka tomēr Civilprocess pamatā ir rakstīts juristiem.

S. Osipova.

Tad kāpēc mēs ļaujam personai sevi pārstāvēt civilprocesā, kas ir rakstīts juristiem?

L. Medina.

Nē, nu jebkurš likums ir domāts sabiedrībai kopumā. Mēs nevienu likumu nerakstām... mežiniekiem vai jūrniekiem vai vēl kaut kam. Mēs rakstām likumu un viņš ir saistošs jebkurai personai. Līdz ar to jebkurā gadījumā jebkura persona var ar likumu iepazīties un ja ir nepieciešams, savā dzīvē to piemērot. Bet ko es gribēju teikt... Ja personai rodas šaubas par to, kā lasīt šo normu, Tieslietu ministrija

vienmēr ir atbildējusi uz šādiem iesniegumiem un ir skaidrojusi un šādus padomus...

S. Osipova.

Vai ir bijuši jautājumi?

L. Medina.

Par pārstāvību nav bijuši jautājumi.

S. Osipova.

Paldies.

G. Kūtris.

Tāpat saistībā ar šo pārstāvību un juridiskās palīdzības sniegšanu. Es saprotu, ka tie ir nošķirami jēdzieni. Un es, iespējams, piebiedrotos jautājumam par to, kā jūs praksē iedomājaties, kā viens cilvēks dara gan to, gan to un kā viņš to noformē... Tāpat jūs sakāt, ka pārstāvim, arī advokātam, nebūtu tiesības saņemt atlīdzību, bet, ja viņš sniedz juridisko palīdzību, tad būtu.

L. Medina.

Tā es izlasu likumu un tā es arī redzu, ka tiesu praksē ir bijis apliecinājums šādai interpretācijai.

G. Kūtris.

Apstrīdētajā normā ir runa "izdevumi par advokāta palīdzību". Nevis juridisko palīdzību, bet palīdzību vispār. Arī 44. pantā ir runa par advokāta palīdzību. Vai pārstāvība un lietas vešana citas personas vārdā arī nav palīdzība?

L. Medina.

Šajā gadījumā manuprāt... varbūt, ka tā ir... kāpēc ir izlaists vārds "juridiskā palīdzība"... man ir ļoti grūti atbildēt uz šo jautājumu. Bet ja šos pantus lasa kontekstā ar 82. un 85. pantu, tad, manuprāt, var saskatīt šo jēgu. Jo savukārt 85. pantā trešajā daļā... tur ir skaidri atsauce, ka „advokāta pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis”. Un te ir "juridiskās palīdzības sniegšana". Ja advokāts uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru.

G. Kūtris.

Tad pēc savas būtības pilnvarojums taču ietver sevī krietni vairāk... gan šo juridisko darbošanos konsultējot... kopā... Nu, labi, to varbūt pajautāsim advokātiem.

Sakiet, lūdzu, ja mēs sakām, ka pārstāvis nesaņem atlīdzību, vienalga, lai kas tas arī būtu... bet juridiskās palīdzības sniedzējs tāpat ir tiesīgs saņemt šo atlīdzību... Pieteikuma iesniedzēja sēdes sākumā minēja un praksē mēs zinām taču

gadījumus, ka, lai saņemtu šo kompensāciju, tiek formāli ierakstīts, ka juridisko palīdzību sniedza advokāts. Vai jūs šādu fikciju praksē atbalstāt?

L. Medina.

Es nekad neesmu atbalstījusi fikciju.

G. Kūtris.

Bet ja šādā gadījumā ir iespējams saņemt šos izdevumus...? Vai tā ir godīga valsts rīcība?

L. Medina.

Tā noteikti nav godīga valsts rīcība. Un ja jebkurai personai ir ziņas par šādu... tā principā ir viltošana, manuprāt, tad būtu drusku citas institūcijas iesaistāmas šādu... Vismaz kā minimums tā būtu Zvērinātu advokātu padome.

G. Kūtris.

Bet jūs nezināt, vai praksē tā notiek?

L. Medina.

Nu man tādu pierādījumu nav. Ja kāds saka, ka tā esot... manuprāt, tiem cilvēkiem ir jāsniedz dokumenti, jāšūta kā minimums vispirms Zvērinātu advokātu padomei, lai tādi advokāti saņemtu tos aizrādījumus, kādi tad ir paredzēti... Un mēs arī, gatavojoties šai lietai, arī interesējamies par to, vai ir bijušas disciplinārlietas par šādiem pārstāvības pārkāpumiem. Un tiešām tādas ir bijušas. Līdz ar to mūsu skatījumā, ja ir šādi apgalvojumi par to, ka ir advokāti, kas nevis tiešām sniedz juridisko palīdzību, bet vienkārši paraksta dokumentu, tad par šādiem gadījumiem vispirms ir jāziņo Zvērinātu advokātu padomei, kurai savukārt efektīvi ir jāizmanto tas rīcībā esošie instrumenti. Tur jau nav pie vainas likuma norma.

G. Kūtris.

Jautājums ir tikai par to, vai šī nav forma, kā saņemt kompensāciju jeb atlīdzību par pārstāvjiem ne advokātiem sniegtās palīdzības darbu jeb izdevumiem...

L. Medina.

Nē... Ja ir cilvēki, kas saka, ka tā var notikt, man nav pierādījumu, ka tā tas patiešām nenotiek. Bet, kā jau es teicu, mana attieksme šajā gadījumā ir, ka šāda rīcība būtu nosodāma atbilstoši likumā noteiktajam.

G. Kūtris.

Un vēl viens jautājums. Jūs sava viedokļa paušanā beigās arī runājat par to, ka Tieslietu ministrija kategoriski noraida tādu frāzi... un es domāju, ka arī tiesa nekad nav atbalstījusi, ka pieteikums tiesā būtu kaut kāda prettiesiska rīcība. Par to diskusija it kā īpaši mums nav. Bet jūs nenoliegsiet taču, ka var būt arī tādi

pieteikumi civilprocesa kārtībā, piemēram, tiesā, kur prasības iesniedzējs... nu, zina, ka īstenībā viņam liela taisnība nav, bet viņš var mēģināt pabojāt nervus tam atbildētājam ar tiesas procesu. Vismaz pavilkt kaut kādu procedūru garāku un tamlīdzīgi... iesniegt sūdzību, kā rezultātā kaut kas netiek pie darbiem kaut kādiem... nu, tā ilgāk process... Tā nav prettiesiska rīcība, likums to pieļauj, tiesa pieņem pieteikumu. Otrajai pusei, kas pēc būtības ir bez vainas, rodas papildus izdevumi. Un, lai pretotos šādam, teiksim tā, diezgan patukšam prasījumam, šim cilvēkam ir jālīst advokāts vai jurists un viņam rodas izdevumi.. Jūs piekrītat, ka tomēr izdevumi šeit var rasties, ja pats nav spēcīgs jurists, lai momentā aizstāvētos?

L. Medina.

Protams, ka izdevumi rodas. Manuprāt, Civilprocesa likums un likumdevējs to ir paredzējis, ka tāda situācija var būt un ir nepieciešams kvalificēta jurista padoms un likumdevējs to ir novirzījis uz advokātu, ka viņš varētu sniegt likumdevēja ieskatā vislabāko padomu un tādējādi arī sekmīgāk aizstāvēt šīs puses intereses.

G. Kūtris.

Tā tad... ja es saprotu, ka šādā veidā tomēr cilvēkam kaut kādi izdevumi ir... vai valsts un Tieslietu ministrija ir padomājusi, kā šis cilvēks varētu nepamatotos zaudējumus tomēr atgūt atpakaļ no tā, kurš bija tukšo prasību iesniedzis tiesā?

L. Medina.

Šajā gadījumā, manuprāt, likums ir paredzējis, ka ja persona vēršas pie advokāta...

G. Kūtris.

Tikai pie advokāta...

L. Medina.

... tikai pie advokāta... jo šajā gadījumā... jo tad tas, protams, ir pavisam daudz plašāk skatāms, vai jebkādi ar tiesāšanos saistīti izdevumi, pilnīgi jebkādi visplašākajā kontekstā, būtu piedzenami no zaudējušās puses. Jo šobrīd likumdevējs ir noteicis konkrētas izsmeļošas vienības, kas ir tās, attiecībā pret kurām var vērsties pret zaudējušo pusi... Un šajā gadījumā likumdevējs, manuprāt, pamatoti, ņemot vērā visu prasību, kas ir izvirzīta pret advokātu, lai veicinātu tādu sekmīgu un ierobežotu palīdzētāju piesaistīšanu, ir veicinājis, ka tikai advokātu palīdzība būtu atlīdzināma, jo tad mēs varētu nonākt līdz tam, ka par palīgiem, konsultantiem un citādām personām pieaicinātu neierobežotu personu skaitu, jo, kas viņu zina, kā lieta beigsies un tad arī tie zaudējumi tai otrai pusei varētu būt diezgan tādi ievērojami.

G. Kūtris.

Vai tas nozīmē, ka tas ir viens no tādiem pakāpieniem ceļā uz... jeb valsts pozīcija atbalstīt, lai vairāk izmantotu advokātu palīdzību nevis jebkuru juristu.

L. Medina.

Noteikti, jo advokāts tam ir īpaši sagatavots, īpaši izglītots un arī ir īpaši kontroles mehānismi, lai viņš spētu sniegt iespējami kvalitatīvu padomu tiesvedības procesā. Un līdz ar to tiesvedības būtu maksimāli efektīvas. Tas ir visas sabiedrības interesēs.

G. Kūtris.

Vai likumos mums ir dota iespēja šādam atbildētājam, kurš ir vinnējis konkrētajā civilprāvā, vērsties ar prasījumu pret pieteikuma iesniedzēju par to, ka viņam šie nepamatotie izdevumi radās?

L. Medina.

Ārpus advokāta izdevumiem?

G. Kūtris.

Jā.

L. Medina.

Cik man zināms, nē.

G. Kūtris.

Nevar prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu... tādā veidā...

Kā valsts aizsargā šādus cilvēkus pret... teiksim tā, ļaunprātīgiem prasījumiem?

L. Medina.

Valsts aizsardzības mehānisms šajā gadījumā ir caur to, ka personai vajadzētu izmantot šajā gadījumā advokātu palīdzību, kura izdevumus tad arī zaudējusī puse atlīdzina. Valstij jau nevajadzētu piedāvāt bezgalīgu atbalstu. Ir norādīts konkrēts mehānisms un konkrēti cilvēki, pie kuriem vērsties un kuri var sniegt šo palīdzību.

G. Kūtris.

Es nedomāju par bezgalīgu... es domāju par to, ka ir viena situācija, kad valsts pati maksā un ir otra situācija, ka likumi vienkārši ļauj cilvēkam panākt atlīdzību.

L. Medina.

Šajā gadījumā es arī to domāju... ka likums ļauj atlīdzināt tos zaudējumus par to palīdzību, ko ir sniedzis advokāts.

G. Kūtris.

Lietas dalībniekiem....? Pieteikuma iesniedzējam.

I. Volkova.

Man ir viens jautājums saistībā ar advokāta sūtīšanu un to fikciju, par kuru bija runa... kuru uzdeva tiesa. Sakiet, varbūt es nezinu... bet varbūt jūs varētu pateikt, vai ir tiesību normas, kas noteic, ka tikai... advokāts juridisko palīdzību sniedz tikai tiesas sēdē. Es arī nezināju un tāpēc ir jautājums... Ja, pieņemsim, rodas situācija, ka ir advokāts sniedzis konsultāciju juridisko palīdzību pirms tiesas sēdes, sagatavojoties lietas procesam uz tiesu. Bet konkrētais advokāts nevar pārstāvēt personu tiesā aizņemtības dēļ, viņam ir cita tiesas sēde un tamlīdzīgi. Ja... lai ātrāk risinātu šo procesu un neievilkto garas un mūžīgas tiesvedības šajā lietā, uz tiesu iet jurists vai cits pārstāvis... vienalga. Bet šāda advokātu rēķinu iesniedz tiesā kā pierādījumu par juridiskās palīdzības sniegšanu. Sakiet, kā būs iespējams ieraudzīt fikciju un sodīt advokātu un būs iespējams pierādīt, ka juridiskā palīdzība nav sniegta tādā apmērā, kā ir norādīts rēķinā pirms tiesas sēdes.

L. Medina.

Varbūt uz šiem jautājumiem precīzāk no prakses viedokļa varēs atbildēt advokātu un tiesnešu pārstāvji, bet manā skatījumā likuma struktūra ir tāda, ka likumdevējs ir vēlējies, lai personu pārstāv... ja sniedzis juridisko palīdzību advokāts, kurš iesniedz arī tiesā orderi, kurš apliecina, ka viņš ir ar šo lietu gatavojies... ir izpētījis klientu intereses un savācis pierādījumus un visu pārējo un arī pārstāv šīs klienta intereses attiecīgi tiesas sēdē, manuprāt, tā nebūtu ne vēlams, ne no likumdevēja viedokļa atbalstāma rīcība, ka tie cilvēki, kas sniedz juridisko padomu, nepārtraukti mainītos, jo tā noteikti nav kvalificēta palīdzība.

I. Volkova.

Paldies.

G. Kūtris.

Saeimas pārstāvim arī ir jautājums?

G. Kusiņš.

Jā, paldies par šo statistiku, ko jūs teicāt par to valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Bet man ir jautājums tieši par šiem statistikas datiem. 27 juristi. Sakiet, lūdzu, cik no tiem ir tādi, kas pārstāv personas tiesā. Jo juridiskā palīdzība ir ļoti dažāda... tur var būt arī administratīvā tiesa... Vai ir kāda statistika to 27 juristu griezumā?

L. Medina.

Tieši cik no viņiem piedalās civillietās? Tādas statistikas manā rīcībā nav.

G. Kusiņš.

Paldies.

G. Kūtris.

Jautājumu vairāk nav? Paldies Medinas kundzei.

Aicinām Tiesībsarga biroja pārstāvi — Gundegu Bruņenieci. Un arī jums jāpauž Tiesībsarga biroja viedoklis par šīm apstrīdētajām normām. Lūdzu!

G. Bruņeniece.

Labdien, godājamā tiesa!

Tiesībsargs ir šajā lietā sniedzis savu viedokli 2013. gada 12. jūnijā. Savā mutiskajā runā tad es minēju tos galvenos aspektus, kas izriet no šī tiesībsarga paustā viedokļa.

Vispirms, runājot par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam. Tiesībsargs uzskata, ka no pietikuma izriet, ka būtībā ir nepieciešams vērtēt šīs apstrīdētās normas atbilstību gan 92. pantam trešajam teikumam, gan ceturtajam teikumam. Proti, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu un ka ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Vispirms runājot par šo ceturto teikumu, ka ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību... Tātad šīs tiesības uz advokāta palīdzību ir cilvēka pamattiesības. Tās ir noteiktas Satversmes 92. pantā. Un kā jau tika iepriekš arī minēts, tad Satversmes tiesa savos spriedumos ir šo terminu “advokāts” tulkojusi paplašināti, attiecinot ne tikai uz advokātiem gramatiski, bet arī uz citiem kvalificētiem juristiem. Tātad pašos pamatos mūsu Satversmes 92. pants paredz ikvienai personai tiesības uz šo kvalificētas juridiskās palīdzības izmantošanu tiesā.

Gan likumdevējs, gan Augstākās tiesas Senāts apstrīdēto normu interpretē tādējādi, ka neparedz tiesības prasīt atlīdzinājumu par saņemto juridisko palīdzību no otras puses, ja juridiskās palīdzības sniedzējs nav bijis advokāts. Tātad netulkojot terminu “advokāts” paplašināti un neattiecinot to uz citiem kvalificētiem juristiem.

Tad atbilstoši jau arī iepriekš izskanējušām šaubām par to, vai šajā konkrētajā lietā ir piemērojams 92. panta trešais teikums, tad tiesībsargs savā viedoklī raksta, ka šajā gadījumā tas, protams, ir, pirmkārt, izvērtējams, lai mēs vispār runātu... vai ka ir konstatējams 92. panta aizskārums un līdz ar to vērtējot šo jautājumu tika vērtētas ne tikai atbilstošās Civilprocesa likuma normas, bet arī citas normas, kā arī jau izveidojusies prakse tiesā.

Un tika secināts, ka administratīvajā procesā, piemēram, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. panta trešajā daļā tieši tiek norādīts, ka mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību.

Juridiskajā literatūrā tiek secināts, ka tiesību prettiesiska aizskārums jēdziens civiltiesībās ir daudz plašāks nekā administratīvajās tiesībās un krimināltiesībās. Jo, piemēram, civiltiesībās par prettiesisku darbību ir atzīstama arī tāda darbība, kas

tieši nepārkāpj konkrētu tiesību normu, bet kas nepamatoti aizskar citas personas subjektīvās tiesības un likumiskās intereses.

Attiecīgi arī Satversmes tiesa 2010. gada 11. jūnija lēmumā par tiesvedības izbeigšanu vērtējot Administratīvā procesa likuma 18. panta ceturtais daļas atbilstību Satversmes 92. pantam arī norādīja to, ka... secināja, ka tiesības saņemt atlīdzību par juridiskās palīdzības sniegšanu ietilpst Satversmes 92. panta tvērumā.

Līdz ar to arī tiesībsargs uzskata, ka tiesības saņemt atlīdzību par sniegto juridisko palīdzību civilprocesā arī ietilpst 92. panta tvērumā. Tā kā šis trešais teikums ir attiecināms neskatoties uz to, ka tīri gramatiski tur tiešām ir minēts šis nepamatotais tiesību aizskārums, kas varētu radīt šaubas, vai sniegtā juridiskā palīdzība var būt kā nepamatots tiesību aizskārums.

Attiecībā uz iespējām cita procesa ietvaros saņemt atlīdzību, ja reiz atbilstoši 33. pantam nav tiesības saņemt kā tiesas izdevumus par citas kvalificētas juridiskas palīdzības saņemšanu... Tātad Saeimas atbildes rakstā gan rakstveidā tika minēts, ka ir šie citi varianti, kā saņemt šo atlīdzību, bet nu, kā tika secināts arī šodien tiesas sēdē un mutiskajā runā minēja Saeimas pārstāvis, ka tomēr nav citas tiesību normas, kas paredzētu šīs tiesības citā procesā saņemt šo atlīdzību par sniegto juridisko palīdzību.

Un tad līdz ar to ir uzskatāms, ka gadījumā, ja persona izvēlas kā juridiskas palīdzības sniedzēju citu kvalificētu juristu nevis advokātu, tad tiek ierobežotas tiesības saņemt šo atlīdzību, kas ir paredzēta 92. pantā.

Saistībā ar normas atbilstību 91. pantam. Tad vairāk šī norma būtu vērtējama arī pie situācijas, kā Saeimas atbildes rakstā tika norādīts, ka tomēr ir šie citi veidi, kādā persona var dabūt šo atlīdzību pēc tiesas procesa jau, tad pat ja šāda situācija būtu iespējama, ir jautājums par to, vai šeit nav saskatāma nepamatoti atšķirīga attieksme.

Un šeit Saeima savā atbildes rakstā ir norādījusi vairākus šos argumentus, bet kā izriet... tad galvenais būtībā arguments, kas izskan arī tiesas sēdē, ir tas, ka valsts garantē šo juridiskās palīdzības kvalitāti attiecībā uz advokātiem, bet negarantē attiecībā uz citiem juridiskās palīdzības sniedzējiem. Tomēr uzskatu, ka šim apgalvojumam nevar pilnībā piekrist, jo, neapšaubāmi, valsts ir izvēlējusies advokatūras institūtu kā zināmu garantu tam, ka sniegtā palīdzība būs kvalitatīvā līmenī, bet tas nenozīmē, ka cita juridiskā palīdzība būs nekvalitatīva. Tas automātiski to nenozīmē.

Tas ir viens.

Un otrs. Ka tas vien, ka ir izveidota advokatūra un ir kaut kāds šis kontroles mehānisms, arī negarantē, ka advokātu sniegtā palīdzība būs kvalitatīva. Lai arī to parasti prezumē, tad vismaz Tiesībsarga biroja līdzšinējā prakse liecina, ka ir arī ļoti nopietni gadījumi, kur advokātu, tieši zvērinātu advokātu sniegtā palīdzība ir bijusi ļoti nekvalitatīva.

Tā kā visi ir cilvēki un nekvalitatīvas palīdzības sniedzēji ir gan advokātu vidū, gan arī citu juristu vidū. Tā kā šādā veidā arī šīs personu kategorijas būtu salīdzināmas.

Bet galvenais, kas konkrētajā procesā attiecībā uz 91. pantu, šeit mēs ne tik daudz salīdzinām vienus kvalificētus juristus ar citiem kvalificētiem juristiem, kas tajā skaitā arī ir kļuvuši par advokātiem, bet mēs salīdzinām tomēr personas, kas ir izvēlējušās tiesas procesā saņemt šo juridisko palīdzību. Un vienas personas ir izvēlējušās saņemt juridisko palīdzību no kvalificēta jurista, kurš nav advokāts un otra persona ir saņēmusi juridisko palīdzību no kvalificēta jurista, kas ir advokāts.

Un šeit arī attiecīgi var atzīmēt, ka arī likums jebkurā gadījumā, pat ja mēs paplašināti tulkojam, kā tas tika darīts vienu periodu arī agrāk... advokātus un ka šo juridisko palīdzību... un par juridisko palīdzību sniegto maksājumu atmaksātu arī attiecībā uz citiem juridiskās palīdzības sniedzējiem, tad jebkurā gadījumā tiesai ir iespēja vērtēt, vai šī pieprasītā summa ir atbilstoša un katrā ziņā tas jau ir tā pakalpojuma saņēmēja, kas šo juridisko palīdzību saņēma, tas ir viņa pienākums pierādīt tiesai, ka tiešām konkrētie izdevumi ir radušies. Un tiesa var vērtēt arī un noteikt mazāku apmēru atlīdzināmiem izdevumiem juridiskās palīdzības samaksai.

Tā kā jebkurā gadījumā tas vien, ka likumā ir ierakstīts... likumā mēs tulkotu, ka ir ierakstīts, ka attiecas arī uz citu kvalificētu juridisko palīdzību, tas nenozīmē, ka automātiski arī tieši tāds rēķins, kā ir piestādīts, arī būtu maksājams.

Un attiecībā uz to, vai šajā gadījumā atbilstoši šim procesam būtu kaut kādā veidā maināms arī Civilprocesa likuma 44. pants, kas nosaka šos atlīdzinājuma apmērus, tad viennozīmīgi uzskatu, ka Civilprocesa likuma 44. pants ir nesaraujami saistīts ar apstrīdēto normu.

Un divi varianti... ja tiesa atzīst, ka interpretācija ir nepareiza un pretlikumīga, un advokāts ir tulkojams paplašināti, tad attiecīgi arī 44. pantā tas pats attiecas.

Un vēl otrs variants. Ja tiesa atzīst, ka norma ir jāgroza, paplašinot vai juridiskās palīdzības sniedzējam papildinot advokātus un citi kvalificēti juridiskās palīdzības sniedzēji, tad tādā gadījumā es uzskatu, ka tas būtu tikai saprātīgi, ka Saeima, grozot šo vienu normu tad attiecīgi arī grozītu atbilstošās Civilprocesa likuma normas. Jo droši vien tas nebūtu atbilstoši, ka advokātiem būtu noteikti šie atlīdzības griesti, bet citiem juridiskās palīdzības sniedzējiem nebūtu.

Un, kā jau iepriekš arī tika pieminēts un kā tiesībsargs arī rakstveida viedoklī sniedza informāciju par to, ka patiešām valstī ir šis Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums, kur valsts Tieslietu ministrijas personā ir... valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības šī administrācija ir padotības iestāde, skaidri apgalvo to, ka arī citi juristi neadvokāti var būt kvalitatīvi juridiskās palīdzības sniedzēji. Un te iepriekš izskanēja arī jautājums, cik no viņiem... tiem juristiem, kas ir noslēguši līgumus ar juridiskās palīdzības administrāciju, tiešām iet arī tiesās... Tad Tieslietu ministrijai nebija zināms konkrēts skaits, tad vismaz uz to brīdi, kad tika sniegts

rakstveida viedoklis, tātad šī gada vasarā, tie bija 26 juristi. Tātad praktiski gandrīz visi no tiem, kas ir noslēguši līgumu, arī sniedz palīdzību tiesā.

Un piekrītu tam, ka valstij ir leģitīms mērķis panākt, lai personas saņemtu kvalitatīvu juridisko palīdzību. Tas, neapšaubāmi, ir valsts pienākums to nodrošināt. Un tādējādi valsts varētu izvirzīt prasību, lai personas pārstāvji, juridiskās palīdzības sniedzēji, būtu attiecīgi juridiski kvalificēti.

Tomēr, kā izriet no visa iepriekš minētā, kvalitatīvu juridisko palīdzību var sniegt ne tikai advokāti. Un tad tādā situācijā, ja šo juridisko palīdzību personai sniedz... kvalitatīvu sniedz... advokāts vai cits kvalificēts jurists, tātad pēc būtības viņi daudzos gadījumos veic ļoti līdzīgas darbības. Un tikai rezultātā šīs personas, kas vēlas saņemt atlīdzinājumu no otras puses, to nevar izdarīt tikai tāpēc, ka juridiskās palīdzības sniedzējs nav piederējis advokātu lokam.

Uzskatu, ka ir vairākas iespējas, kā samērīgāk un efektīvāk nodrošināt mērķa — kvalitatīva juridiskā palīdzība — nodrošināšanu. Kā, piemēram, to atzina arī Tieslietu ministrija, ka ir izvirzīti konkrēti kritēriji likumā par juridiskās palīdzības sniegšanu... kuri ir izvirzīti juristiem, lai viņi varētu pretendēt uz šo līgumu noslēgšanu ar valsti, viņiem ir jāatbilst noteiktiem kritērijiem.

Un, piemēram, tas ir viens veids, kā valsts arī var kontrolēt un nodrošināt, ka juridiskās palīdzības sniedzēji ir kvalitatīvi.

Tas īsumā viss.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai lietas dalībniekiem... pieteikuma iesniedzēju pārstāvei jautājumu nav? Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

G. Kusiņš.

Jā, man būtu jautājums.

Jūs teicāt... es saprotu... tā kā pieļāvāt, ka varētu būt arī tādiem atzītiem juristiem vai spējīgiem juristiem līdzīgs statuss kā zvērinātam advokātam šinī gadījumā uz šo juridiskās palīdzības sniegšanu attiecīgi no izdevumu pieprasīšanas no pretējās puses.

G. Bruņeniece.

Runājot par to, ka juridiskās palīdzības sniegšanu var veikt arī citi, tas nav apšaubāms. Šeit ir jautājums par to, ka tādā gadījumā nepienākas no otras puses atlīdzība nekāda. Nevis, ka tur būtu kaut kādas gradācijas vai kaut kas, bet nepienākas vispār atlīdzība. Tur ir šī problēma.

G. Kusiņš.

Ja, bet es, raugoties uz Advokatūras likumu, mēģināju saprast, kas būtu, ja pielīdzinātu. Piemēram... vai var būt par tādu kvalificētu juristu personas, kuras atzītas par aizdomās turētiem un apsūdzētajiem?

G. Bruņiece.

Es nevienā brīdī neesmu domājusi... ne teikusi, ka viņus vajadzētu pielīdzināt advokātiem. Jo šeit jautājums ir tīri par šo atlīdzības pieprasīšanu no otras puses. Un to, ka tas var būt kaitējums nodarīts, kas tika iztērēts juridiskai palīdzībai... Tas, ka advokātiem ir kādas īpašas privilēģijas un viņiem ir īpašs statuss, tas ir neapšaubāmi un to es arī negrāsoš šajā tiesas sēdē apšaubīt. Un tā tas ir noteikts vairākos normatīvajos aktos. Un šādas privilēģijas daudzējādā ziņā nav juristiem. Un ar to viņiem varbūt ir ērtāk strādāt un viņi labāk var paši savas intereses aizstāvēt, bet... Es nedomāju, ka jebkuru juristu, kvalificētu juristu pielīdzināt advokātiem.

G. Kusiņš.

Un vēl viens jautājums. Jūs savā tiesību jomā strādājat jau sen... vismaz es jūs pazīstu... Sakiet, lūdzu, jums droši vien pašai arī ir nācies kādreiz iet pārstāvēt tiesā iestādi, piemēram, par darba tiesībām, vai vēl. Vai tad jūs...

G. Bruņiece.

Nē, esmu piedalījies tikai kā eksperts.

G. Kusiņš.

Bet tad, ja kāds iet no Tiesībsarga biroja, tad viņš iet kā pārstāvis jeb sniedz juridisko palīdzību? Un vai tad papildus algai, ko viņš saņem birojā, Tiesībsarga biroja darbinieks, varētu pieprasīt no pretējās puses kaut kādus izdevumus, kas būtu pat jāieskaita Tiesībsarga birojam vai kādam pārstāvim vai kā...

G. Bruņiece.

Patiešām grūti komentēt, ko Tiesībsarga birojs būtu darījis, jo es neesmu bijusi iesaistīta ne lemšanā, ne saistībā ar kaut kādiem tiesas procesiem, kuros Tiesībsarga biroja iesaistīts.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Paldies. Tiesnešiem būtu jautājumi? Tiesnesis Ķinis. Lūdzu!

U. Ķinis.

85. pantā Civilprocesa likumā ir teikts, ka ... trešajā daļā ir teikts, ka advokāta pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis. Un tālāk ir teikts... tāpat, ja uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, tad apliecina ar rakstveida pilnvaru. Sakiet, lūdzu, jūs varētu izskaidrot varbūt... kāda atšķirība ir, teiksim, tai advokāta praksei, ka advokāts izsniedz orderi un uz kāda pamata viņš šo orderi izsniedz un uz kāda veida pamata izsniedz pilnvarojumu un kādas saistības uzliek pilnvarojums.

G. Bruņeniece.

Detalizēti šīs atšķirības es jums noteikti nevarēšu izstāstīt. To droši vien tad advokātiem jājautā. Bet katrā ziņā gadījumā, ja tiek izsniegts šis orderis, tad arī pašam advokātam pēc tam ir garantijas lielākas... teiksim, arī var tiesu izpildītājam nodot, ja gadījumā klients nesamaksā...

U. Ķinis.

Jā, bet uz kā pamata izsniedz orderi?

G. Bruņeniece.

Nu, tur ir vienošanās ar klientu.

U. Ķinis.

Vienošanās ar klientu... Bet ja vienošanās ar klientu... nav zināms... Un kādas paralēles var vilkt ar pilnvarojumu šajā gadījumā?

G. Bruņeniece.

Nu, zināmā mērā tas ir kā līgums starp klientu un advokātu.

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā... jūs teicāt, ka persona var izvēlēties vai advokātu vai kvalificētu juristu. Ir skaidrs, ka advokāts ir atpazīstams. Valsts noteiktajā kārtībā Advokātu kolēģija viņu ir uzņēmusi savās rindās, viņam ir amata zīmes, dati par viņu ir publiski pieejami. Sakiet, lūdzu, kā persona zina, ka viņa izvēlas kvalificētu juristu? Kaimiņiene teica, ka viņas brāļa dēls esot nesen beidzis Juridisko fakultāti?

G. Bruņeniece.

Nu, to man grūti spriest, kā katrā individuālā gadījumā cilvēks izvēlas kvalificētu juristu. Ļoti iespējams, ka aptaujājot tiešām cilvēkus, kuriem ir bijušas līdzīga rakstura problēmas un kurus tiesā ir aizstāvējis konkrētais speciālists vai...

S. Osipova.

Šādā veidā medicīnā nonāk nevis pie ārstiem, bet pie pūšlotājiem. Arī kaimiņienei ļoti laba riebēja ir... rozi vārdo... Valstij ir jāgarantē tiesības uz taisnu tiesu, valsts ir izvirzījusi tiesu varai piederīgu struktūru — advokatūru — kur ir noteiktas kompetences prasības. Bet šobrīd, ja mēs nedarām, kā ieteica pieteikuma iesniedzējas pārstāve, neizveidojam atsevišķu reģistru, kurā no valsts piedāvātajiem persona izvēlas, taču šobrīd šāda reģistra nav. Kā šobrīd persona, neapdraudot sevi, var izvēlēties kvalificētu juristu?

G. Bruņeniece.

Pirmkārt, jebkurā gadījumā izvēloties jebkuru juridisko pārstāvi, gan vienkāršu kvalificētu juristu, gan advokātu, persona riskē ar to, ka pakalpojums var būt gan kvalitatīvs, gan nekvalitatīvs. Tas ir viens.

Otrs. Tas, ka, manuprāt, valstij tiešām vajadzētu regulēt juridiskās palīdzības sniedzējus, un neatstāt to tādā...

S. Osipova.

Valsts regulē. Valsts ir advokatūru iedibinājusi.

G. Bruņeniece.

Jā, valsts ir advokatūru iedibinājusi, bet tajā pašā laikā jebkurš jurists vai tas, kurš uzskata sevi par juristu, var šo palīdzību sniegt un mēs nenošķiram kvalificētos juristus no citiem juristiem. Un...

S. Osipova.

Jūs uzskatāt, ka saskaņā ar šo normu viņu vajadzētu tulkot tā, ka tā atlīdzība pienākas tikai kvalificētiem juristiem un tiesa vērtē, vai viņš ir kvalificēts.

G. Bruņeniece.

Jā... Nu, šajā brīdī ņemot vērā to, ka likumdevējs nav vēlējies kaut kādā veidā regulēt šo jautājumu attiecībā uz citiem kvalificētiem juristiem, tad jā, visdrīzākais, ka te tiesa to varētu vērtēt. Bet principā tas būtu... to arī varētu darīt likumdevējs. Tāpat kā tas ir regulēts attiecībā uz valsts nodrošinājumu juridiskās palīdzības sniedzējiem, kur to var darīt tika konkrēti juridiskās palīdzības sniedzēji, kuriem ir, piemēram, pieredze attiecīgā un tamlīdzīgi.

S. Osipova.

Likumdevējs un arī Tieslietu ministrija pauda viedokli, ka Satversmes tiesas spriedumi, kas paplašināti tulko jēdzienu "advokāts", ir pieņemti pirms desmit gadiem, ka ir mainījusies tiesību realitāte Latvijas Republikā un šobrīd vajadzētu pārskatīt un tulkot to jēdzienu "advokāts" tikai sašaurināti, kā tas ir Advokatūras likumā. Kontekstā... ko jūs uzskatāt, vai ir šobrīd pamats pārskatīt 2003. gada spriedumos iedibināto advokāta jēdzienu... interpretāciju?

G. Bruņeniece.

Pašlaik es neuzskatu, ka būtu iespējams pārskatīt. Arī tīri... ņemot vērā par šo juridiskās palīdzības pieejamību... Tika minēts, ka ir būtiski palielinājies advokātu skaits, bet, pirmkārt, principā vairums šo advokātu jebkurā gadījumā ir tikai Rīgā... lielais vairums... Un otrkārt, nemaz šie advokāti nav ļoti... kā lai to pasaka... naski uz juridiskās palīdzības sniegšanu. Piemēram, tajā pašā valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības jautājumā mēs varam redzēt, ka tajā brīdī, kad jūnijā tika sniegts viedoklis Satversmes tiesai, kad tiesībsargs rakstīja savu viedokli,

tajā brīdī bija līgums noslēgts ar 128 juridiskās palīdzības sniedzējiem. Un tajā skaitā tur bija juristi, kas nav advokāti...

S. Osipova.

26.

G. Bruņeniece.

26. Jā... Uz šo brīdi... uz šodienu, kad tiesa notiek, jau kopējais juridiskās palīdzības sniedzēju skaits ir 120. Ir samazinājies. Bet ne uz juristu rēķina, jo juristu skaits ir palielinājies. Juristi ir 27, salīdzinājumā ar jūniju. Tā kā, kā redzams, šo juridisko palīdzību situācijās, kur tā apmaksā nav varbūt ļoti izdevīga, tad ir problēmas saņemt...

G. Kūtris.

Man ir viens tāds mazlietiņ... ja būtu, tad būtu... jautājums. Sakiet, lūdzu, Tieslietu ministrija arī atbildot uz jautājumu, teica, ka pēc būtības šībrīža normas piemērošana un izpratne ir tāda, kas virza cilvēku izvēlēties kvalificēta jurista palīdzību, proti, advokāta palīdzību. Un tas ir zināmā mērā tāds kā solis uz priekšu, lai teiktu, ka nu... cilvēki mīļie, vairāk izvēlieties tikai advokātus nevis citus juristus... Vai pie situācijas, ja šo kluso domu ieliek likumā un saka tā, ka tikai advokāts var sniegt jums juridisko palīdzību tiesas lietās, vai caur to cilvēktiesību ierobežošana... notiek kāda cilvēktiesību ierobežošana nepieļaujama vai nē?

G. Bruņeniece.

Nu, tad attiecīgi vajadzētu vērtēt, kāpēc šāda norma tiek pieņemta, kāpēc tiek izslēgti citi kvalificēti...

G. Kūtris.

Valsts garantija juridiskās palīdzības saņemšanai...

G. Bruņeniece.

Juridiskās palīdzības sniedzēji un otrkārt, tad arī detalizēti būtu jāvērtē tiešām šī pieejamība visā Latvijā... un kādas ir iespējas personām saņemt. Jo diemžēl ne visos gadījumos, kad persona arī ir maznodrošināta, viņa var saņemt garantēto valsts nodrošināto palīdzību. Tā kā jebkurā gadījumā paliek jomas un šī palīdzība, kura ir jāsaņem arī maznodrošinātajām personām, ir pašai par saviem līdzekļiem...

G. Kūtris.

Jautājumi tiesnešiem... Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Man radās viens jautājums par 92. panta trešā teikuma tvērumu. Jūs citējāt kādu Satversmes tiesas 2010. gada lēmumu par tiesvedības izbeigšanu, kur gan bija

citi faktiskie apstākļi, bet tur tiešām Satversmes tiesa atzina, ka juridiskās palīdzības izdevumi var ietilpt Satversmes 92. panta trešā teikuma tvērumā. Nu vismaz tas ir izsecināms no šā lēmuma. Bet sakiet, lūdzu, vai visas civillietas vienmēr būs saistītas ar nepamatotiem tiesību aizskārumiem un vai visos gadījumos, kad civillietā ir saņemta juridiskā palīdzība, uz tām attieksies arī 92. panta trešais teikums?

G. Bruņeniece.

Kā jau es minēju, tad tīri gramatiski šis teikums tiešām skan tā, ka, ja neskatās plašāk, tad ir apšaubāmi, ka nepamatots tiesību aizskārumš... vai tiesas procesu mēs varam vispār tamlīdzīgā frāzē ietilpināt... jo tomēr, izvērtējot to līdzšinējo, arī šīs citas normas, arī Administratīva procesa normas, ka tomēr... un redzot to, ka civiltiesībās tomēr šis prettiesiskais aizskārumš tiek tulkots plašāk nekā administratīvajās un krimināltiesībās, tad tomēr uzskatām, ka arī šajos gadījumos, kad personai ir radies šis te kaitējums tiesas procesa laikā, ir tiesības piedzīt arī no otras puses.

G. Kūtris.

Vai tiesnešiem vēl būtu? Lietas dalībniekiem? Nav jautājumu. Paldies jums.

Aicinām tālāk Latvijas Zvērinātu advokātu padomes pārstāvi Lauri Liepu.

Jums jau zināmi tiesas noteikumi, kā jūs paužat Zvērinātu advokātu padomes viedokli attiecībā uz apstrīdēto normu atbilstību uz diviem Satversmes pantiem. Lūdzu!

L. Liepa.

Godātā tiesa! Vispirms Advokātu padomes vārdā vēlētos pateikties par lēmumu pieaicināt Advokātu padomi šajā lietā, kas ir tik nozīmīga mūsu profesionālajai organizācijai.

Ņemot vērā tiesas praksi, tātad es atļaušos nenolasīt rakstveidā iesniegto materiālu tēzes, bet faktiski iesaistīties tajā debatē, kuru ir izvērsuši godātā pieteicēja un Saeimas pārstāvis. Proti, atbildēt uz tiem atslēgas jautājumiem, kurus ir definējuši lietas dalībnieki un uz kuriem arī tiesa ir prasījusi sniegt atbildes visiem šeit līdz šim runājušajiem.

Atslēgas jautājums šajā procesā ir — ar ko atšķiras advokāts no jurista?

Nu, vispirms sāksim ar to, ka ir legāla definīcija, kura ir pietiekami precīzi formulēta, tā ir norādīta arī mūsu rakstveida pieteikumā. Latvijā ar jēdzienu “advokāts” tiek saprastas trīs iespējamās pozīcijas.

Pirmkārt, tas ir zvērināts advokāts. Latvijā šobrīd ir 1236 zvērināti advokāti. Tāpat termins “advokāts” satur arī zvērinātu advokātu palīgus, šobrīd Latvijā ir 92 zvērinātu advokātu palīgi un Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņus, kas ir advokāti citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, tādu Latvijā šobrīd ir 14. Šie kolēģi var pieteikties praksei Latvijā un sniegt palīdzību atbilstoši 1977. gada pārrobežu prakses direktīvas prasībām.

Likums paredz, ka par advokātu var tikt uzskatīti arī citu, trešo valstu, advokāti, advokatūru dalībnieki, ja starptautiskos tiesiskajos līgumos ir pielīgtas tādas tiesības. Tātad legāla definīcija ir pietiekami precīza.

Runājot par to, tātad zināmā mērā jēdzienu “jurists”, kas ir šeit izcelts kā pretmets advokātam, ir jāuzsver, ka neviens normatīvs akts Latvijā nedefinē, kas tad īsti ir jurists. Līdz ar to tātad zināmā mērā šī prasība, kas tiek celta, ir, es sacītu, diezgan amorfa tādā nozīmē, ka tai nav precīzu sakņu, un apmierinot šo pieteikumu Satversmes tiesā, mēs nonāktu pie visnotaļ komplicētas situācijas, kurā mums īsti nebūtu skaidrs, un it īpaši es domāju par tam vispārējām tiesām civilprocesā, kurām nāktos vērtēt juridiskās palīdzības sniegto izdevumu atlīdzības jautājumus, kam īsti apmierināt un kam neapmierināt. Un es šobrīd redzu, ka šobrīd tas pieteikums ir gatavots pēc visplašākā iespējamā tvēruma, tātad faktiski tā ir jebkura persona, kura... un, manuprāt, to arī visnotaļ precīzi, tiesībsargs pirms mirkļa norādīja, tātad jebkura persona, kura vēlās šādu palīdzību sniegt citai personai civilprocesā un kuru civilprocesā lietas dalībnieks piekrīt apstiprināt par savu pārstāvi.

Tāču godātā tiesa! Tas ir norādīts mūsu rakstveida pieteikumā, un es gribētu īpaši akcentēt, ir būtiskas un, mūsaprāt, vismaz septiņas atšķirības, ar ko tad advokāts atšķiras no citas personas civilprocesā, kas pretendē uz juridiskas palīdzības sniegšanu un es šeit nerunāju par pārstāvi, jo tā ir nozīmīga atšķirība. To, manuprāt, arī ļoti precīzi Saeimas pārstāvis ir norādījis līdz šim, ka pārstāvis var būt... un tas ir ļoti plašs jēdziens... jebkura persona, kura uz likuma vai uz līguma pamata, pilnvarojuma līguma pamata, uzstājas procesa dalībnieka vārdā civillietā. Tajā skaitā, protams, arī advokāts.

Tātad advokāts var pastāvēt, un es atbildu uz tiesas jautājumu, kas tika uzdots tiesībsarga pārstāvim pirms manis, advokāts, lai darbotos civilprocesā... tātad vispirms noslēdz vienošanos ar klientu, ar prasītāju vai ar atbildētāju vai ar trešo personu civilprocesā. Šī vienošanās ietver sevī tos būtiskos noteikumus, kas apraksta advokāta pienākumus šajā konkrētajā lietā. Pirmkārt, šī vienošanās var arī neaprakstīt, jo tas pēc likuma jau tātad normatīvā kārtā ir advokātam pienākums nodrošināt juridiskas palīdzības sniegšanu klientam. Un juridiska palīdzība ietver, pirmkārt, iepazīšanos ar lietas materiāliem, pozīcijas sagatavošanu tiesai, konsultāciju sniegšana pirms procesa stadijā, kā arī juridiskas palīdzības sniegšanu procesā. Tāču procesā šī pārstāvība atšķiras atkarībā vai klients piedalās personiski, vai arī klients ir uzticējies šo lietas vešanu arī pilnvarojuma ietvaros, tātad arī pārstāvību, advokātam vai juridiskās palīdzības sniedzējam.

Ļoti bieži procesos ir situācija, kādu zīmēja arī pieteicējas pārstāve, proti, ka advokāts ir ne tikai juridiskās palīdzības sniedzējs, bet vienlaikus arī pārstāvis procesā. Un tas nav aizliegts. Tātad tā ir... tas modelis, kurā sakrīt šie divi uzdevumi vienā personā. Proti, tātad advokāts ir gan pārstāvis, gan juridiskās palīdzības sniedzējs.

Vai advokāts varētu būt tikai pārstāvis, nesniedzot juridisko palīdzību? Atbilde ir diezgan viennozīmīga — nē. Tas nav iespējams. Advokāts, protams,

varētu, hipotētiski attīstot tālāk piemēru, kuru sniedza godātais Saeimas pārstāvis, likumiskā kārtā pārstāvēt savu nepilngadīgo ģimenes locekli, vai arī veikt citas darbības kādu personu interesēs, pieņemsim, tuvu draugu pārstāvēt un šeit, teiksim, nebūtu iedarbināts tas mehānisms, kurā būtu prasība par honorāra atlīdzību caur 33. panta normu. Bet jebkurā no šiem gadījumiem advokāts nav neitrāls pārstāvis. Viņam pēc likuma, pēc 48. Advokatūras likuma panta prasībām, ir jāsniedz šī juridiskā palīdzība.

Latvijas tiesās ir vairāki gadījumi, un par šādām lietām arī es esmu informēts, kur tiesa konstatējot, ka advokāts darbojoties kā pārstāvis, bet neuzrādot advokāta orderi, kas apliecina juridiskās palīdzības sniegšanas statusu, atsaka 33. panta piemērošanu. Tātad šajā gadījumā tiesa zināmā mērā soda advokātu ar to, ka viņš nav pienācīgi noformējis savu statusu. Sakot, ka tu esi šeit pārstāvis uz pilnvaras pamata, taču advokātam ir jābūt arī apliecinājumam tam, ka tu arī sniedz juridisko palīdzību. Un šī advokāta ordera trūkums vairākas lietās, kas ir Senātā izspriestas, ir novedis pie tā, ka advokāta klients nevar atgūt uzvaras gadījumā sev pienākošos atlīdzību par tiesāšanās izdevumiem, ko lietas vešanā viņš kvalitatīvi ir veicis.

Tātad faktiski mēs konstatējam, ka advokāts var būt gan tikai juridiskās palīdzības sniedzējs, kas darbojas uz ordera pamata, kur klients piedalās procesā, gan arī vienlaikus klienta vietā sniegt paskaidrojumus tiesas izmeklēšanas daļā, tajā, kurā sacīkstes procesā puses sacenšas un katrs savus argumentus liek viens otram priekšā, gan arī darboties tiesas debatēs, kurās faktiski tātad arī izpaužas... ir jautājums, ko tad advokāts dara tajā civilprocesā, tad tas galvenais svars advokātam ir ņemot vērā civilprocesu kā sacīkstes procesu, tieši tiesu debatēs norādīt, kāpēc viņa klienta sniegtie argumenti un apstākļi kopsakarā ar pretējās puses un arī tiesas procesā noskaidrotiem apstākļiem noved pie noteikta slēdziena. Tātad, citiem vārdiem sakot, viņš veic juridisko siloģismu, ja mēs lietojam juridiskās metodes terminus, viņš uz faktisko apstākļu bāzes, uz mazās premisas, faktu premisas bāzes, piemērojot lielo premisu, veic subsumciju un nonāk pie slēdziena, kādu advokāta klients vēlētos sagaidīt no tiesas.

Un tiesas funkcija šeit ir izvērtēt, kurš no piedāvātajiem subsumcijas modeļiem ar vienu un to pašu mazo premisu, faktisko apstākļu bāzi, bet piemērojot visnotaļ iespējams atšķirīgu juridisko, lielo premisu, kurš no šiem slēdzieniem ir pamatots un kurš nav pamatots.

Godātā tiesa, es apzināti izvēlējos šo profesionālo terminoloģiju tā iemesla dēļ, lai vēlreiz uzsvērtu, ka advokātam tā ir ikdienas maize, tā ir ikdienas darbība, ar kuru... tas nesagādā viņam problēmas saprast, ko nozīmē mazā premisa, ko nozīmē lielā premisa, un ko dara tiesas izmeklēšanas gaitā un ko dara debatēs.

Un kāpēc tas tā ir, ar ko tas atšķiras, piemēram, no jebkura cita cilvēka, kurš arī varētu vēlēties un ļoti gribētu tiesā darboties un iespējams, darītu to arī visnotaļ sekmīgi.

Es jau minēju septiņus punktus. Pirmais nozīmīgākais ir priekšnoteikumi, kāpēc... kā cilvēks vispār var kļūt par advokātu. Šie priekšnoteikumi ir labi zināmi, tie ir nostiprināti mūsu speciālajā Advokatūras likuma 14. pantā. Pirmkārt, tas ir Latvijas pilsonis, otrkārt, un šeit es īpaši akcentētu tiesas uzmanību, tam ir nevainojama reputācija. Reputācijas faktors ir ļoti nozīmīgs un ja mēs gribētu, teiksim, vilkt to atšķirību, kāpēc vairāki juristi varētu nevēlēties... šeit es noteikti negribu runāt par mūsu konkrēto procesu, jo es tiešām to nezinu, bet kāpēc jurists varētu nevēlēties iet advokatūrā, iespējams, pie pārējiem objektīviem faktoriem, kas izpildās — pilsonība, zināšanas, gadu skaits un tā tālāk... iespējams, tieši šis otrais punkts — reputācijas nevainojamība — ir viens no faktoriem, kāpēc kandidāts jūtās nedroši un labāk tomēr neiet uz to advokatūru. Tādi faktiski gadījumi arī ir bijuši, pie tam ir bijuši gadījumi, kuros kandidāts, iesniedzot pieteikumu un tātad saņemot atsaucsmes no piemēram, bijušajiem darba devējiem, vai arī advokātiem, kam ir nācies saskarties ar šo kandidātu procesos, atsauc savu pieteikumu. Tā tas faktiski arī ir bijis.

Trešais faktors ir noteikts gadu skaits. 25 gadi. Nu, savulaik, kad es vēl nebiju šo sliekšni sasniedzis, es uzskatīju, ka tā ir diskriminācija. Šobrīd es vairs tā nedomāju, jo pieredzei un dzīves ziņai ir liela nozīme. Tieši tāpat kā citās tiesu varas profesijās.

Otrkārt, tā ir izglītība. Vismaz otrais līmenis. Tātad maģistra grāds vai tiesību doktora grāds.

Treškārt... Ceturtkārt... piedodiet, es savā sarakstā aizgāju... Tas ceturtais bija par izglītības līmeni.

Piektais. Valsts valodas zināšanas. Viennozīmīgi, jo tiesvedība notiek valsts valodā.

Un sestais ir pieredze, kas ir pēc grozījumiem tagad pietiekami nopietnas prasības. Tātad vai nu septiņi gadi no juriskonsulta vai pieci prokuratūrā vai trīs gadi tiesneša amatā. Tātad tikai tad drīkst šis cilvēks lūgt advokatūrai pielaist viņu pie eksāmenu kārtošanas.

Kāpēc šīs prasības? Viennozīmīgi tās vērstas uz klientu interešu aizsardzību.

Un, kā jau tas arī godātajai tiesai zināms, eksāmenu var nekārtot tiesību doktori, jo tiek prezumēts, ka teorētiskajā līmenī, kas attiecas uz tiesību piemērošanu vispārīgi, protams, tiesību doktori ir kvalificēti, lai arī bez īpaša eksāmena varētu kļūt par zvērinātiem advokātiem.

Otrs no faktoriem... Tātad pirmais ir īpaši priekšnoteikumi, ko likumdevējs ir uzlicis, lai personu varētu uzņemt advokatūrā.

Otrs ir ļoti svarīgs, tie ir ierobežojumi kļūt par advokātu. Piemēram, cilvēks, kurš atbilst visiem šiem kritērijiem, piemēram, ir bijis... veicis noziegumu un šī nozieguma dēļ, tīša nozieguma dēļ, tātad likumdevējs viņam neļauj ķerties pie citu personu lietu kārtošanas. Šis ir svarīgs filtrs un tātad jurista gadījumā, atšķirībā no advokāta, šāds filtrs nav iedarbināts. Tātad faktiski te varētu pastāvēt nozīmīgs risks.

Trešais, kas ir iebūvēts Tiesu varas likumā un arī Advokatūras likumā jeb atšķirības elements ir tie advokāta pienākumi pret tiesisko kārtību tiesu iestādē. Ir tāds juristu ētikas doktrīnā tāds jautājums — ar ko gāž studentus eksāmenā... vai advokāts var pieļaut vai arī pats melot tiesai. Un atbilde ir visiem šeit zināma: protams, ka nevar. Kāpēc? Tāpēc, ka tas ir... pat ja īstermiņa klienta konkrētās lietas vai pat konkrētās tiesas dienas ietvaros viņam ir ērti un labi melo tiesai, tad, skatoties ilgtermiņā uz visu tālāko praksi, uz pārējo klientu interesēm, viņš nodara nesamērīgu kaitējumu ne tikai konkrētajam klientam, ne tikai visiem saviem klientiem, bet arī advokatūrai kopumā. Šādu standartu vai šādu ierobežojumu, kas ir nostiprināti advokātu zvērestā, pavisam noteikti nav juristam. Un tie ir atkarīgi no katra jurista individuālās sirdsapziņas, no viņa personiskajiem ētikas standartiem. Tātad ir ļoti daudz godprātīgu juristu, bet neviens viņiem neskatās, kā viņi pilda vai nepilda tiesas ētiskās maksimas. Taču advokātam.. pamēģini tikai nepildīt tiesiskās kārtības standartu! Ieslēgsies tā procedūra, par kuru es runāšu pēc pavisam īsu mirklīša.

Ļoti svarīgs faktors un šeit es arī pāreju uzreiz pie atbildes godātās tiesas jautājumam... ceturtais faktors, ar ko atšķiras advokāti no juristiem, ir ietverams arī jautājumā, ko tiesa uzdeva. Pirms desmit gadiem tika pieņemti trīs spriedumi, ar kuriem tika dekonstruēts advokatūras monopols. Pirmkārt, civilprocesā, otrkārt, kasācijas instancē... faktiski sākot ar kasācijas instanci... un treškārt, tātad ļoti būtiskas izmaiņas Advokatūras likumā 2004. gadā tika pieņemtas, pamatojoties uz spriedumu attiecībā uz advokātu monopolu kriminālprocesā. Tātad šie trīs procesi pēdējos desmit gados ir ietekmējuši advokatūras darbību, tās attīstību. Vēl jo vairāk. Es atļautos sacīt, ka ja tajā laikā mēs jutāmies kā zaudētāji, tad šobrīd mēs esam ļoti stipra organizācija, kas zināmā mērā var pateikties Satversmes tiesai par šo ļoti nopietno soli... ļoti nopietno... es varētu tā sacīt... uzmodinošo bliezienu, ar kura palīdzību mēs esam izdarījuši daudzas nozīmīgas lietas, kura bez šī ārējā spiediena mēs nebūtu paši izdarījuši.

Un šis ir ceturtais punkts — tā ir saistoša obligāta tālāka izglītība advokatūrā. Kopš 2012. gada tas ir jau precīzs numurs lēmumā un lietas materiālos, ir ieviesta obligāta tālāka izglītības prasība, pret ko iekšēji ir ilgstoši pretojušies vairāki kolēģi, bet lielākā daļa advokātu, tātad lielākā daļa no šiem vairāk kā 1200 kolēģiem ir nolēmuši, ka mums ir nepārtraukti jāuzlabo savas zināšanas un kvalitāte.

Piektkārt. Tās ir ētikas prasības praksei. Šīs ētikas prasības savā ziņā tātad tās varētu atkal jau... es par to esmu jau minējis... tātad ar šo piemēru es sacīju, tiesiskā iekārta pieprasa no visām tiesu varas profesijām — prokuroriem, tiesnešiem un advokātiem godprātīgu attieksmi pret procesu un tāpēc šīs ētikas prasības katru no mūsu profesijā tur ļoti nozīmīgi... Var, protams, minēt statistiku, bet tam, protams, nav nozīmes kvantitatīvi, tas ir drīzāk kvalitatīvs faktors. Un tomēr Ētikas komisija, ko ir Advokātu padome izveidojusi, 2011. gadā izskatīja desmit pieteikumu lietas, 2012. gadā jau 36 un šogad varētu būt arī līdzīgs skaits... jo tur pirmajā pusgadā ir 11 lietas skatītas. Līdzīgi kā Tiesnešu ētikas komisijai, arī

Advokātu ētikas komisija skata tādus iespējamus kolēģu pārkāpumus vai tādus tiesību jautājumus, kuros ir nozīmīgi sniegt vispārinājumus... nozīmīgi sniegt vadlīnijas par to, kā ir pareizi ētiski rīkoties procesā. Vēl vairāk. Pirms pusotra gada Advokātu ētikas komisija kopā ar Tiesnešu ētikas komisiju un ģenerālprokuroru kvalifikācijas komisija pieņēma kopēju ētikas standartu par vienu no mūsu visām profesijām saistošiem lēmumiem, par *ex-parte* sarunām. Tie ir saistoši noteikumi, kuru neievērošanas gadījumā mēs nonākam pie nākamā faktora, pie disciplinārās atbildības. Un disciplināratbildība ir kā viens no standartiem, kurš patiešām ir būtiski atšķirīgs starp advokātiem, juristiem... jo advokātu gadījumā, ja klients uzzina, ka tād šeit viņam palīdzību gatavojas sniegt kāds, kuram ir disciplinārsods un pret kuru ir viņa paša kolēģi vērsuši sankcijas, tad, protams, ietekmē šo lēmumu. Protams, ka disciplinārā komisija nodarbojas tikai ar... varētu tā sacīt... pašiem smagākajiem gadījumiem, tomēr šādu gadījumu ir diezgan daudz. Mums statistika ir tāda, ka pēdējos trīs gados ir gandrīz 30 lietas. Mēs esam diemžēl bijuši spiesti rekomendēt padomei izslēgt vairāk kā 3 kolēģus... ja nekļūdos... un lielākajai daļai ir piemēroti rājieni, tād tie ir sodi par profesionālas ētikas noteikumu neievērošanu vai likumu pārkāpumiem.

Un kā pēdējais faktors... tas ir drīzāk kā atbilde uz vienu no jautājumiem, ko godātā tiesa arī tika uzdevusi šeit debatējot ar... apspriežot vienu no jautājumiem par apdrošināšanu. Ir taisnība, ka atšķirībā, piemēram, notariāta, advokātiem nav obligāta civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, taču norma paredz noteikumu, ka advokātam, kurš nav apdrošināts, jābrīdina klients par to, ka viņš nav apdrošināts. Tād zināmā mērā viņam ir jāsaka... ka mēs tagad peldēsim ar to laivu jūrā, bet man nav līdzī glābšanas riņķa. Vari izvēlēties, paliec ar mani, vai kāp blakus laivā. Tād ir tāds, kuram glābšanas riņķa nav. Ko darīt, ja kādam nav, bet viņš to nesaka klientam? Tad acīmredzot var teksta ziņā pajautāt un tad, ja ir šī problēma, tad, protams, var arī tāpat kā jebkura cita pārkāpuma gadījumā vērsties Advokātu padomē un norādīt, ka šeit ir pārkāpums un kolēģis neizmanto vai neievēro likuma prasības.

Tād summējot. Šīs septiņas prasības norāda un to ir arī savulaik sacījis profesors Bukovskis, ka advokāts nav tikai pārstāvis. Advokāts ir arī tiesību aizstāvis. Tas ir kaut kas vairāk kā tikai kāds, kurš citas personas lietu tās interesēs nesa uz tiesu un tur runājās.. vai tur pārstāv šo personu. Viņš aizstāv... advokāts aizstāv šīs personas tiesības. Tas ir ļoti nozīmīgs faktors un viņš ir piederīgs pie tiesību sistēmas.

Atbildot uz godātās pieteicējas norādi, ka viņa labprāt stātos advokatūrā, taču viens no šķēršļiem ir tas, ka advokātam ir jābūt speciālistam vai jāpraktizē arī kriminālprocesā... Nu, te jau ir tā sāpe. Te jau faktiski ir tas faktors, ka advokātam ir jābūt savā ziņā universālam tiesību speciālistam. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka man nav jābūt ekspertam kā advokātam visos tiesību jautājumos vienlīdz spēcīgam, bet man ir jāorientējas tajos. Man ir jāpārzina, jo mans klients... sacīsim tā... viņš nāk pie manis ar kādu darba strīda jautājumu, kā tas ir šajā konkrētajā lietā, bet

darba strīda pamatā ir iespējams tāds pārkāpums, kuru vajadzētu kvalificēt kā noziedzīgu, tātad, kā pārkāpumu, kas attiecas uz krimināltiesību jautājumu. Ja es kā jurists nepārzinu krimināltiesību jautājumu, es kaitēju savam klientam, jo es nevaru viņam sniegt palīdzību par to, vai pret konkrēto darbinieku vajadzētu vai nevajadzētu vērst vēl papildu tiesiskus instrumentus, kas attiecas uz jau Kriminālprocesa sfēru. Šeit ir viens no tādiem ļoti būtiskiem piemēriem, kāpēc advokātam, kuram tomēr ir... kurš, protams, specializējās vienā, divos vai trijos specifiskos tiesību jautājumos, bet viņam ir jāorientējas pārējos tiesību jautājumos un nedrīkst sacīt — nē, es labāk tātad strādāšu, piemēram, tikai ar biotehnoloģiju patentu jautājumiem, bet neko nezināšu par Kriminālprocesu. Tas nav pieļaujams un, protams, tas tā šķiet no malas, ka tas ir smagi, apgrūtināši vai pārmērīgi... Bet klientam tas ir ļoti svarīgi. Tas ir klienta interešu dēļ.

Un, ja mēs runājam tātad par tiem faktoriem, kuri būtu vēl jāņem vērā šīs lietas izskatīšanā, Advokātu padome lūgtu godāto tiesu ņemt vērā arī to, ka jēdziens “advokāts”, kādu mēs to saprotam un kā es to pirms mirkļa savas runas sākumā definēju, ir atbilstošs Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 98/5/EC... tātad tā ir 1998. gada 16. februāra direktīva pirmajā pantā noteiktajam jēdzienam un šīs direktīvas tvērumam, proti, ja mēs tagad sacīsim Latvijā, ka tas ir jāizprot savādāk, tad mēs zināmā mērā nonākam pretrunā ar to, kā mūsu kolēģi mūs uztver tajās valstīs, kurās pastāv advokātu civilprocesa monopols, piemēram, Francija, piemēram, Beļģija, Vācija un tā tālāk. Kopumā vienpadsmit Eiropas valstis, kurās civilprocesā lietu vešana civillietās ir tikai un vienīgi advokatūras rokās. Tātad tas nozīmē, ka šo lietu vērtējot, Advokātu padome lūgtu ļoti nopietni pievērst uzmanību tam, kā mēs tātad... vai nu ietveram, vai arī, tieši pretēji, nonākam pretrunā Eiropas Savienības tiesību tvērumam.

Godātā tiesa! Tas ir īsumā viss, ko es padomes vārdā papildu rakstveida paskaidrojumiem esmu sniedzis.

Esmu gatavs atbildēt uz jautājumiem.

G. Kūtris.

Paldies.

Lietas dalībniekiem būtu jautājumi? Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim?

I. Volkova.

Jā... Godātā tiesa, man droši vien Zvērinātu advokātu padomes pārstāvim būs visvairāk jautājumu tāpēc, ka arī citas pieaicinātās personas minēja, ka droši vien kaut kādus jautājumus labāk varēs atbildēt tieši zvērināti advokāti.

Sakiet, lūdzu, es varbūt īsti neizpratu.. sākšu atpakaļgaitā ar jūsu minēto piemēru par to, ka jurists varētu kaitēt, ja viņš nezina... Sakiet, vai jurists, lai izvērtētu to, vai ir nepieciešams vērsties policijā ar iesniegumu vai darbinieks viņam nav nodarījis, teiksim tā... veicis noziedzīgu nodarījumu, kas ir paredzēts Kriminālprocesā, viņam ir vajadzīgs zvērināta advokāta statuss.

L. Liepa.

Es teiktu tā... ka, pirmkārt, varbūt briljants jurists vienā vai citā tiesību jautājumā. Bet klients nekad nevarēs būt drošs, ka šis jurists pārzina visus tiesību jautājumus, kas ir nozīmīgi.

I. Volkova.

Un sakiet... tad jūs gribat teikt, ka zvērināti advokāti ir briljanti... līdz sīkumiem specializēti pārzina visus jautājumus, kas ir...

L. Liepa.

Nu, jāsaka tā... Es sacītu to savādāk. Es sacītu, ka ir dabiska profesionāla attīstība, ka viens speciālists orientējas vairāk vienā jautājumā kā pārējos, taču manis minētie faktori parāda, ka, pirmkārt, lai kļūtu par advokātu, un, otrkārt, lai turpinātu darbību organizācijā, ir jāorientējas visos tiesību jautājumos tā, ka klienta lietā vai problēmu gadījumā, advokāts nedrīkst palaist garām nozīmīgu apstākli, kur ar nepamanīšanu var kaitēt klientam.

I. Volkova.

Jā... Un palaižot garām ļoti specifisku sīkumu par to, kur zvērināts advokāts nebūs, teiksim tā, specializējies konkrētajā jomā, tad to specifisko sīkumu palaižot garām, tādējādi viņš nekaitēs klienta interesēm? Doma ir tāda, ka jūs teicāt... ka viņam nav jāspecializējas visos jautājumos un to nebūtu, manuprāt, pat īstenībā iespējams prasīt no cilvēka, kurš specializētos tiesību jautājumos... Bet ja viņš nepamana vienu ļoti specifisku... teiksim, ar intelektuālo īpašumu vai ko citu saistītu jautājumu, kas ļoti būtiski varētu ietekmēt klienta intereses... tad šādā veidā advokāts nevarētu... nekad nav iespējams pieļaut, ka šādā veidā advokāts kaitētu klientam.

L. Liepa.

Es... Ja es pareizi saprotu jūsu jautājumu... Tad jūsu jautājums ir, ko darīt, ja iestājas šis cilvēciskās kļūdas faktors... kad kāds ir kļūdījies... Jūsu jautājums ir...

I. Volkova.

Vai nav iespējams, ka arī advokāts kādreiz tomēr kļūdās...

L. Liepa.

Vai viņš varētu vai nevarētu pamanīt, kā tad īsti tas bija...

I. Volkova.

Labi, lai paliek... Nē, viss kārtībā, es vienkārši domāju par to... vairāk jau jautājums bija tāds, vai advokāts varētu kļūdīties nepamanot specifisku jautājumu... bet...

G. Kūtris.

Ja nav specializējies konkrētos jautājumos, bet iet pārstāvēt klientu.

L. Liepa.

Orientējas. Viņam ir pienākums orientēties. Ētikas kodeksa viena no pirmajām normām ir tas, ko mēs ... faktiski, ko mēs jau palīgiem... es izsakos figuratīvi... ar tādu sakarsētu dzelzi jau pirmajā nodarbībā uz visu viņa advokāta prakses mūžu iekodējam: *primum non nocere*... pirmkārt, nedrīkst kaitēt klientam. Ja tu redzi, ka vai nu tu nepaspēsi to lietu izskatīt līdz tiesai, vai otrkārt, ka tu tajā neesi tik spēcīgs, kā cits kolēģis, ko tu zini, neņem to lietu, nedrīksti to lietu ņemt. Tas ir viens no nosacījumiem, kāpēc advokāts var atteikties, jo principā advokāts nedrīkst atteikties no lietu skatīšanas, bet šie ir divi noteikumi, kur viņam ir pienākums atteikties.

I. Volkova.

Tātad, vai es pareizi saprotu... Šeit mēs varētu izdarīt tomēr to siloģismu no divām premisām, ko jūs nosaucāt par to, ka gadījumā.. ka pieļauj tomēr tādu gadījumu, ka advokāts varētu nezināt tomēr tik specifiski. Tad viņam ir jāsaņem klients citur, bet tomēr advokātam tā kā būtu jāzina viss.

L. Liepa.

Advokātam ir jāorientējas. Jūs precīzi to pateicāt... Brīdī, kad ir jautājums, uz ko viņš pavisam noteikti nezina tik labi, kā kāds cits kolēģis, kurš šajā jautājumā orientējas precīzāk, viņam ir pienākums to nodot citam. Kā mēs to risinām? Ļoti vienkārši. Ir advokātu biroji, kuros ir speciālisti plašu tiesību loka jautājumos, padsmi advokāti, divdesmit advokāti... un tur lielā mērā tas pamatstandarts arī ir aptverts. Un faktiski šādā birojā praktizējot ir iespējams, ka jūs.. ja jūs baidāties no kriminālprocesa lietām, jūs tā arī nekad līdz viņām nenonāksiet...

G. Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi?

I. Volkova.

Jā, būs. Sakiet, lūdzu, jūs minējāt, ka advokātu biroji nodarbina tikai zvērinātus advokātus. Vai zvērināti advokāti nenodarbina juristus?

L. Liepa.

Advokātu birosos ir, protams, ne tikai zvērināti advokāti, bet ir arī speciālisti... un tas principā ir klientu interešu dēļ. Pirmkārt, tātad lai nebūtu tā, ka advokāts izstāda rēķinu par to, ka viņš skrien iepazīties ar lietas materiāliem, kur to varētu izdarīt tehnisks speciālists. Tātad advokātu birosos ir ne tikai advokāti, bet arī palīgu personāls, kuri nodrošina advokātu praksi.

I. Volkova.

Un sakiet, vai jūs šobrīd nenonākat pretrunās, ka jūs sakāt, ka tikai advokāts varētu pamanīt specifisku lietu iepazīstoties ar lietu... jurists pamanīs?

L. Liepa.

Jā... nu, protams... tāpēc, ka neviens cilvēks... Redziet, lietas ved tikai advokāts. Ja kāds no palīgpersonāla izpilda konkrēti definētu uzdevumu advokāta vārdā, kurš ir atbildīgs par lietas vešanu, tad šim uzdevumam, protams, ir jābūt atbilstošam konkrētās personas zināšanām un spējām. Teiksim, kurjers... advokāts nav kurjers. Kurjerēt šo materiālu uz tiesu vai no tiesas var izdarīt arī cilvēks bez juridiskās izglītības. Ja kurjers, iedomājieties šausmīgāko no advokātu murgiem, kas varētu būt, kļūdās un aizved to dokumentu, kas bija jānodod tiesai vai kādai citai personai, kurš ir atbildīgs? Advokāts. Viņš pats arī atbild un tad viņam ir jāiet uz disciplinārlietu komisiju un jāklaušās, kas tur ir noticis.

I. Volkova.

Jā. Bet tad ar lietu iepazīties tiesā varētu arī jurists? Es tā sapratu.

L. Liepa.

Es to minēju kā vienu no piemēriem, kur, piemēram, lietas kopiju izdarīt varētu arī cilvēks, kurš nav juridisks speciālists. Tieši tāpat, kā, teiksim, aiziet uz iestādi un iesniegt tur advokāta sagatavotu pieteikumu arī var kāds cilvēks, lai tas nebūtu klientam nesamērīgs izmaksu postenis.

I. Volkova.

Sakiet, kas padomes ieskatā ir juridiskā palīdzība?

L. Liepa.

Es domāju, ka visprātīgāk ir, ja mēs atvērsim Advokatūras likumu... Un es varētu sacīt, ka Advokātu padomes nostāja ir 48. pantā noformulēta... pienākumi, kurus advokāts veicis klienta interesēs.

I. Volkova.

Tātad visa pārējā būtu uzskatāma, ka tā nav juridiskā palīdzība?

L. Liepa.

Nē, nu es negribētu tā sholistiski pieiet tai lietai. Es varētu sacīt, ka 48. pants ir precīzs. Ticiet man, es varu runāt daudz un abstrakti. Bet es zinu, ka tiesai tas ļoti nepatīk, es esmu bijis tiesas vairākkārt pārtraukts citās lietās un tāpēc, es nolēmu vairīties no tā.

I. Volkova.

Jā. Sakiet, lūdzu, vai finanšu pārskata sastādīšana varētu tikt uzskatīta par juridisko palīdzību?

L. Liepa.

Juridiska palīdzība ietver sevī juridisku jautājumu... juridisku konsultāciju sniegšanu. Un ja vien finanšu pārskatā neparādās elementi, kuri ir saistīti ar juridiski vai tiesiski vērtējamu problēmu, tad kopumā varētu sacīt, ka finanšu pārskats neietilpst juridiskās palīdzības... var teikt... tādā parastā spektrā. Taču, kā jau tas bieži vien var gadīties, ja jums ir tāda lieta, par kuru ir tiesisks strīds, tad, iespējams, grāmatvedis vai finanšu direktors var lūgt zvērinātam advokātam sniegt specifisku tiesisku padomu, pat atsevišķu finanšu pārskatu pozīciju, piemēram, ja norisinās strīds par kādu no saistībām, kuras izpilde ir apstrīdēta. Tad ir skaidrs, ka grāmatvedis varētu lūgt advokātam sniegt konsultāciju, ko darīt ar šo posteni, cik augsta ir iespējamība, ka šis strīds tiek uzvarēts vai zaudēts. Šinī aspektā tātad... tā kā abstrakts jautājums, tad abstrakta ir arī atbilde... šādā gadījumā protams varētu sacīt, ka juridiskā palīdzība varētu attiekties arī uz finanšu pārskata sastādīšanas tiesiskajiem jautājumiem.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, vai zvērināti advokāti vai zvērinātu advokātu biroji darba tiesiskajās attiecībās vienmēr noformē tos konsultantus, kas viņiem palīdz sagatavot lietu iztiesāšanai?

L. Liepa.

Jā. Tas ir jautājums arī ko jūs izvirzījāt... man diemžēl tiešām ir jāpiekrīt iepriekšējiem runātājiem, ka tās ir bijusi.. var teikt, tāda ļoti pavirša... sacīsim tā.. tāda ļoti nepamatota prezumpcija, tas pieņēmums, ka advokāts savos rēķinos slēdz daudz ko citu, ne tikai savu juridisko palīdzību. Uz to man arī ir pavisam konkrēta atbilde. Es esmu tiesai taisnojies ilgstoši, pat gadu, par sava iesniegtā honorāra rēķina pozīciju, jo, tiklīdz kāds sacīkstes procesā, otras puses pārstāvis vai arī tiesa pamana, ka ir zināmas neatbilstības manā rēķinā, kuras lūdzu tātad atlīdzināt tiesā, tā, ticiet man, tiesai nav patīkamāka mirkļa, kā revidēt to, ko tad tas advokāts tur mēģina tagad piedzīt no sava pretinieka. Līdz ar to es varētu sacīt, ka grāmatvedības noteikumiem visticamāk neatbilst vienas noteiktas pozīcijas noslēpšana advokāta honorāra masā situācijā, kurā būtu jāietver kādi citi izdevumi. Un, patiesību sakot, Civilprocesa likums ļauj arī šāda veida palīdzības... ne juridiskas palīdzības saņemšanu lietas sagatavošanā atlīdzināt. Ir savi instrumenti, kā to var izdarīt. Tas nav jāslēpj rēķinā... godīgi sakot...

I. Volkova.

Paldies. Protams, ne jau eksperta starpniecību...

L. Liepa.

Nē, ar tiesas nozīmētu...

G. Kūtris.

Mēģiniet vairāk jautājumus uzdot saistībā ar šo...

I. Volkova.

Jā... Man, patiesību sakot... es no šī nonāku pie galvenajiem jautājumiem un viņi ir ļoti saistīti, jo būtībā finanšu pārskata sastādīšana nebija saistīta tieši ar juridiskās palīdzības sniegšanu, bet ar to, vai advokāti saņem peļņu. Jo viens no viedokļiem par finanšu pārskata sastādīšanu... nedrīkst saņemt...

L. Liepa.

Redziet... Es jums varu pavisam noteikti pateikt, ka Advokatūras likums un Ētikas kodekss ievieļ šo fundamentālo atšķirību starp juristiem komersantiem, vienalga, vai tie praktizē individuāli vai caur komercsabiedrību... Komercsabiedrības mērķis un uzdevums un sāls ir peļņas saņemšana, peļņas gūšana. Advokāts darbojas nevis peļņai, bet viņš darbojas, lai palīdzētu klientam... Tāpat taisnīgs tiesas process un palīdzība klientam ir mērķis un arī pienākums advokāta darbībai. Advokātu praksē lielākajā daļā gadījumu, protams, saņemtie ienākumi jeb honorāru veidā pārsniedz izdevumus. Ja tas tā nebūtu, tad, protams, tas būtu diezgan nejēdzīgi, ja advokāts nespētu savilkt kopā ienākumus ar izdevumiem. Taču tas ienākumu pārsniegums pār izdevumiem kategoriski nesaucās "peļņa". Jūs jau zināt, ka ir nodoklis un to sauc par ienākumu nodokli. Mēs maksājam ienākumu nodokli, kurš, starp citu, ir augstāks. Mēs maksājam vairāk, kā to maksā komersants par savu peļņu no palīdzības klientiem.

I. Volkova.

Jā, par nodokļu jautājumu jūs man ļoti jauki atbildējāt. Es nekavēšu te tiesu, bet attiecīgi tāpat ņemot vērā to, ka tiesa man jautāja, kāpēc neēju un nevēlos kļūt par zvērinātu advokātu, sakiet, tāpat... bet ņemot vērā to, ka es kā maksātnespējas procesa administratore tomēr sastādu finanšu pārskatus un par to gūstu peļņu, sakiet, vai advokāti drīkstētu tad būt maksātnespējas procesa administratori...

G. Kūtris.

Kāds sakars ir ar šo lietu? Likums atļauj to. Jūs pati zināt.

I. Volkova.

Es par ētikas viedokli... minu par to, vai drīkstētu... viņi apgalvo, ka nedrīkst saņemt peļņu. Attiecībā uz Civilprocesa likuma 64. panta piemēroto izdevumu atlīdzinājumu, jo Advokātu padome pauž viedokli, ka juristi, kuri sniedz juridisko palīdzību tiesā, paprasītu atlīdzināt izdevumus, kas nav saistīti ar juridisko palīdzību, bet zvērināti advokāti paprasa tiesā izdevumus tikai kas ir saistīti ar juridisko palīdzību. Un šajā sakarā Advokātu padome bija norādījusi, ka nedrīkst būt peļņas gūšana. Tikai tāpēc es pajautāju viedokli, vai drīkstētu būt... ieskatā... maksātnespējas procesa administratori. Tikai tāpēc.

L. Liepa.

Es jums varu atbildēt Advokātu padomes vārdā. Nevis jābūtības, bet esamības kontekstā. Tātad daudzi maksātnešpējas administratori ir arī zvērināti advokāti šobrīd.

I. Volkova.

Sakiet, lūdzu, viedoklis, ka apstrīdētā norma nekādā veidā neaizskar personas tiesības izvēlēties sev piemērotu pārstāvi, kurš nav advokāts, tomēr apstrīdētā norma mudina personas izvēlēties advokātus. Vai tas nozīmē, ka ir vēlme taisīt, teiksim, tā... monopola stāvokli?

L. Liepa.

Redziet, par to man grūti teikt. Advokātu vēlme... ja jūs tā prasāt... nu, ziniet, advokāti uzskata, ka vislabāk būtu, ja tikai advokāts varētu palīdzēt klientam, jo advokāts ir ne tikai vislabāk sagatavots, bet arī valsts ir jau tam deleģējusi vienu elementu, kas ir, tā teikt, ekskluzīvas advokāta tiesības, tas ir, aizstāvība kriminālprocesā. Taču lielākā daļā no pārējiem juridiskās prakses aspektiem, arī tiesai tajā skaitā, piemēram, cietušais kriminālprocesā.. civilprocess, administratīvais process, Satversmes tiesas process... šajos procesos šāda monopola nav. Advokāti uzskata, protams, ka tie ir gatavi gan skaita ziņā, gan kvalifikācijas, gan iekšējās atbildības ziņā tie ir gatavi uzņemt ekskluzīvi šīs tiesības un protams, mēs arī būtu gatavi atbildēt... iegūt to ne tikai kā tādu privilēģiju, bet arī kā pienākumu un saistības, kas no tā izriet.

I. Volkova.

Jā... Un pēdējais jautājums. Ja nu gadījumā ir sanācis tā, ka cits pārstāvis pārstāvo klientu lietā ir darījis visu, lai tā persona uzvarētu un uzvarētu persona, kuru pārstāvējis zvērināts advokāts... Vai būtu pamats liegt saņemt atlīdzinājumu?

L. Liepa.

Man jāpiekrīt nostājai, kuru pauda Saeimas pārstāvis un tā sakrīt ar Tieslietu ministrijas pārstāves teikto, kas ir ietverta arī mūsu rakstveida paskaidrojumā, tātad, ka ir jānošķir, jo juridiskā palīdzība tiek atlīdzināta tikai un vienīgi advokātam. Tā ir juridiska palīdzība, juridisks padoms šajā lietā, bet tā nav pārstāvība. Un pie tādas nostājas es arī palieku kā padomes pārstāvis.

I. Volkova.

Tad tomēr vēl pēdējais jautājums. Tad ceru gan, ka patiešām pēdējais... Vai atlīdzināma ir tikai tiesā sniegtā juridiskā palīdzība, vai arī pirmstiesas?

L. Liepa.

Lietas sagatavošana un procesuālo dokumentu gatavošana pirms tiesas procesa sākuma arī ir daļa no civilprocesa... konkrētā procesa lietā. Līdz ar to tātad

arī lietas sagatavošanas... juridiskā palīdzība lietas sagatavošanas gaitā ir daļa no Civilprocesa likuma 33. pantā atlīdzināmiem tiesāšanās izdevumiem.

I. Volkova.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

G. Kusiņš.

Jā, viens jautājums.

Es saprotu, ka tas advokātu skaits ir jūtami palielinājies, ja mēs salīdzinām to situāciju 2003. gadā un pašreiz. Vai, jūsuprāt, mēs šodien varam teikt, ka patiešām ir kardināli savādāks stāvoklis, nekā 2003. gadā?

L. Liepa.

O, jā. Tas ir viennozīmīgs secinājums. Un šis secinājums ir, pirmkārt, tādēļ, ka Satversmes tiesa uzlikusi ļoti stingrus un ļoti bargus noteikumus, tātad smagu sankciju. Kā mēs atceramies, kriminālprocesa spriedumā faktiski bija pat dots ļoti īss termiņš, kurā gan Saeimai, gan arī pašai advokātu organizācijai bija kardināli jāmaina sava attieksme pret jauno kolēģu uzņemšanu, pret iekšējo disciplināro procesu, tika ieviesta disciplinārkomisija, tika katru gadu noteikta... vismaz divreiz palīgu uzņemšana... vienu gadu bija deviņas reizes gadā, divas reizes noteikta zvērinātu advokātu uzņemšana... tātad skaits ir pieaudzis. Ko es vēl gribētu īpaši uzsvērt. Godātā tiesa! Man ir jāsaka, ka tātad arī tā sarežģītā daļa, kas ir, tātad mazturīgi cilvēki... cilvēki bez ienākumiem, tie, kas līdz šim nav izmantojuši advokātu palīdzību, pavisam noteikti pēdējo trīs gadu laikā varēja iepazīties ar advokatūru, ar advokātiem tādā ziņā, ka katru gadu martā notiek Advokātu dienas, kuros jau no 2010. gada Rīgā un divpadsmit citās pilsētās 70 advokāti un 10 advokātu biroji sniedz bez atlīdzības juridisko palīdzību. Tātad faktiski pat lietās, kurās tātad cilvēki nekad... kuri nekad... pēdējos gados, 2012. gadā tie jau ir 89 advokāti un 15 biroji, šogad tie bija 92 advokāti. Tātad cilvēki, kuri nekad nav bijuši pie advokātiem, viņi faktiski šajā nedēļā, šajās sešās dienās var saņemt atbildi uz jautājumiem, kas tiem nav skaidri. Tā ir radikāla atšķirība no tās ainas, kuru Satversmes tiesa šeit redzēja pirms desmit gadiem.

G. Kusiņš.

Paldies.

G. Kūtris.

Lūdzu, tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Tātad jūs jau teicāt, ka Civilprocesa likums viennozīmīgi nošķir pilnvarotu pārstāvi no juridiskas palīdzības sniedzēja.

L. Liepa.

Jā.

S. Osipova.

Un tātad Satversmes tiesas likumā... es atvainojos... viss ir kārtībā...

Tiesībsargs mums sniedza informāciju un tad tiesa to papētīja tālāk par šo valsts garantēto juridisko palīdzību, valsts apmaksāto juridisko palīdzību, kuru sniedz ne vien advokāti, bet arī juristi. Vai Zvērinātu advokātu padomei ir kāds viedoklis vai Zvērinātu advokātu padome uzskata, ka advokāti ir gatavi pārņemt un pilnībā nosegt šo valsts apmaksāto juridisko palīdzību?

L. Liepa.

Godātā tiesa! Paldies par šo jautājumu. Ja no 120 juridiskās palīdzības administrācijā praktizējošiem juristiem vairāk kā 90, proti, 92 ir advokatūras pārstāvji, tas nozīmē, ka tas ir absolūtais vairākums un tas parāda to, ka advokāti ir ieinteresēti un arī reāli sniedz juridisko palīdzību Juridiskās palīdzības administrācijas ietvaros. Tas, ka ir vairāki rajoni, kuros nav pienācīgs advokātu skaits, ir izskaidrojams ar to, ka pirmkārt, šajā rajonā vispār ir skaitliski maz advokātu, otrkārt, tas, ka Latvijā neviena tiesa neatrodas tik tālu no Rīgas, kurā ir koncentrējusies lielākā daļa advokātu, lai uz to nevarētu tikt 2-3 stundu normāla brauciena rezultātā. Tātad faktiski no Rīgas tiek sniegta šī juridiskā palīdzība. Mēs esam gatavi palielināt līdzdalību un advokātu padomes pārstāvji, arī iepazīstoties ar tiesā iesniegto... Juridiskās palīdzības administrācijas... datiem par juridiskās palīdzības administrāciju ir nolēmuši faktiski sadarboties ar juridiskās palīdzības administrāciju, lai nodrošinātu trūkstošo gan reģionālo, gan arī prakses spēju robu aizpildīšanu ar jaunākiem kolēģiem, kuri, ienākot profesijā, var teikt... būtu ļoti pateicīgi par iespēju šādu praksi atrast. Advokātu padome ir gatava sadarbībai ar palīdzības administrāciju un ja tiesa formulē to kā pārņemšanas funkciju, nu, tas nav atkarīgs no padomes, protams. Tas nav padomes lēmums. Bet mēs noteikti esam gatavi darīt tās lietas, kuras palīdzības administrācija veic.

G. Kūtris.

Man ir viens jautājums saistībā ar civilprocesa regulējumu. Jūs nenoliegsiet par to, ka šobrīd civilprocess dod personām brīvas tiesības izvēlēties savu pārstāvi, kas viņu pārstāvēs.

L. Liepa.

Jā.

G. Kūtris.

Var pārstāvēt, ja? Tātad, ja izvēlas viens cilvēks zvērinātu advokātu, otrs cilvēks izvēlas ne advokātu, bet, iespējams, izklausīnot kaimiņieni, zina, ka tas ir kvalitatīvs jurists un viņam sniegs labu palīdzību.

Sakiet, lūdzu, no 91. panta viedokļa... kāda nozīme būtu tam, ka valsts neļauj tos izdevumus, kas samaksāti otram kvalitatīvam juristam, saņemt šo zaudējumu atlīdzību... šo izdevumu atlīdzību?

L. Liepa.

Nu, jāsaka tā... process ļoti precīzi nošķirot saka, ka tātad pilnvarotais speciālists vai pilnvarnieks ir atbilstoši Civillikuma 2304. pantam persona, kura ne obligāti mantisku, varbūt arī citu apsvērumu dēļ ir uzņēmusies palīdzēt kādam citam. Tātad līdz ar to valsts ir pareizi nošķīrusi un ir teikusi, ka tātad pārstāvība, kas ir pilnvarojuma elements, tiek īstenota ne obligāti saistībā ar mantisku kompensāciju, ne obligāti saistībā ar mantiskās kompensācijas atgūšanu. Savukārt juridiskā palīdzība ir saistīta ar klientu interešu aizsardzību, tātad ar tādu profesionalitātes un kvalitātes līmeņa nodrošinājumu, par kuru nevienam nevarētu rasties šaubas. Ja nepastāvētu šis ierobežojums, klienti būtu ļoti nopietni apdraudēti. Līdz ar to šis noteikums, šī norma, kura ir ietverta 33. pantā un kontekstā ar 44. Civilprocesa pantu, viennozīmīgi ir pieļaujams modelis, kurā klientiem civilprocesā tiek sniegta kvalificēta un profesionāla palīdzība. Nevienam juristam, kurš Latvijā vēlās iet uz tiesu un pārstāvēt kādu citu, nepastāv ne mazāko šķēršļu iestāties advokatūrā, ja tas izpilda saprātīgus un loģiskus likumsakarīgus priekšnoteikumus, kurus es pirmīt uzskaitīju.

G. Kūtris.

Bet es šobrīd runāju par to regulējumu, kāds šobrīd ir. Civilprocess atļauj ņemt par pārstāvi jebko. Jūs pats sākumā teicāt, ka īstenībā ir ļoti grūti nošķirt to advokāta darba daļu, ka viņš nāk kā pārstāvis uz procesu, no tās juridiskās palīdzības, ko vienlaicīgi viņš realizē savam klientam.

L. Liepa.

Godātā tiesa, es noteikti nepiekrīstu tam... Tas nav... to ir ļoti viegli nošķirt. Jo tur jau ir tā lieta, ka ir dažas lietas, kurās advokāts pat ļoti uzstāj uz klienta ierašanos šajā lietā, jo tikai klients personīgi var vai nu paskaidrot tiesai attiecīgos jautājumus, vai arī savu klātbūtni radīt tiesai adekvātu izpratni par konkrēto problēmu jautājumu. Juridisko palīdzību klientam var sniegt tikai advokāts. Ja to uzņem darīt vēl kāds cits cilvēks, tas, protams, ir klienta risks... mēs pat nogrozām galvu un sakām... nu, labi tas nav. Un mēs uzskatām, ka likumdevējs ir ļoti pareizi norādījis, ka ir jābūt noteiktiem standartiem un kritērijiem, pie kuriem cilvēks vispār drīkst iet un sniegt šo juridisko palīdzību.

G. Kūtris.

Tātad tajā brīdī, kad personu pārstāv advokāts mēs uzskatām, ka viņš sniedz gan veic šo pārstāvību, gan arī pēc būtības sniedz šo juridisko palīdzību.

L. Liepa.

Tieši tā.

G. Kūtris.

Un to reāli nevar nodalīt... viņš konsultē klientu arī pirms tam...

L. Liepa.

To var nodalīt ļoti precīzi, godātā tiesa! Un šo lietu var nodalīt ar ļoti vienkāršu tādu ūdens šķirtni. Tātad, vai tas ir fakta jautājums, vai tas ir tiesību jautājums.

G. Kūtris.

Sakiet, lūdzu... es saprotu... Vai tajā pašā laikā jurists, kas nav advokāts, nākot personu pārstāvēt uz tiesas procesu, vai viņš arī nedara to pašu darbu? Fakta jautājums un tiesiskais jautājums?

L. Liepa.

Advokātu padome uzskata, ka tas pavisam noteikti nebūtu ieteicams... jo...

G. Kūtris.

Nebūtu ieteicams. Bet vai viņš to nedara?

L. Liepa.

Viņš cenšas to darīt.

G. Kūtris.

Viņš cenšas to darīt.

Sakiet, lūdzu, ja jūs sakāt, ka ja advokāts vai šāds juristu pārstāvis slikti tiesā sniedz šo juridisko palīdzību... Ja tiesai būtu tiesības samazināt viņiem atlīdzības likmi jeb līmeni tikai tāpēc vien, ka nekvalitatīvi veic savu darbu, kur ir atšķirība starp šiem juridiskās palīdzības sniedzējiem?

L. Liepa.

Atšķirība ir fundamentāla. Ja tiesai nāktos sekot tam padomam, ko tikko tiesībsargs ieteica darīt, es baidos, ka tiesās būtu vēl viens streiku vilnis, jo tad tiesām nāktos papildus vēl izšķirt, kurā brīdī tas ir kvalificēta jurista padoms un kurā brīdī tas ir vai nav bijis kvalitatīvs. Tiesai ar to nav jānodarbojas. Advokāts, kā pati Satversmes tiesa pirms desmit gadiem ir norādījusi, ir prezumtīvi kvalificēts, un tie izņēmumu gadījumi, kuros advokāts ir patiešām nožēlojami darbojies, tie tiek sūtīti Advokātu padomei kā tiesas sūdzības vai tiesas paziņojums par šo lietu, tiek

izskatīti Advokātu padomē un tiek ierosinātas disciplinārlietas. Tātad šie ir izņēmuma gadījumi.

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jā... Savā laikā tika iztīrīts no likumiem jēdziens “zvērīnāts advokāts” un aizstāts ar “advokātu”, tajā skaitā, lai iekļautu šajā jēdzienā arī zvērīnāta advokāta palīgu. Vai viss, ko jūs teicāt par zvērīnātu advokātu... kvalifikācija, atbildība, dzīves pieredze, ir attiecināma arī uz zvērīnātu advokātu palīgiem, ja viņš iet kā pārstāvis vai kā juridiskās palīdzības sniedzējs civilprocesā.

L. Liepa.

Jā, godātā tiesa! Tātad zināmā pakāpē... jā... Sākot no Advokatūras likuma 4. sadaļas tiek norādīta tā kārtība, kā tiek uzņemta persona advokātiem... Un tātad Advokatūras likums nošķir advokātus un... zvērīnātus advokātus un zvērīnātu advokātu palīgus tikai tajā līmenī, kurā darbojas šī kvalifikācija. Tātad, pirmos gadus zvērīnātu advokātu palīgi sākot ar 83. Advokatūras likuma pantu ir paredzēti... tātad 21 gadu vecs jauniešs, kurš ir ieguvis izglītību, ja viņš ir uzņemts par palīgu...

S. Osipova.

Kādu izglītību var iegūt 21 gada vecumā? Tas ir jautājums likumdevējam, protams.

L. Liepa.

Godātā tiesa, es būšu īss. Tātad advokāta palīgam tiek piemērotas tās pašas prasības un tie paši standarti, kas zvērīnātam advokātam... taču, kamēr viņš ir ieguvis...

S. Osipova.

Bet viņam nav dzīves pieredzes, jo viņam ir 21 gads.

L. Liepa.

Jā... tātad līdz brīdim, kurā viņš iegūst... un tagad par palīgu pie mums, var teikt, jākāpēc piecus gadus pie patrona... šo piecu gadu laikā palīgs pakāpeniski iegūst tiesības autonomi praktizēt. Sākotnēji viņš var darīt tikai un vienīgi palīga funkcijas patronam un ar laiku, jau pieaugot viņa praksei un pieredzei, pēc diviem gadiem viņš jau drīkst iegūt ar patrona pārpilnvarojumu tiesības darboties tiesā. Tātad, jo tuvāk, jo vairāk viņš tuvojas eksāmenam, kas ir pēc pieciem gadiem liekams palīgam, jo patstāvīgāks viņš ir un taču visā šajā piecu gadu laikā, protams, viņa darbību uzrauga patrons un patrons arī atbild, ja gadījumā palīgs ir kļūdījis vai ir pārkāpis. Būtībā tā ir zināmā mērā tāda dalīta atbildība.

G. Kūtris.

Tiesnešiem ir jautājumi? Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Man tāds precizējošs jautājums. Cik lielā mērā, jūsuprāt, apstrīdētā norma ir saistīta tieši ar Advokatūras likuma 57. panta normām, saskaņā ar kurām advokāts principā strādā tikai par atlīdzību.

L. Liepa.

Jā... Godātā tiesa! Uz to es varētu atbildēt tādējādi, ka neskatoties uz 57. panta standartu, ir ļoti daudzas lietas, kuras advokāti veic arī bez atlīdzības. Pirmkārt, es jau minēju, Advokatūras dienu ietvaros veselu nedēļu tiek praktizēts bez honorāra. Taču šī norma, kura paredz atlīdzību, arī, ja mēs salīdzinātu ar pārējām Eiropas Savienības dalībvalstīm, ir ārkārtīgi labvēlīga klientam, jo Ētikas kodekss aizliedz advokātam apturēt lietas vešanu vai atteikties no klienta lietas pārstāvības, tāpēc ka klients, lūk, vairs nemaksā. Šajā gadījumā advokātam ir pienākums pabeigt uzdevumu, viņš nedrīkst to lietu nomest un viņam ir jāturpina lietas vešana līdz savu uzdevumu pilnīgai izpildei. Jāsaka, ka šī ir ļoti interesanta norma, tā ir izņēmuma norma, ja salīdzina ar citām Eiropas valstīm... Nu, zināmā mērā tas ir vēl viens atšķirības elements, ja mēs skatāmies ar juristu, kurš var pateikt: kamēr ir nauda, es strādāju.

G. Kūtris.

Tiesnešiem vēl būtu kādi jautājumi? Lietas dalībniekiem? Paldies Zvērinātu advokātu padomes pārstāvim.

Šobrīd tiesa izsludina pārtraukumu uz desmit minūtēm.

Turpināsim plkst. 15.10.

(Pārtraukums.)

G. Kūtris.

Pirms mēs ķeramies pie pieaicināto personu tālākas uzklaušanās, varbūt Saeimas pārstāvim viens tāds mazs pārdomu jautājums.

Pēc Advokātu padomes pārstāvja teiktā, es arī neprasu uzreiz to atbildi... Reālajā situācijā, piemēram, divas mazturīgās personas vēlas saņemt uzturlīdzekļus.. Viņas aiziet uz juridiskās palīdzības administrāciju un viņām palīdz... valsts apmaksā. Iedomāsimies situāciju, ka šīs divas personas pašas griežas pie juristiem, lai viņi uzrakstītu prasības pieteikumu, tas ir, juridiskā palīdzība, par ko nāktos samaksāt. Ja viņš aiziet pie advokāta, viņam uzraksta pieteikumu un ja viņš vinnē, viņš var dabūt šos izdevumus atpakaļ. Ja viņš aiziet pie jurista, viņam uzraksta tikpat labu pieteikumu un arī vinnē procesā, viņam šī kompensācija nav. Tātad, kāds būtu mērķis tai normai, ja viņš grieztos pie valsts... valsts samaksātu... ja viņš caur

tiesu prasa no zaudētāja, valsts saka nē. Vai tiešām mērķis ir tikai tāpēc vien, lai veicinātu advokāta procesu?

G. Kusiņš.

Tas būtu, man liekas, tā ļoti pārsteidzīgi apgalvot, ka mērķis ir, lai būtu advokātu process. Mērķis ir, lai būtu kvalitatīva juridiska palīdzība. Un man šķiet, ka... es ceru, ka es pareizi pierakstīju un pareizi sapratu... es varētu varbūt tad vēl pēc tam, bet man liekas, ka ir iespējami arī abi gadījumi, ka persona, kā saka, neko nav iztērējusi. Persona vēršas pie zvērināta advokāta, un pēc advokāts piedzen no... tas ir pa nullēm. Ja persona vēršas pie valsts, tad arī ir par brīvu. Arī tad nav nekādu izdevumu. Līdz ar to tas ir atkarīgs no personas izvēles. Mēs jau nevaram piespiest... klausies, tev jāiet tur, kur tu neko nezaudēsi. Tā ir personas brīva izvēle. Šobrīd ikviens var izlasīt 86. pantu un izlasīt gan 33., gan 64.

G. Kūtris.

Bet kāds ir leģitīms mērķis liegt šai personai saņemt savus izdevumus no citas personas... nevis no valsts prasīt atpakaļ, bet no citas personas par to, ka viņai bija jātiesājas un viņai bija jāņem palīdzība no malas?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka tā starpība starp šiem dažādiem subjektiem jau visu laiku šodienas diskusijā parādās. Vai mēs uzskatām, ka izglītība ļauj sniegt palīdzību, vai mēs uzskatām, ka tas ir konkrēts tiesu sistēmai piederīgs elements, kas sniedz juridisko palīdzību.

G. Kūtris.

Paldies.

Pieaicinātā persona ir Latvijas Tiesnešu biedrība. Un Latvijas Tiesnešu biedrību tiesā mums pārstāv tiesnese Dzintra Balta.

Lūdzu... Tiesnešu biedrības viedoklis šajā jautājumā...

Dz. Balta.

Labdien, godātā tiesa! Tiesājamās puses, arī pārējie pieaicinātie!

Tiesnešu biedrības vārdā esmu pilnvarota teikt sekojošo, ka tiesneši ir tiesību piemērotāji. Tas nozīmē, ka mēs to savu viedokli izsakām tajā brīdī, kad ir likumdevēja kāda iniciatīva, vai nu kad ir šāda lieta, un tiesnešu viedokļi faktiski dalās. Viens ir tas viedoklis, kuru zināmā mērā jau šajā lietā ir paudis kolēģis Aldis Laviņš, izsakoties par iepriekšējiem ierosinātajiem grozījumiem. Un tāpat ir tiesnešu viedoklis, daļas tiesnešu viedoklis tāds, ka vajadzētu atlīdzību piešķirt visiem pārstāvjiem tieši tāpēc, lai nebūtu pārkāpts vienlīdzības princips.

Un es varbūt ne tik daudz pieskaršos šim viedoklim, jo viņš jau rakstveidā ir jūsu lietā, es pieskaršos un raksturošu to viedokli, kas ir otrs tiesnešu viedoklis, kuri tā kā atzīst par labu esam to ideju, ka varētu runāt kādreiz pie tīrā advokātu procesa.

Bet viens gan ir abos šajos tiesnešu viedokļos kopīgais — ka mēs nevaram runāt par to, ka tiesas procesā tiesai būtu jāvērtē juridiskās palīdzības kvalitāte. Tas nav tiesas spriešanas jautājums. Proti, ja tā kā bija ierosināts tajos grozījumos, ka atlīdzinātu advokātam vai augsti kvalificētam juristam un tad tiesa vērtētu, kurš ir augsti kvalificētais, pret to gan abu tiesnešu viedokļus pārstāvošie tiesneši pret to gan ir, jo saskata, ka tas nav tiesas spriešanas jautājums. Un tieši tāpēc ir šie valsts garantētie mehānismi, kā var garantēt, ka tā palīdzība ir pietiekami kvalificēta.

Tienešiem ļoti interesē jautājums par 92. panta trešā teikuma piemērošanu. Un ja jūs izteiksiet savā spriedumā interpretāciju, kas būs noteikti interesanti un derīgi, bet paši tiesneši vairāk sliecas domāt, ka šis trešais teikums nav tieši piemērojams privāttiesiskajās attiecībās un ka šajā lietā īsti nebūtu šī teikuma pārkāpums, jo, kā jau te izskanēja arī iepriekš, vērsšanās tiesā arī pie situācijas, ka tu esi zaudējis lietu, nekādi nav tiesību aizskārums un to nevarētu interpretēt tādā veidā, ka tas būtu atlīdzinājums caur šo normu.

Ja varētu vispārināt, tad varētu būt runa par 91. panta pārkāpumu, par šīs vienlīdzības pārkāpšanu.

Ja mēs runājam par to... vispār kāds tad ir tas advokāta process, tad tiesnešu ieskatā tā tomēr ir politiska izšķiršanās. Un vai likumdevējs izšķiras par tīro advokātu procesu vai nē, tā ir viņa brīvība un mūsu ieskatā tas izriet arī no Satversmes 92. panta komentāriem. Ja varbūt patreizējā brīdī izskatās, ka tas jautājums nav īsti sistēmiski risināts un ir kaut kāds likums, kā Civilprocesa likums, kur tas tā kā tīrāk izskatās, ka uz to iet un valsts nodrošinātās palīdzības likums, kurā tā kā šķiet, ka varbūt nē, tad tas jau nenozīmē, ka uzreiz ir tiesību aizskārums šīs apliecības sakarā, vai būtu kaut kāda nesamērība tur saskatāma.

Pieteikuma iesniedzēja pati tad atsauca uz vienu no pamatprincipiem, kas ir jāievēro, ka tai juridiskajai palīdzībai ir jābūt profesionālai un kvalificētai, īpaši gadījumos, kur saskaņā ar likumu tā ir arī obligāta un pēc iespējas... nu, jā saglabā tās tiesības brīvi izvēlēties pārstāvi. Bet tiesiskai valstij tas uzdevums būtu garantēt tieši šo kvalificēto juridisko palīdzību, lai tā būtu efektīva un būtu vēl arī sasniegts zināmā mērā tas otrs mērķis, ka tiesa arī pietiekami ātri un kvalificēti varētu darboties varbūt.

Un tas jautājums, kāda tad palīdzība ir uzskatāma par to kvalificēto, būtu skatāms no tām tiesību normām kopumā. Tikai, ja mēs skatāmies arī uz to normu kopumu, tad es jau te pirmīt teicu par to, ka tas ir pats par sevi, un ka ir dažādi likumi, tas nenozīmē, ka uzreiz ir pretruna. Bet es gribu uzreiz par tiem konkrētajiem piemēriem parunāt.

Nevar īsti piekrist pieteikuma iesniedzējas viedoklim, ka nevar saņemt atlīdzību par citu speciālistu... šo jūsu minēto... konsultantu palīdzību. Pilnīgi noteikti ir cits līdzeklis. Pierādījumu iegūšana. Jo speciālists tādā civilprocesā var ienākt kā eksperts, kas jau te izskanēja iepriekš, bet speciālists var arī ienākt caur rakstveida pierādījumu — speciālista atzinumu. Arī autors Līcis savā izdevumā "Pierādīšana civilprocesā" to ir aprakstījis, ka tādā pusei ir iespēja iesniegt šo

speciālista atzinumu rakstveidā un pieņemt kā rakstveida pierādījumu. Tātad advokāts, ja vēlas piesaistīt šo speciālistu, var iegūt šo rakstveida pierādījumu un šie izdevumi par rakstveida pierādījumu iegūšanu caur šo 33. pantu tad ir arī atgūstami lietas ietvaros. Jo juridiskajā palīdzībā pilnīgi noteikti neietilpst tātad šis būvinženieris, grāmatvedis vai kāds cits speciālists un advokāts kā jurists tātad nav speciālists, arī tiesa kā jurists nav speciālists. Nu, tad speciālista viedoklis kaut kādā veidā ienāk lietā. Pašreiz izskatās, ka tie ir divi veidi. To, ka praksē kādreiz mēģina arī speciālistu tomēr pieaicināt liecinieka statusā, arī tā mēdz kādreiz būt, bet tas īsti neatbilst tam liecinieka definējumam, kāds pašreiz ir Civilprocesa likumā. Bet tas veids, kā var atgūt šos izdevumus, ir caur to rakstveida pierādījumu.

Ko es vēl gribētu minēt? Nav īpaši varbūt piemērojams konkrētās lietas kontekstā tas citāts par to, ka prokurori, tiesneši un notāri arī var būt pārstāvji. Īpaši, ja mēs runājam par atlīdzības kontekstu. Jo... nu, tātad tiesnešiem, ja mēs runājam konkrēti par tiesnešiem, tad tiesnešiem gan Likums par interešu konfliktu novēršanu, gan arī ētikas normas tātad liedz saņemt atlīdzību šādos gadījumos un liedz veikt citu darbu, izņemot pedagoga, zinātnieka, profesionāla sportista vai radošu darbu. Un tiesnešu ētikas kodeksa 4. kanona 12., 14. punkts nosaka, ka tiesnesis nedrīkst būt par personīgo pārstāvi, aizbildni, pilnvaroto vai citu uzticības personu izņemot tad, ja ir jākārtoto mantojums vai noguldījums kādam savam ģimenes loceklim ar nosacījumu, ka šāda darbība netraucēs tiesnesim godīgi veikt viņa pamatpienākumus. Ka tiesnesis nedrīkst strādāt par praktizējošu juristu, bet var dot juridisku padomu, sarakstīt vai pārskatīt juridiskus dokumentus kādam no savas ģimenes locekļiem. Tātad tas pilnīgi noteikti ir izņēmums un turklāt nav saistīts ar atlīdzību. Tā kā šī stāsta kontekstā par atlīdzību tas diez vai derēs, un, manuprāt, tad arī citiem šiem juridiskās profesijas pārstāvjiem droši vien ētikas normas ticamāk būtu interpretējamas tādi, ka arī notāriem un prokuroriem diez vai papildus savam darbam būtu jāveic šis darbs un jāsaņem par to kaut kāda atlīdzība. Un šāda pārstāvība tātad ir izņēmums. Tā kā, manuprāt, tas nav pats vērtīgākais citāts šī gadījuma kontekstā.

Tad, manuprāt, sanāk tā, ka patreizējais civilprocesa regulējums pietiekami nepārprotami nodala pārstāvi un juridiskās palīdzības sniedzēju, advokātu, taisni arī šīs atlīdzības nozīmē. Te jau iepriekš izskanēja, kā tas ir, vai tas ir pietiekami skaidrs... Nu, likumu raksta sabiedrībai, raksta arī indivīdam. Un tur pietiekami skaidri ir pateikts, ka atlīdzina šos advokāta izdevumus. Un sanāk tā, ka tai personai pašai ir tiesības tā kā saprast, pie kā es iešu — vai pie tā, kura izdevumus atlīdzina, vai pie tā, kura izdevumus neatlīdzina.

Ja mēs runājam, kā norobežot pārstāvību no juridiskās palīdzības. Katrai šai lietai tomēr ir cits mērķis. Juridiskā palīdzība caur to valsts mērķi ... ir sasniegt un garantēt kvalitatīvu un efektīvu procesu, sniegt kvalitatīvu juridisku palīdzību. Pārstāvis parasti ir tas, kas aizvieto personu. Un aizvieto nevis vispār, nevis vienmēr, bet tad, kad persona varbūt negrib, varbūt nespēj vai nedrīkst to darīt. Nu, tātad rīcībnespējas gadījumā acīmredzot tas ir aizgādnis, kas to realizē, likumiskais

pārstāvis, bet citā situācijā tas pārstāvis ir tas, kas garantē personas dalību procesā. Vienalga, mutvārdu procesā vai rakstveida procesā pašas personas dalību. Tātad viņš tai brīdī aizvieto personu, dara to pašu, ko darītu persona. Juridiskās palīdzības sniedzējs dara to kaut ko citu — viņš sniedz kvalificētu juridisko palīdzību. Un tie mērķi katrai šai lietai tomēr ir citi un arī faktiski tās izpausmes ir citas.

Tas, ka praksē arī tiesneši... jā, praksē ir dažādi, mēdz būt tā, ka tiesa pasaka — ja jums ir pārstāvis, tad runās tikai pārstāvis — tāda prakse arī ir, bet tomēr vairumā gadījumu pielaiž gan pašu personu, gan arī pārstāvi — juridiskās palīdzības sniedzēju tieši šī mērķa dēļ, ka viņš nevarēs sniegt pietiekami labi paskaidrojumu par faktiskajiem apstākļiem, par to jau arī runāja iepriekšējie runātāji.

Ja mēs skatāmies uz konkrēto pieteikumu, tad sanāktā... ja mēs lasām... šodien gan te izskanēja kaut kas cits par to leģitīmo mērķi, jūs tā kā pieļāvat, ka varētu nebūt, bet ja mēs lasām pieteikumu, tad sanāk tā, ka leģitīmo mērķi jūs atzīstat un jūs faktiski atzīstat arī līdzekli, tad vienīgais tas jautājums ir par to samērīgumu. Jo mērķi jūs tā kā... pieteikumu ja lasīja, tad izskatījās, ka jūs to atzīstat, proti, ka leģitīmais mērķis varētu būt nodrošināt efektīvu pārstāvību tiesā un ka likumdevēja izraudzītie līdzekļi kopumā ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai. Kā jau es te iepriekš teicu, tad leģitīmais mērķis varētu būt nodrošināt arī tiesas pienācīgu darbību.

Un ja mēs tā kā... nu pēc tā priekšlikuma, kāds tur bija un kā Laviņa kungs bija izteicies, ka aizstātu to advokātu ar jebkuru pārstāvi, tad sanāk, ka īsti šis leģitīmais mērķis, ko tā kā pieteikuma iesniedzēja atzīst, tā kā netiktu sasniegts. Un arī tas līdzeklis tiktu izjaukts.

Un tātad gan sabiedrības, gan katra indivīda interesēs ir šī... ka taisnīga tiesa tiek realizēta ar pilnvērtīgu un efektīvu, tātad ar šo profesionālo un kvalificēto palīdzību. Un pašreiz nevar uzskatīt, ka tas lietas dalībnieks, kuram sniedz palīdzību, advokāts vai jurists, būtu gluži salīdzināmos apstākļos tieši no šī viedokļa, kā var garantēt, ka tā palīdzība ir pietiekami kvalificēta. Advokāta padomu... jau pamatoti un arī tajos rakstveida paskaidrojumos un arī pašreiz norādīja uz to, ka ir šīs pārraudzības institūcijas un kontroles institūcijas, caur kurām tas notiek un tātad ir lielāka šī iespēja un arī šie mehānismi, kā risināt šos jautājumus ar šo juridisko palīdzību.

Tad šodien laikam tik ļoti neakcentējās tas jautājums un vairs tā kā uz to netika likts uzsvars īsti par to zaudējumu atlīdzību. Bet tātad civilprocess ir publiska tiesība. Zaudējumu atlīdzība ir tā kā vairāk privāttiesisks jautājums un tie viedokļi, kas ir arī lietā, ir par to, ka nu īsti zaudējumu šādā situācijā nevarētu saņemt. Tas nebūtu tiesību aizskārums vērsties tiesā. Katrai personai, ja viņa nāk uz to tiesu, tā ir tiesība uz taisnīgu tiesu, viņai ir tiesības uz to subjektīvo viedokli, ka man ir taisnība. Pat ja galā viņa zaudē to lietu.

Un pats šis jautājums par zaudētu vai vinnētu lietu... ne jau vinnēta lieta vien ir palīdzības kvalitātes rādītājs. Tā galīgi to nevar vērtēt, jo arī pie ļoti kvalitatīvas juridiskās palīdzības var būt zaudēta lieta. Tā kā, manuprāt, tas kā

vienīgais kritērijs, kas teiktu, ka pienākas vai nepienākas kvalificētas palīdzības gadījumā atlīdzība... nu, tā kā drusku par maz būtu.

Nu jā... Un tas, ka valstī pašreiz īsti nav tā mehānisma, kā nodrošināt citu juridiskās palīdzības sniedzēju... tas nav advokāta profesionalitātes un kvalifikācijas garantijas un kontroli.

Te lietā arī tā kā no tiesībsarga izskanēja tas viedoklis, ka daudzu gadu laikā valsts īsti nav devusi to noregulējumu juridiskās palīdzības sniedzēju kvalitātes jautājumiem, bet nu... tad laikam tas ir vairāk jautājums vai Saeimai, vai Tieslietu ministrijai vai tā ir izšķiršanās, vai mēs ejam uz to advokātu procesu tīro vai neejam uz to. Jo, ja tas būtu tā kā pagaidu risinājums pašreiz paredzēt, ka ir šis ceļā uz to advokātu procesu... tad tas ir viens jautājums un ja tas ir tikai tāpēc, ka vēl neesam regulējumu izstrādājuši, tad tas var būt arī cits gadījums. Bet to, ka pašreiz tiek debatēts arī par to tīro advokātu procesu, arī valsts sekretāre intervijā "Jurista Vārdā"... tas bija 2013. gada 1. oktobrī izteicās, ka būtu atjaunojamas debātes par obligāto advokātu procesu. Tad acīmredzot, arī izpildu vara un likumdevējs kaut ko šajā sakarībā dara. Bet nu tiesnešiem kā piemērotājiem neatkarīgi no tā, kāda ir likumdevēja izšķiršanās, ir šis piemērošanas jautājums un te tas parādās arī tajos spriedumos... jūs pirmīt uzdevāt to jautājumu, kas tad mainījās starp to vienu judikatūru un otru. Es gribu izteikt tādu cilvēcisku izpratni par pieteicēja ir ļoti... nu, šī nepateicīgā situācijā nokļuvusi tādā brīdī, kad mainās judikatūra... un tas noteikti ir ārkārtīgi nepatīkami, jo ja līdz tam varēja paļauties, ka būs viens risinājums, tad taisni viņa trāpīja uz to lietu, kur nav.... Bet, ja mēs paskatāmies, kur tad tā interpretācija mainījās, tad, ja tajā iepriekšējā spriedumā, tulkojot paplašināti jēdzienu "advokāts", galvenais uzsvars nāca arī caur šo Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, tad tas līdzsvars pārsvērās uz otru pusi tieši noskaidrojot normas mērķi un likumdevēja gribu, kāda tad bija, neizmainot šo normu. Un tad Senāts ir atzinis, ka šajā balsojumā likumdevējs ir veicis nepārprotamu izšķiršanos par jēdziena "advokāts" neattiecināšanu uz juristiem, kas nav zvērināti advokāti, ko apstiprina arī pirms balsojuma notikušās debātes, kurās skaidri iezīmēti minētā priekšlikuma neatbalstīšanas iemesli. Un tādējādi Senātam ir jāatkāpjas no tās iepriekšējās judikatūras.

Nu... tad Senāts šeit ir atklājis, kas tad bija tas, kāpēc viņš mainīja un... nu un tas ir tomēr vairāk vai mazāk interpretācijas jautājums.

Tā. Nu jā... un tas, ka juridiskajai palīdzībai ir jābūt kvalitatīvai un advokātu procesa gadījumā indivīdu ieguvums tomēr drīzāk ir lielāks, jo advokatūru regulējošās tiesību normas dod iespēju kvalitāti garantēt.

Tad drīzāk gribētos teikt, ka atšķirīga attieksme arī šajā jautājumā par izdevumu atlīdzināšanu varbūt arī ir attaisnojama pie šāda regulējuma.

Ā... vēl es tā kā neminēju, ka tiesneši gribēja teikt, ka praksē ir jāstopas ar to nekompetenci starp juristu pārstāvības piemēriem. Un te laikam arī izskanēja kaut kādi jautājumi... jā, ir un ir dzirdēti arī konkrēti uzvārdi, kuri tiek minēti... starp advokātiem tādu nav.. Tas nenozīmē, ka nav kļūdu iespējamo arī advokātiem, bet

tiek minēti šie speciālisti lietu novilcināšanā. Ej pie tā, tad tu zini... lietu novilcinās, jo tagad nav noslēpums, ka ir modē tā saucamās apvērsuma prasības nevis ar mērķi tā kā savu taisnību sasniegt, bet drīzāk novilcināt piedziņas procesu. Tad šādi speciālisti, visticamāk, ka starp advokātiem diez vai radīsies un tad tieši minot šādus speciālistus vai arī kaut kādu citu nekompetentu juristu pārstāvību, nu es uzvārdu nesaukšu, bet patiešām tādi uzvārdi arī ir zināmi... tas tieši vai netieši arī zināmā mērā tiesas prestižu ietekmē un, protams, caur to, ka tiesai arī ir vairāk darba... Un tas pats jautājums par to mehānismu... un tāpēc arī šo piemēru dēļ daļa tiesnešu tiešām uzskata, ka ļaunums, ko šādi pārstāvji nodara nu indivīdam atsevišķi un visai tiesvedības kvalitātei kopumā ir lielāks nekā tas ierobežojums, ka viņš saņem atlīdzību tikai par advokāta palīdzību.

G. Kūtris.

Skaidrs. Paldies.

Lietas dalībniekiem jautājumi būtu? Pieteikuma iesniedzējai?

I. Volkova.

Man būtu jautājums. Sakiet lūdzu... jūs minējāt, ka nav pamata atsaukties uz to citātu Satversmes tiesas spriedumā, kas var sniegt juridisko palīdzību, proti, prokurori, notāri, tiesneši... tur, man liekas, cita starpā ir arī tiesību zinātņu doktori, citi kvalificēti juristi... Sakiet... un tur teicāt, ka tur ir kaut kādas ētiskas problēmas. Nu kādas ētiskas problēmas būtu attiecībā uz, pieņemsim, civiltiesību profesoru...?

Dz. Balta.

Es tieši tāpēc no tā citāta izvēlējos šīs juridiskās profesijas, ka tajās var saskatīt...

I. Volkova.

Pārējās nevar?

Dz. Balta.

Es pieļauju, ka... teiksim, pats par sevi juridisko zinātņu doktors droši vien nebūs juridiskās palīdzības sniedzējs. Ja viņš sniegs juridisko palīdzību, tad viņš būs vai nu advokāts vai jurists... viņš izvēlēsies šo nodarbošanos... jo doktors pats par sevi ir izglītība vai zinātniskais grāds. Ja viņš sniegs šo palīdzību, tad ne jau šis kritērijs būs tas, pēc kura viņš nodarbosies ar to... Tas, ka viņš kā zinātņu doktors varbūt varētu sniegt to kvalitatīvo palīdzību, par to jau nav runa. Es te vairāk kā atlīdzības... tieši par šīm profesijām.

I. Volkova.

Patiesību sakot, es arī atlīdzības sakarā... proti, ja tas... par kuru jūs neapšaubāt, ka viņš varētu sniegt kvalitatīvu palīdzību, kāds tad iemesls būtu liegt saņemt atlīdzību par šādu sniegtu juridisku palīdzību...

Dz. Balta.

Tieši tāpēc, ka nav šī mehānisma, kā garantēt... tāpēc tā advokatūra ir ar to īpaša, par ko runā arī paši advokāti. Bet es vēlreiz kā piemērotājs gribu uzsvērt to, ka tiesneši īsti nevērtē šo aspektu, viņi tā kā respektē, ka tā ir likumdevēja izšķiršanās. Jūs pati varbūt redzat tajā, ka tas ir pirmais viedoklis tāds, kāds viņš ir... tie ir konkrētie grozījumi... Nu, es tā kā mēģināju paust abu šo tiesnešu... Man ir tas grūtais uzdevums tagad paust to, ka ir gan tāds viedoklis, gan tāds.

I. Volkova.

Būtībā... vai es pareizi sapratu, ka būtībā tas grāds, ko nodrošina valsts caur izglītību, tas nebūtu tas, kas ļautu cilvēkam pašauties par to, ka varētu būt juridiskā palīdzība...?

Dz. Balta.

Nē, es vienkārši domāju, ka tas nebūtu tas galvenais... ka tas būs drīzāk izņēmums... līdžīgi, kā tiesneši, advokāti vai prokurori. Jo ne jau zinātņu doktors tāpēc, ka viņš ir zinātņu doktors, sniegs to palīdzību. Viņš sniegs varbūt tāpēc, ka viņam kāds tuvāks... ja tā nebūs viņa pamatnodarbošanās. Viņš nesniegs to tāpēc, ka viņš ir zinātņu doktors. Viņš to sniegs kaut kāda cita iemesla dēļ. Tāpēc tā nebūs tik liela grupa, par kuras regulēšanu būtu vērts varbūt runāt.

I. Volkova.

Un sakiet, jūs minējāt, ka kvalitatīvi sniedzot juridisko palīdzību arī var zaudēt lietu. Tad mērķis šim ierobežojumam... tieši par to, ka otrā pusē varbūt ir sniedzis savādāk... būtu kāds tieši? Tieši tāpēc, lai mudinātu vērsties pie zvērinātiem advokātiem pēc palīdzības? Es pareizi saprotu?

Dz. Balta.

Nu, vērsties pie tiem, par kuriem valsts ir tā kā izveidojusi gan šo regulējumu, gan šo mehānismu, kur var arī kaut kā risināt šos jautājumus juridiskās palīdzības gadījumā...

I. Volkova.

Paldies.

G. Kūtris.

Vai Saeimas pārstāvim būtu kādi jautājumi?

G. Kusiņš.

Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Tiesnešiem? Lūdzu, tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Es pirms tiesas biju sagatavojusi veselu virkni jautājumu jums un jūs tā lēnām un plūstoši uz lielāko daļu no tiem atbildējāt. Bet es tomēr gribētu varbūt precizēt. Tātad apstrīdētā norma bija pieņemta kaut kad sen atpakaļ. Tad bija Satversmes tiesas 2003. gada spriedumi, tiesa viņiem sekoja, tad bija balsojums Saeimā, kura tika noraidīti labojumi šajā normā, norma palika tekstuāli tāda pati, bet likumdevējs pauda gribu atšķirīgu no Satversmes tiesas spriedumos ietvertās idejas un tāpēc pēc šī balsojuma, kurš tekstuāli nemainīja normu, jūs sākāt viņu piemērot savādāk.

Dz. Balta.

Tā nu sanāca, skatoties uz konkrēto judikatūru. To, ka judikatūra mēdz mainīties, tas nav noslēpums. Tā tas mēdz notikt.

S. Osipova.

Tātad vienkārši likumdevējs parādīja savu gribu... šis balsojums skaidri parādīja likumdevēja gribu un tas jums ļāva balstoties uz balsojumu, uz likumdevēja gribu, interpretēt tekstuāli to pašu normu savādāk?

Dz. Balta.

Ja mēs lasām, tā sanāk... Ja mēs lasām konkrētos spriedumus...

S. Osipova.

Bet nobalsoja jau par to, lai viņu negrozītu.

Dz. Balta.

Tieši tā... Arī šajā gadījumā droši vien konkrētais senators arī atradās lielas dilemmas priekšā, jo viņš bija paudis tā kā kaut kādu citu viedokli, bet tajā brīdī viņš nebija tā kā tiesnesis, viņš pauda kaut kādas tiesnešu grupas viedokli par konkrētajiem grozījumiem, bet tikko viņš nonāca pie šī piemērošanas jautājuma, tad, skaidrojot normas mērķi, nonāca pie šī secinājuma. To, ka tā piemērošana var būt tāda vai citāda, tas ir skaidrs. To, ka pašreiz praksē arī ir situācijas, kurās šo jēdzienu "advokāts" pat pie šīs judikatūras attiecībā uz patentu pilnvarotajiem tulko paplašināti, sakot, ka ir viņiem ir šī atlases kārtība, kurā viņus atlasa tikpat stingri kā varbūt advokātus... Tikai nav gan Senāts tieši šajā jautājumā judikatūru savu sniedzis... bet praksē tātad apgabaltiesu un arī palātas līmenī arī ir tulkots paplašināti. Tā kā interpretācija ir iespējama.

G. Kūtris.

Tiesnešiem jautājumu nav vairāk? Nav. Paldies, jums, Baltas kundze.

Tālāk aicinām savu viedokli paust juridisko zinātņu doktoram Edvīnam Danovska kungam, Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedras

lektors. Tātad jūsu viedoklis par šīs apstrīdētās normas atbilstību diviem Satversmes pantiem — 91. un 92. Lūdzu!

E. Danovskis.

Godātā tiesa!

Vai man sniegt vispārējus apsvērumus, vai būs arī konkrēti jautājumi?

G. Kūtris.

Noteikti būs arī konkrēti jautājumi.

E. Danovskis.

Par Satversmes 92. panta trešo teikumu. Šis trešais teikums paredz tiesiskās aizsardzības līdzekļus... lai likumdevējs visupirms paredz personai tiesību aizskāruma gadījumā tiesiskās aizsardzības līdzekļus un tiesības uz taisnīgu tiesu... jau vispār nebūtu no viņa nekāda jēga, ja viņam nebūtu šī trešā teikuma, proti, tiesiskās aizsardzības līdzekļi. Tāpēc šis pants visupirms paredz likumdevējam pienākumu izstrādāt šādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus... vai nu tie ir zaudējumi, vai vēl... tie var būt ļoti dažādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

Nu... par to, kas ir šodien izskanējis. Manuprāt, viens no galvenajiem jautājumiem, kas ir jāatbild 92. panta trešā teikuma sakarā ir — vai šajā gadījumā ir konstatējams nepamatots tiesību aizskārums. Un šis jēdziens, kas ir ietverts 92. panta trešajā teikumā, viņš nudien Latvijā skaidrots... faktiski tikpat kā nemaz nav skaidrots.

Pirmkārt, ir skaidrs tas, ka jēdziens “nepamatots tiesību aizskārums” un “prettiesiska rīcība” ir divi dažādi jēdzieni. Nepamatots tiesību aizskārums ir plašāks un likumdevējam zināmos gadījumos ir arī jāparedz kompensācija par tādu rīcību, kas formāli ir tiesiska, piemēram, tiek noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi kaut kādā konkrētā teritorijā, tāpat tā jau ir tiesiska rīcība. Bet ir jāparedz kaut kāds aizskārums... Tāpat arī administratīvajās tiesībās, Administratīvajā procesā jau arī pamats saņemt atlīdzinājumu ir ne tikai tad, kad ir prettiesisks administratīvais akts, bet pats procesa likums paredz, ka dažos gadījumos arī atlīdzinājuma pamats ir tiesisks administratīvais akts.

Nu, lūk! Un tātad šodien jau te vairāki ir teikuši, ka tiesvedības process kā tāds nevar būt nepamatots tiesību aizskārums. Tam es piekrītu. Tiesvedības process kā tāds nevar būt. Un tāpēc atbilde — vai šis tiesāšanās izdevumu un arī tas, par ko šodien ir... atlīdzināšanas izdevumu jautājums... 92. panta trešais teikums, manuprāt, ir atkarīgs no tā, kā dēļ vispār likumā ir paredzēta šī tiesība prasīt atlīdzinājumu ne tikai par advokāta izdevumiem, bet tad man rodas jautājums, kāpēc tiek atlīdzināta, piemēram, valsts nodeva tiesvedības procesā. Kāds tam ir apsvērums? Proti, nepamatots tiesību aizskārums, protams, ne jau tāpēc atlīdzina, ka ir tiesvedība kā tāda. Manuprāt, tā tik tiešām nevar teikt. Tad būtu acīmredzama pretruna starp 92. panta pirmo teikumu un trešo teikumu.

Bet nu... var, protams, apsvērt tā tīri teorētiski pieļāvuma formā... var apsvērt, piemēram, kāpēc tad vēršas tiesā? Nu tāpēc, ka neizpilda saistību. Tiesvedības process ir saistības neizpildes sekas vai kaut kāds cits tiesību aizskārums un tāpēc šis tiesvedības process faktiski ir prettiesiskas rīcības sekas. Nu, piemēram, man līguma partneris neatlīdzina zaudējumus. Šie zaudējumi jau ir objektīvi radušies pirms tam. Un šī saistība viņam jau ir jāizpilda tajā brīdī... ne jau tajā brīdī, kad ir pieņemts tiesas spriedums, bet objektīvi jau tad, kad viņa rodas. Un ja viņš neatlīdzina šajā brīdī... nu, tad, protams, var šādā veidā mēģināt skaidrot šo... kāpēc tiek atlīdzināta, piemēram, arī valsts nodeva un vispār nelabvēlīgās sekas, kas rodas sakarā ar tiesāšanās procesu.

Bet, tajā pašā laikā man arī ir jāsaka, ka administratīvajās tiesībās, kur es vairāk darbojos, tiesu praksē, piemēram, par morālā kaitējuma atlīdzinājumu tā ir stabila tiesu prakse, ka šis neērtības, kas rodas sakarā ar tiesvedības procesu, nevar tikt ņemtas vērā, nosakot morālā kaitējuma apmēru. Nevar tikt ņemtas vērā.

Nu... bet atkal šajā pašā Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā ir noteikts, ka šīs tiesības saņemt izdevumu atlīdzību, lūk, ir ieskaitāmas mantisko zaudējumu apmērā. Tad ir jautājums drīzāk par to, vai ir veiksmīgs šis formulējums šajā Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā. Turklāt arī es tad iesaku vismaz apsvērt arī šo jautājumu... manuprāt, tas ir svarīgi... apsvērt šo jautājumu, kas ir saistīts tieši ar advokāta izdevumu atlīdzību... arī apskatīties, kā, piemēram, šis jautājums tiek regulēts Administratīvajā procesā.

Tā. Tas ir par... Jā, arī šeit tika minēts šodien arī par 92. panta trešā teikuma... vai tur ir horizontālā iedarbība vai nav. Tas, manuprāt, šīs lietas ietvaros galīgi nav nozīmīgi un tāpēc arī Satversmes tiesai, manuprāt, nevajadzētu šajā spriedumā it kaut kādu teoriju par horizontālo iedarbību. Šeit ir, protams, jautājums par to, vai konkrētais ierobežojums... vai viņš vispirms ietilpst vispār 92. panta tvērumā... Un ja ietilpst, nu tad, protams, ir jāvērtē, vai konkrētā norma, kas ierobežo šīs tiesības, vai viņai ir leģitīms mērķis un vai viņa ir samērīga. Bet skaidrs, ka, piemēram, arī 92. panta trešo teikumu, ja mēs vispār tā runājam, viņu ir iespējams arī atsevišķās situācijās piemērot tieši horizontāli un tādas situācijas jau bija pirms 2006. gada, kad tika izdarīti.... Manuprāt, tas bija 2006. gads, kad tika izdarīti grozījumi Civillikumā, paredzot morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Un arī pati Satversmes tiesa savā praksē gan lietā par atlīdzinājumu sakarā ar nepamatotu ieslodzījumu ir atzinusi, ka šis pants neprasa izdot vēl kaut kādu citu likumu. Viņš ir tieši piemērojams... Bet praksē, protams, tas galīgi nav svarīgi, jo šeit jau mums ir Civillikums un daudzi citi likumi, kuri paredz šos tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

Tā. Tas par 92. panta trešo teikumu.

Un es jums... tās ir manas pārdomas par to, ko es šodien esmu dzirdējis tiesas sēdē. Es neesmu kaut kā īpaši gatavojies... vai arī, piemēram, par 92. pantu, tāpēc es jums... mans viedoklis ir tikai balstīts uz to, ko es šodien dzirdu, bet ne uz

tādiem pamatīgākiem apsvērumiem. Tāpēc es to nevēlētos teikt, ja vien jūs man tieši nevaicājat.

G. Kūtris.

Paldies, jums pamatā bija arī iepriekš jautājums par 92. panta trešo teikumu.

Vai lietas dalībniekiem ir jautājumi Danovska kungam? Pieteikuma iesniedzēja pārstāvei? Nav... Tiesnešiem? Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Tāpat šodien mums ir pamatstrīds — vai jēdziens “advokāts” apstrīdētajā normā ir tulkojams šauri, kā to dara Advokatūras likums, vai plaši, kā tas tika darīts, balstoties uz Satversmes tiesas spriedumu lietā 2003-08-01. Kāds ir jūsu ieskats?

E. Danovskis.

Ir jānošķir jēdziena “advokāts” lietojums Satversmes 92. panta ceturtajā teikumā un Advokatūras likumā. Nav šaubu, ka 92. panta ceturtajā teikumā “advokāts” ir daudz plašāks jēdziens un tas neaptver tikai advokātus, piemēram, Advokatūras likuma izpratnē.

S. Osipova.

Bet Civilprocesā un 92. pantā...? Šeit ir viens tvērums?

E. Danovskis.

Nu... es negribētu izteikt savu viedokli, jo es šo jautājumu neesmu pirms tam apsvēris.

G. Kūtris.

Man ir jautājums par 92. panta trešo teikumu. Jūs jau minējāt... es saprotu, ka jūs pieļaujat domu, ka šis trešais teikums var pastāvēt arī privātpersonu attiecībās... darboties...

E. Danovskis.

Teorētiski jā.

G. Kūtris.

Teorētiski, jā... Vai nepamatota prasība tiesā... es nerunāju par tiesas procesu. Tiesas process, mēs piekrītam, nevar būt prettiesisks. Vai nepamatota prasība tiesā, kā rezultātā otrai personai ir zināmi izdevumi... vienalga kāda rakstura izdevumi... vai tie rada personai... var radīt kādus zaudējumus un līdz ar to iekļauties trešā teikuma kontekstā?

E. Danovskis.

Manuprāt, nav iespējams vērtēt, vai tiesas process... vai pieteikuma iesniegšana tiesā, vai tā var būt pamatota, nepamatota, ļaunprātīga, labprātīga vai

tamlīdzīgi. Ir tiesā iesniegts pieteikums un saskaņā ar 92 panta pirmo teikumu un tā tālāk... notiek tiesas process, kurā tiek noskaidrots, kurai pusei konkrētajā lietā ir taisnība. Skaidrs, ka šis process rada personai neērtības, tāpēc pats par sevi šis tiesas process ir... nu, es teiktu, pašsaprotamība, kura ir jāpacieš personai, vienā tiesiskā valstī viņai ir jāreķinās, ka viņu var iesūdzēt gan pamatoti, gan nepamatoti. Ar šīm neērtībām ir jāreķinās. Taču likumdevējs acīmredzot ir reķinājies arī ar to, ka dzīvē rodas dažādi izdevumi šīm te personām, tiesvedības process ir ar to saistīts un tāpēc, iespējams, būtu netaisnīgi neatlīdzināt šos zaudējumus... teiksim tā, izdevumus, kas ir radušies tiesvedības ietvaros. Un tāpēc jautājums... ir atkarīgs, vai šie tiesvedības ietvaros radušies izdevumi ir uzskatāmi par nepamatotu tiesību aizskārumu 92. panta trešā teikuma izpratnē... tas ir atkarīgs no tā, kā dēļ šādi izdevumi ir paredzēti Civilprocesa likumā. Un tas, manuprāt, šajā lietā... kāds ir šo izdevumu mērķis. Vai tas ir atlīdzināt personai par to, ka otra puse, lūk, neizpildīja prettiesiski savu saistību un tāpēc šis tiesas process kā šis arī prettiesiskās rīcības sekas... tas var būt arī cits aizskārums, piemēram, īpašumtiesību aizskārums un tamlīdzīgi. Vai tur ir kaut kādi citi apsvērumi, kāpēc Civilprocesa likumā tas ir paredzēts.

G. Kūtris.

Tātad jūsuprāt pati apstrīdētā norma, kura paredz, ka ir pienākums zaudētājai pusei atlīdzināt izdevumus, kas saistīti ar advokāta palīdzību pēc būtības ir kā sava veida atbilde uz to, ka te var būt zaudējums saistībā ar kaut kādu nepamatotu izdevumu.

E. Danovskis.

To es negribētu apgalvot. Es pieļauju, ka tas varētu būt viens no jautājumiem, kas ir jāapsver Satversmes tiesai.

G. Kūtris.

Es vienkārši jautāju... Jūsu viedoklis bija... jūs teicāt, ka ja likumā ir paredzēta šī zaudējuma atlīdzība, tad pēc būtības tas nozīmē, ka ir šī trešā teikuma darbība.

E. Danovskis.

Nē... Tas pats par sevi to nenozīmē. Var būt arī paredzēta atlīdzība, kaut kāds gandarījums, kurš nav saistīts ar nepamatotu tiesību aizskārumu. Tas pats par sevi, ka ir šāds Civilprocesa likumā noteikts pienākums atlīdzināt, manuprāt, pats par sevi tas nenozīmē, ka tas automātiski ir prezumēts nepamatots tiesību aizskārums. Kā jau es teicu, ir jāvērtē, kāpēc tas ir Civilprocesa likumā...

G. Kūtris.

Tātad katrā gadījumā ir jāvērtē, vai šāda... bet tas, ka vispār šādu zaudējumu atlīdzība ir iespējama... varētu būt saistīta ar nepamatotu tiesību aizskārumu.

E. Danovskis.

Pats par sevi, manuprāt, šis fakts vien uz to nenorāda. Pats par sevi vien, ka ir šāda... Sistēmiski skatoties...

G. Kūtris.

Šo jūsu nostāju... arī pašā sākumā teikto... jūs teicāt, ka likumdevējam ir jānodrošina tāda kārtība, ja personai ir nepamatots tiesību aizskārums, lai viņa varētu panākt savu šī aizskāruma atbilstīgu atlīdzību.

E. Danovskis.

Jā.

G. Kūtris.

Tas nozīmē, ja personas tiesības pieņemsim... es negribu runāt par visiem tiesu pieteikumiem, bet ar ļaunprātīgu pieteikumu... ir tāds jēdziens... arī ļaunprātīgi pieteikumi, kas apgrūtina arī tiesas darbu diezgan bieži, bet vienlaicīgi varētu būt arī ar mērķi otrai pusei kaitēt ilgstoši... viņu saukt uz tiesu un tā tālāk... Tas varētu būt šāda situācija...?

E. Danovskis.

Teorētiski ir iespējams, ka tas tiek izmantots kā apsvērums, lai noteiktu kā iemeslu, kāpēc mēs atlīdzinām, bet, manuprāt, tas droši vien nav vienīgais apsvērums, kāpēc Civilprocesa likumā šāda lieta ir paredzēta.

G. Kūtris.

Tas nozīmē, ka personas šādās situācijās varētu griezties tiesā un prasīt zaudējumu atlīdzību?

E. Danovskis.

Domāju, ka nē. Jo...

G. Kūtris.

Vai tad likumdevējs nav devis regulējumu šādām situācijām šobrīd?

E. Danovskis.

Es nūdien jums... es vilcinātos piekrist, ka būtu iespējams praktiski konstatēt, kad šis tiesvedības process ir ļaunprātīgs vai kad viņš nav ļaunprātīgs. Jo katrā ziņā ir... lai varētu atlīdzināt šobrīd zaudējumus saskaņā ar Civillikumu, ir jābūt pirmam priekšnoteikumam — prettiesiskai rīcībai.

G. Kūtris.

Tiesvedības process nav ļaunprātīgs... Iniciatoram tāda doma ir bijusi — radīt otrai pusei nepatīkamu situāciju. Un tiesai jau nav kur sprukt, viņai ir jārosina lieta un jāskata šī lieta. Un process ir process.

E. Danovskis.

Manuprāt, šobrīd es negribētu apgalvot, ka tas varētu būt pamats, lai šāda rīcība, pat ļaunprātīga procesa iniciēšana... ka procesa iniciēšanu vispār varētu vērtēt kā ļaunprātīgu vai... tas, protams, ir iespējams tā no malas tīri sadzīviski. Bet juridiski pateikt, ka šis process, lūk, ir īstenots ļaunprātīgi, es to šodien negribētu. Un katrā ziņā mēs šeit runājam tādā gadījumā par tādiem atsevišķiem varbūt gadījumiem, margināliem gadījumiem... kuros...

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Lietas materiālos ir Advokātu atbalsta biedrības atbildes raksts un viņi sasaista 92. pantā garantētās tiesības uz advokāta palīdzību... ļoti gari un plaši rakstot... faktiski tās tiesības uz advokātu palīdzību transformē pienākumā izvēlēties advokāta juridisko palīdzību. Vai 92. pantā varētu saskatīt... pienākumu izvēlēties advokāta juridisko palīdzību?

E. Danovskis.

Pienākumu izvēlēties advokātu? Nē. Satversmes 92. panta ceturtais teikums nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz advokātu, bet šīs tiesības paredz izvēlēties, vai vest lietu pašam un tiesības brīvi izvēlēties pārstāvi. Bet no Satversmes 92. panta nūdien šāds pienākums nav izsecināms.

G. Kūtris.

Tiesnešiem vēl būtu kādi jautājumi? Lietas dalībniekiem? Nav.

Paldies, Danovska kungs.

Un aicinām šodien pieaicināto personu Linardu Muciņa kungu arī paust... ne kā zvērīnāta advokāta, bet visticamāk kā Stradiņa universitātes lektora viedokli un arī kā cilvēka, kurš ir strādājis vēsturē pie šiem likumiem. Lūdzu, jūsu viedoklis par šo apstrīdēto normu un saistībā ar šo vienādo attieksmi pret juristu un advokātu un arī attiecībā uz 92. panta trešo teikumu par šo atlīdzību. Lūdzu!

L. Muciņš.

Paldies.

Godātā tiesa! Mēs, man liekas, šodien ar ļoti daudziem mītiem sastopamies. Mīts tāpat ir juristi, kuri ir lēti un mīts ir advokāti, kuri ir cilvēkiem nesamaksājami. Un vēl citi mīti.

Es gribētu sniegt dažus paskaidrojumus, lai mēs neiekristu šajās mītu izliktajās cilpās.

Pirmām kārtām nedaudz vārdus par civiltiesībām. Es domāju, ka tas varbūt būtu svarīgi mums nedaudz to atgādināt, ka it kā mēs to visi zinām, bet kāds tad ir pamats, lai izveidotos kāda saistība starp cilvēkiem. Pie tam, kuri ir ieradušies tiesā,

kuri savā starpā tiesājas un par kādām summām un uz kāda pamata tad tiesa var taisīt savu nolēmumu. Tad, pirmām kārtām, Civillikums saka, ka tas ir vai nu darījums un par to tiesa spriedīs savā pamatspriedumā, vai ir bijis kāds darījums vai nav bijis darījums, un kuram kas ir jāmaksā.

Otrs pamats ir... varbūt tur kāds delikts ir bijis. Un vai ir nodarīts kaitējums, vai nav nodarīts kaitējums. Un šis kaitējums būs jāatlīdzina, tiesa spriedīs par šo kaitējumu.

Bet kā trešo pamatu Civillikums nosaka, ka var arī saistība izveidoties pamatojoties uz likumu. Un šinī gadījumā runājot par atlīdzību... tā tad, kas veidojas starp samaksu, ko uzvarējusī puse ir maksājusi advokātam un tiesa tā tad vēlas piedzīt no zaudējušās puses, tad šeit nav ne pirmais gadījums, šeit nekāda darījuma nav bijis starp vienu un otru pusi. Un par to, pie kā ies un kāds advokāts tiks izvēlēts vai kāds jurists tiks izvēlēts, vai varbūt kāds ekonomists ir šoreiz svarīgāks vai celtnieks, kurš varbūt iesitis roku kādos nelielos tiesas procesos savā rajonā... Jo tas, ka mums ir reglamentēta profesija — automašīnas vadītājs — un mēs zinām un atzīstam visi, ka automašīnu var vadīt tikai ar vadīšanas tiesībām, protams, nenozīmē, ka automašīnu nevada cilvēki bez vadīšanas tiesībām, tā arī notiek... Un šis varbūt ir tāds nedaudz salīdzināms gadījums.

Un tādēļ pirmām kārtām es uzskatu, ka šo nolēmumu var taisīt... un arī kaitējumu šeit... nekāds delikts nav... un šo nolēmumu var taisīt tikai balstoties uz likumu, jo nav ne saistība, ne arī delikts, ir tikai likumā ierakstīta norma. Un šis ir šīs 33. pantā un 44. pantā ierakstītās normas, ka atlīdzina tikai advokāta izdevumus. Un likumdevējs nav šeit rakstījis par juridiskiem izdevumiem, par juridisko palīdzību... viņš nav rakstījis advokāta un kvalificēta jurista palīdzība... vai citus kādus formulējumus. Tātad šis ir tas gadījums, ka mēs balstāmies uz likumu. Kāpēc uz likumu? Tāpēc, ka faktiski arī sistēmiski tulkojot Civillikumu un Civilprocesu mēs redzam, ka pirmie divi punkti ir faktiski balstīti uz privāttiesiskām attiecībām, bet tā tad atlīdzība, kas balstās uz likuma, tā tad viņa balstās uz publiski tiesiskām attiecībām, par ko jau šodien šeit bija runa. Tikai mēs te kaut kā nepateicām to galveno slēdzienu, jo šīs publiski tiesiskās attiecības izriet no Civilprocesa likuma. Tātad Civilprocess izveido šo tiltu, kam maksāt, cik maksāt, kādos gadījumos maksāt un visi šie tiesas izdevumi tā tad ir šī te situācija.

No vienas puses, protams, tur ir daļa, kas varētu... kurām būtu raksturs, kā šeit izteicās, kur varētu apsvērt zaudējumu raksturu vai kaitējuma raksturu šiem te izdevumiem, bet, ja mēs runājam par advokātu, tad šeit noteikti ir publiski tiesisks raksturs, šeit ir civilprocesuāls raksturs.

Un kāpēc? Tāpēc, ka mēs visu laiku it kā staigājam apkārt vienai lielai problēmai. Neskatoties uz to, ka mums Advokatūras likums ir pieņemts, man liekas, viņš pietiekoši skaidri ir uzrakstīts... mēs uz tiesu skatāmies vēl padomju tiesību garā. Mēs tiesā, un it sevišķi kriminālprocesā, mēs redzam tikai, ka tiesa ir tikai tiesneši, jeb tiesas sēžu kolēģija. Tā tas nav. Tiesa ir tiesas mehānisms, un nejausim tiesu kā tiesu iestādi, kur ir tiesas priekšsēdētājs, rajona, pilsētas,

apgabala vai kā savādāk, kur viņam ir kanceleja, sekretāre, palīgi, tulki, arhivāri... arī tur atrodas visi šie tiesneši, kas tur strādā šajā tiesā kā iestāde. Nejauksim viņu ar kādu procesuālu institūciju, kad tiesas sastāvs ienāk zālē, pretī mums sēž viens advokāts, otrs advokāts vai prokurors un advokāts... mums ir tiesas sēžu sekretārs. Tātad tā ir tiesa. Un ļoti bieži notiek pārlēkšana. Mēs runājam, runājam... par tiesas neatkarību, par tiesu, par vēl kaut ko un pēkšņi mēs uzreiz pārlecām uz tiesnešiem. Bet tāpatās... advokāti ir neatkarīgi un viņi ir pakļauti tikai likumam. Prokurori ir neatkarīgi savā amata darbībā, pakļauti tikai likumam. Sekretāram ir jāpilda likumā noteiktie pienākumi un viņš nemaz nevar veikt kaut kādas pretlikumīgas rīcības, kaut arī kāds varbūt to prasa vai mudina uz to.

Tāpēc, pirmām kārtām, tiksim skaidrībā, kas tad advokāts ir šajā te tiesā un tādā pareizā tiesā, nevis tikai, kur tiesā mēs redzam, ka tiesa ir tikai tiesneši. Tāpat kā administratīvajās tiesībās. Mums ir iestāde, un šeit pēc analogijas... Tātad mums ir lemjošie orgāni, vai, kā Dišlers saka, lemjošais personāls, un palīgpersonāls, kas sagatavo lēmumus, kas dod padomus un kas nolēmumus izpilda. Tātad advokāts vai prokurors kriminālprocesā tātad sagatavo kādu lietu, civilprocesā advokāts sagatavo lietu, atnes uz tiesu, piedāvā savu skatījumu, tiesa ir lemjošais orgāns, tiesas izpildītājs ir izpildošais orgāns. Tātad šeit visa šī shēma darbojas pēc tādas pašas sistēmas, kā tas ir administratīvajās tiesībās. Arī parlamentā ir tāpatās. Tikai šeit ir pavisam cita situācija. Katrs šī procesa elements — advokāts, prokurors, tiesas sēžu sekretārs, tiesneši... ir neatkarīgi, savstarpēji nav padoti... vienīgi tik, cik varbūt tiesas sēdes kārtības ietvaros... un tikai likumam padoti.

Tātad šeit ir svarīgi ņemt vērā, ka advokāts veic šeit šo savu padomdevēja tiesai funkciju. Jo faktiski funkcija ir... ja mēs paskatāmies no Francijas vai Anglijas advokatūras... kur ir dalītā pārstāvība un aizstāvība, mēs jau redzam... bet tagad jau, protams, ir modernā advokatūra, kur visas šīs funkcijas ir apvienotas, bet mēs ļoti labi redzam... tātad materiāli tiesisko tiesību aizstāvība, kur advokāts dod padomu tiesai... tiesa ir lemjošā institūcija, viņa pati lemj... uzklausa šo padomu vai neuzklausa šo padomu... Materiāli tiesiskās... tātad šī te ir aizstāvības un procesuāltiesiskā aizstāvības funkcija. Un tāpatās ir pārstāvības funkcija. Tāpēc arī likumā, Advokatūras likumā, ir ierakstīts, ka advokāts, sniedzot juridisko palīdzību, ir aizstāvis un pārstāvis nevis “vai” pārstāvis, kā mēs kādreiz varbūt arī paši juristi sadzīvē mēdzam izteikties, izejot no Civilprocesa vārda “pārstāvis” vai no kriminālprocesa vārda “aizstāvis”. Bet viņš veic visas šīs te abas funkcijas un visus šos trīs aspektus, izņemot ceturto — vietniecība... Materiāltiesisko pārstāvību, ko viņš var veikt tikai tad, ja viņam izdod civiltiesisko pilnvaru. Kādreiz vajadzēja notariālu, tagad pietiek ar rakstisku. Un tad šis advokāts arī aizvieto personu, kura piedalās tiesas sēdē un mēs šeit varam runāt par vietniecību.

Tāpēc paceļas jautājums, kādā veidā un kāpēc tad tikai ir likumā tā ierakstīts. Es domāju, ka tas ir vairāku iemeslu dēļ. Pirmām kārtām tāda ir jau ilgstoša gadsimtiem izveidojusies prakse, jo kādreiz advokāts saņēma savu algu tiesā un bija tiesas algota amatpersona. Bet tad nevarēja, protams, realizēties advokāta

neatkarības princips. Tāpēc šī sistēma tika atzīta par visai nepilnvērtīgu, jo jau romiešu laikos... kaut gan, protams, 19. gadsimtā vācieši it kā mēģināja vēlreiz reanimēt šo sistēmu. Protams, no tās ir atteikšanās notikusi. Bet, no otras puses, tātad kādam ir jādarbina šī sistēma. To maksā klients. Advokātam.

Bet es gribu uzsvērt... no tā visa, ko šeit runāja... arī Liepas kungs pārstāvēt Advokātu padomi, teica, visi šie septiņi aspekti... viņi jau nekur nepazūd. Viņi jau visi paliek. Bet man liekas, ka ļoti svarīgi ir pievienot šim aspektam to aspektu, ka advokāts ir tiesas orgāns. Vācijas likumā Par advokatūru ir skaidri un gaiši ierakstīts pirmajā pantā, ka Vācijas advokāts ir tiesas orgāns. Mēs esam to ierakstījuši tā maigāk. Advokatūra un advokāts ir neatņemams tiesas varas elements.

Man bieži uzdod studenti jautājumu: pastāv tiesa... kā jūs to izskaidrosiet... Nu... uzšķiram grāmatas un izlasām. Tiesa ir plašāks jēdziens, nekā mēs to padomju laikos bijām iemācīti izprast. Un tāpēc šie visi aspekti ir jāņem vērā, un tāpēc arī advokāta darbība tiesā tātad notiek nevis izejot no kāda privāta pilnvarojuma līguma, nevis no kaut kā cita, bet tieši no viņa publiski tiesiskā statusa.

Jo, ja ierodas kāda persona... pat, ja viņa ir jurists pēc izglītības... Es pasniedzu Rīgas Stradiņa universitātē... kad šie dakteri saņem savu ārsta diplomu, viņi nevar ārstēt cilvēkus, tāpat kā jurists, tikko iznācis no augstskolas sienām, nevar doties uz tiesu un aizstāvēt cilvēkus... pārstāvēt viņus. Viņiem ir divi ceļi. Daudzi no viņiem ar šo diplomu kļūst par tāda veida ārstiem, kuri strādā zinātniskās laboratorijās, pēta dažādas šūnas un veic dažādus citus darbus... viņi ir ārsti, viņi ir augsti kvalificēti ārsti, bet viņi neārstē cilvēkus un viņiem ir ārsta kvalifikācija. Bet viņi nav bijuši rezidentūrā, viņi nav šos piecus vai septiņus gadus pavadījuši, lai saņemtu šo te ārstējošā ārsta kvalifikāciju. Un šeit ir tāda pati situācija. Protams, bija periods, kad trīs gadus vajadzēja, bet pamatā tie tomēr ir pieci gadi, kuru laikā tātad kļūst par pilnvērtīgu advokātu. Protams, neviens ārsts mācoties vai arī advokāta palīgs strādājot, protams, neiztiek bez tā, ka viņš iet uz tiesu kopā ar savu patronu vai raksta kādus dokumentus un tā tālāk un tāpēc jau nevajadzētu šeit vilkt šīs paralēles, bet jurists ir tikai izglītības statuss, tā nav profesija. Profesija ir advokāts. Tāpat kā citi šie te aspekti.

Nu, tāpēc... tādā veidā... manuprāt, šīs tiesiskās attiecības ir publiski tiesiskas un publiski tiesiskām attiecībām, protams, likumdevējs var izvēlēties, kādas viņas noteikt. Bet, pirmām kārtām, tās jau ir izveidojušās gadu simteņu gaitā, subjektīvu vai objektīvu iemeslu dēļ, to mēs varam apspriest no tiesību vēstures viedokļa, tas ir viens.

Protams, no šobrīd viedokļa mums it kā ir tāda sajūta, ir kaut kāds kaitējums, protams, nodarīts. Un ja tur ir bijis jurists un pie tam, ja viņš vēl ir uzvarējis, kaut gan... jāsaprot, ka advokāts lietu vai jurists lietu nevar ne uzvarēt, ne zaudēt, to dara tikai pašas puses, paši klienti. Un tāpēc šeit ir... nav noteicošais tas raksturs un es negribu atkārtot tos argumentus, ko šeit jau advokatūras pārstāvis teica, bet šeit es gribu uzsvērt šos publiski tiesisko attiecību, šo publiski tiesisko statusu. To, ka ja mēs izdodam pilnvaru, tad pilnvaras izdevējs... civiltiesiskās pilnvaras izdevējs ir

saimnieks tavā vietā, viņš var pilnvaras devējam teikt: ej uz to tiesu, vai izņem slimības lapu, neej... vai paraksti to līgumu, pērc to māju vai pārdod to māju, vai esi tikai ziņnesis, aiznes to ziņu un pasaki, ka tas maksās tik un tik... tā ir pilnīgi šīs te pilnvaras izdevēja... viņš ir saimnieks savā lietā... Un tas, kas ir pilnvarotais, tas ir klients. Bet advokatūras situācijā pavisam otrādi. Patrons ir advokāts. Klients ir tas, kuram viņš sniedz juridisko palīdzību. Patrons, advokāts nosaka to, kā viņš aizstāvēs, ko viņš aizstāvēs un kādā veidā viņš aizstāvēs.

Šeit izvēršās tāda diskusija par to, kā tur ir ar to pārstāvību, ja viņš reizē gan uz pilnvaru, gan uz orderi ieradies.... kā mēs tur varam tās līnijas nošķirt... Vienkārši paskatīsimies Civillikumā. Par pārstāvības varu. Šis līgums, kur, protams, ir šī vienošanās ar advokātu, viņš nekādā veidā nepārnes caur ordera starpniecību uz advokātu kaut kādu pārstāvības varu. Advokāts, ja viņam nav šīs te otrās pilnvaras, šīs civiltiesiskās pilnvaras, kura pārnest šo pārstāvību var uz advokātu vai uz jebkuru citu personu, mums likums neierobežo un var tikt brīvi izvēlēta. Tātad mums ir diezgan liberāla attieksme, mēs varam tā teikt... Tātad viņš nerada nekādas sekas pārstāvamam, kaut gan no procesuālā viedokļa varbūt... nokavē termiņu vai kaut kas tāds... šādas sekas procesuālas var rasties, bet viņš nevar radīt materiāltiesiskas sekas. Jo galu galā tās jau nav viņa tiesības. Un otrām kārtām, pilnvaras devējs jau var nodot tikai tās tiesības, kas viņam pieder. Viņam jau nepieder nekādas tiesības uz juridisko palīdzību... viņš var pilnvarniekam nodot kādas tiesības uz juridisko pārstāvību. Tā kā...

G. Kūtris.

Muciņa kungs, ja drīkst precizēt tagad... Protams, ka jūs sakāt, ka tas ir ierakstīts likumā un tā tam ir jābūt... protams, ka konstitucionālā tiesa vērtē, vai likumdevējs tā drīkstēja noteikt, jo bija laika periods, kad tā nebija, kā gadu simtiem varbūt bija veidojies, ka zem šī vārda saprata arī citus. Bet, pieņemsim situāciju, ka nav iztiesāšanas process vēl... kad jurists nepiedalās tiesas sēdē. Cilvēks gatavo pieteikumu tiesai, viņš pats to labi varbūt neprot uzrakstīt, viņš vienā gadījumā aiziet pie advokāta, advokāts viņam sniedz juridisko palīdzību un sagatavo šo dokumentu tiesai, otrā gadījumā viņš aiziet pie jurista, kas nav advokāts un viņš arī sagatavo tikpat labu pieteikumu tiesai. Cilvēks aiziet iesniegt šo pieteikumu tiesā un abos gadījumos vinnē — gan advokāta sagatavoto, gan jurista... abos gadījumos vinnē. Abi ir kvalitatīvi uzrakstījuši. Jautājums ir par to, kāpēc apstrīdētā norma saka, ka tam, kuram sagatavoja pieteikumu advokāts, ir tiesības par šo advokātam samaksāto summu dabūt atpakaļ no zaudētāja, no otras puses prāvā, un savukārt tam, kurš bija ar tikpat labu pieteikumu dabūjis, viņam nav šādas tiesības. Kāds ir šajā gadījumā tas mērķis... būtība? Kāpēc šāda dažāda attieksme?

L. Muciņš.

Mērķis ir pavisam vienkāršs. Starp to, ko zaudējušais... nē, uzvarējusī puse... tātad, ko viņa dara savā brīvā civiltiesiskā autonomijā, ar ko viņa slēdz

līgumus, ar ko viņa konsultējās, ko viņa dara, tā ir viņas personiskā darīšana. Viņa var konsultēties ar juristu, viņa var nemaz nezināt, vai viņš ir jurists vai viņš nav jurists... vispār nav mehānisma, kādā veidā var pārbaudīt, vai viņš ir jurists. Mums bija deviņdesmito gadu sākumā tāda prakse, ka šos te juriskonsultus gan licenzēja, gan reģistrēja Tieslietu ministrija. Tad mēs atteicāmies no šādas te prakses. Un es domāju, ka šī prakse ir pareiza, ka mēs atsakāmies... no šīs prakses. Jo kāds tad ir šī te jurista, kurš negrib kļūt, kā cienījamā pieteicēja, kurš negrib kļūt par advokātu...

G. Kūtris.

Dažādu iemeslu dēļ...

L. Muciņš.

... prakse ir vienkārša, viņi negrib uzņemties nekādus pienākumus. Viņi grib tikai uzņemties... saņemt tiesības no jums. Viņi grib iet civillietās, viņi grib iet reizēm arī regulēt bankrotus un visas šīs te lietas, bet viņi negrib obligāto aizstāvību krimināllietās uzņemties. Jo krimināllietās mums ir saraksts, kur mums katru nedēļu ir kādam advokātam kādās institūcijās mums jādežūrē un jānodrošina šī te obligātā aizstāvība, neskatoties uz to, teiksim, vai man tur ir laiks, vai man tur ir aizņemts... protams, es to cenšos regulēt, bet ir tāda sistēma un mēs to, juristi, ļoti labi zinām. Mums ir bijusi pat ideja izveidot valsts advokatūru...

G. Kūtris.

Tā tad mērķis, kāds ir? Valsts cenšas atbalstīt advokatūras pastāvēšanu?

L. Muciņš.

Valsts līdzsvaroti apsver ar kaut kādu publisku pienākumu... viņa pretī dod arī kaut kādu publisku bonusu. Un ne tikai. Es jums jau... apsvērumus no savas civiltiesiskās puses esmu teicis, ka neveidojas nekāda tiesiska saistība, izņemot likumā noteiktu saistību, bet likumā, protams, var jau, kā saka Anglijā parlaments, atzīt to par to vai otrādi... izņēmums arī bija... bet ir jābūt kaut kādam pamatam. Un šeit simtiem gadu ir bijis kaut kāds mehānisms. Mēs esam diezgan konservatīvi... es zinu, ka juristi parasti ir konservatīvi... es pieturos pie tā, ja man kaut kas nav skaidrs, tad es parasti pieturos pie tā, kas ir bijis agrāk. Un šeit, protams, ir tādas nelielas...

G. Kūtris.

Pirmskara Latvijā agrāk arī bija privātheadvokāti un arī...

L. Muciņš.

Vācijā arī vēl šobrīd ir divsimt cilvēku ir tādi saglabājušies... tāpēc, ka viņiem ir tiesiskās palāvības princips, 1946. gadā viņiem nebija, viņi izveidoja šādu te nepilnu vērtīgu advokatūru, bet viņi tad, kad viņi to pārveidoja un tā kā pie mums nelikvidēja visu... viņi teica, jā, mums ir tiesiskās palāvības princips, jūs darbojaties,

kamēr jūs nomirsiet, jaunas licences vairs netiks dotas. Un šeit, es domāju, situācija nav salīdzināma. Situācija nav salīdzināma, jo neveidojas tiesiskas attiecības. Savukārt, lai ierakstītu likumā, lai būtu šis trešais, publisko tiesību punkts, Civilprocesā ierakstītu, mums ir vajadzīgs kaut kāds pamats. Tas nav tā vienkārši... nu, lai stimulētu advokātus un lai piezmieltu nelicencētus juristus... Kādreiz taču bija kriminālkodeksa pants... soda likuma pants... par kaktu advokāturu. Tad nevarēja vispār ne tikai uz tiesu iet, par to vispār neiet runa, iet runa, ka nevarēja pat šādas konsultācijas sniegt. Un ja mēs paskatāmies uzmanīgi, tad ir Francija, Vācija, kur arī šādi te vieni vai otri panti vēl dažādos veidos pastāv.

Bet jautājums jau ir cits. Nav šīs tiesiskās attiecības. Un mēs jau nevaram radīt šo tiesisko attiecību tikai tāpēc, ka mums liekas, ka kaut kas tur ir... Jā, protams, mēs no konstitucionālo tiesību viedokļa paskatāmies, nu varbūt tur konstitūcijā vārds „advokāts”... toreiz likumdevējs neierakstīja, garantē juridisko palīdzību... ierakstīja, ka garantē advokāta palīdzību.

G. Kūtris.

Mēs skatāmies uz vienādu attieksmi...

L. Muciņš.

Jā, bet tādā gadījumā es vēl varu pateikt, ka nu... paskatīsimies mūsu cienījamajos doktorus un profesorus. Mums ir dažādas metodes... Vācijā ir ierakstīts... pirmā procesa kodeksā, ka aizstāvēt var advokāts vai tiesību zinātņu augstskolas mācībspēks... Mēs ejam citu ceļu. Mēs esam atvēruši durvis uz eksāmeniem advokatūrā, lūdzu, nāciet šurp, stājieties advokatūrā. Man liekas, ka tas ir pareizāks risinājums. Jo ir šīs te kontroles... apmācības... un visi šie te septiņi punkti, par ko Lauris Liepa uzstājās un teica.

Tāpēc es arī negribētu paziņot, ka tie būtu vienādi un salīdzināmi apstākļi. Jo neaizmirsīsim arī amatniecisko pusi... par faktisko pusi mēs nerunājam. Ja jūs aizejat trīs reizes vai septiņas reizes gadā uz tiesu, ir viens efekts, bet ja jūs aizejat piecas reizes vai septiņas reizes mēnesī uz tiesu, tad ir pavisam cits efekts. Tas ir tas minimums. Tev ir jāzina, kas tiesā notiek. Nu paskatieties... “Santīms” un visas avīzes taču ir pilnas ar nepārtrauktām reklāmām: jūs izšķirs, klātneesot tiesā, un noregulēs visu citus jautājumus... tāpat viss tas mehānisms darbojas. Advokāti ir ļoti pieticīgi un tikpat kā nereklamējās. Varbūt tas ir slikti.

G. Kūtris.

Vai lietas dalībniekiem būtu vēl jautājumi? Pieteikuma iesniedzēja pārstāve.

I. Volkova.

Man tikai viens jautājums. Ņemot vērā to, ka Saeimas pārstāvis jūs uzaicināja kā speciālistu saistībā ar to, ka jūs vēsturiski esat strādājis pie tiesību normām un ņemot vērā to, ka pieaicinātā persona Danovska kungs minēja par to, ka

ir jāskatās, kāds ir Civilprocesa likuma 33. panta mērķis varbūt kopsakarā ar 41. un 44. pantu, varbūt jūs varat pateikt, kāds ir minēto normu mērķis?

L. Muciņš.

Nu... Civilprocesa likums mums ir tāds pārejas laika likums. Pie pirmskara civilprocesa mēs neatgriezāmies, bet no padomju mums bija jāatvadās, tā kā es... un kā man ir teikuši civilprocesa Latvijā speciālisti, šis jautājums ir sabalansēts... un kaut kur arī tur mana dalība tur ir bijusi, bet nu neesmu bijis dziļi visā tajā lietā iekšā. Bet šis princips, ka atlīdzina advokāta izdevumus, tad viņš pakļāvās publiski tiesiskajam kontroles principam. Tātad mēs nevaram kontrolēt jebkuru šo te mehānismu, jo pamats nav nedz delikts, nedz darījums... Pamats ir tātad likums un, lai likumā ieliktu, tātad šeit mums ir jābūt kaut kādai formalizētai sistēmai. Un arī, ja mēs atlīdzinām arī ceļa izdevumus un tā tālāk... ir formalizēta sistēma, kā Ministru kabineta noteikumi... vai nu kilometri vai kā... es tagad neatceros... biļešu summas, dienas naudas un tur viss ir formalizēta sistēma. Un šeit ir tāda pati formalizēta sistēma. Advokāts... nākošais ir Ministru kabineta noteikumi par advokāta taksēm... un jūs varat maksāt ļoti smalkam advokātam piecus vai desmit tūkstošus, vienalga, tiesa jums piedzīs tikai tik, cik ir pateikts taksēs un tās ir atrunātas gan ar procentiem, gan ar stundām.

G. Kūtris.

Tas ir mērķis... tātad valsts uzņemas atbildību par kvalitāti... pēc būtības. Un caur to taisni...

Vai Saeimas pārstāvim ir jautājumi?

G. Kusiņš.

Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Vai tiesnešiem būtu kāds jautājums? Paldies, Muciņa kungs.

Līdz ar to tās pieaicinātās personas, kas šodien bija ieradušās uz tiesas sēdi, mēs esam uzklausijuši. Tiesas sēžu sekretāre uzaicinās tās pieaicinātās personas, kas šodien bija apslimušas.

Līdz ar to kā nākamo tiesas sēdi mēs nosakām... nākamā otrdiena...

19. novembris plkst. 11.00.

Līdz ar to šodienas tiesas sēdē izsludinu pārtraukumu līdz nākamajai nedēļai.

Paldies.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2013. gada 12. novembrī

turpinājums
2013. gada 19. novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Gunārs Kūtris.

G. Kūtris.

Labdien! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Turpinām izskatīt lietu *“Par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam”*.

Mēs esam uzsākuši uz klausīt pieaicinātās personas un šodien arī turpināsim ar pieaicināto personu uz klausīšanu.

Ievērojot pagājušajā reizē panākto vienošanos un arī to, kas institūcijas vispirms uz klausām, tā tad vispirms uz klausām Tieslietu padomes pārstāvi. Tieslietu padomes pārstāves Strences kundzes slimības dēļ ir nomainīta ar citu pārstāvi. Jums ir arī pilnvara. Lūdzu, tiesas sēžu sekretārei iesniedziet pilnvaru un personas dokumentu.

Tieslietu padomes locekle **Ināra Garda.**

Aicinām jūs izklāstīt Tieslietu padomes viedokli šajā jautājumā, tā tad par šīm apstrīdētajām normām, par to, kā ir... vai juristu konsultācijas izdevumi būtu jāatlīdzina vai nebūtu jāatlīdzina zaudētāja pusei, vai tas atbilst Satversmes... vienlīdzības principam Satversmē, vai arī tiesībām saņemt atlīdzību par nepamatotu tiesību aizskārumu. Lūdzu!

I. Garda

Godājamie tiesneši!

Tieslietu padome izskatīja šo jautājumu 2013. gada 10. jūnija sēdē un ar balsu vairākumu pieņēma lēmumu atbalstīt Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punktā noteikto, ka ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir tikai un vienīgi izdevumi par advokātu palīdzību.

Šāds viedoklis tā tad tika pieņemts ar balsu vairākumu un tie viedokļi dalījās un, lai ieskicētu, kā tas notika, tad balsis bija septiņas “par”, trīs — “pret” un atturējās trīs. Tāpēc tas viedoklis nu nebija tik ļoti viennozīmīgs no visiem Tieslietu padomes locekļiem.

Kā izriet no Tieslietu padomes sēdes protokola, tad atbalsts minētajā normā noteiktajam pamatojās ar to, ka gan likumdevējs, gan arī Tieslietu ministrija šobrīd

ir aktualizējusi nepieciešamību ieviest valstī advokātu procesu. Un kā atbilstoši likumam "Par tiesu varu" 106.² pantam advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas. Līdz ar to, lai viņi tiktu uzņemti Advokātu padomē, tiek kārtots arī eksāmens. Šobrīd valstī nav ierobežots advokātu skaits. Tātad arī faktiski jebkurš jurists var kļūt par advokātu. Tiek garantēta arī juridiskā palīdzība mazturīgām personām un arī likumdevējs jau diskutējot par šo te jautājumu ir izšķīries par labu tātad advokātiem, ka šie izdevumi ir tikai un vienīgi par advokātu palīdzību.

Vēl viens no aspektiem ir tas, ka advokāti arī... tātad viņu uzņemšanai, pirmkārt, ir noteiktas zināmas prasības. Tāpat viņiem ir paredzēta disciplināra atbildība, jāievēro arī ētikas normas, viņiem ir jāceļ arī sava profesionālā kvalifikācija un arī vēl līdz tiesas procesa uzsākšanai zvērinātiem advokātiem kā tiesu sistēmai piederīgām personām, ir nodrošinātas ievērojamāki plašākas pilnvaras un iespējas klientu interešu aizstāvībai.

Nu, tie bija tādi galvenie argumenti, uz kuru pamata arī tika pieņemts šāds Tieslietu padomes viedoklis.

G. Kūtris.

Paldies.

Lietas dalībnieki, vai jums būtu jautājumi Tieslietu padomes pārstāvei?

I. Volkova.

Man būtu tikai viens jautājums. Sakiet, kamēr nav ieviests tas advokātu process, kāpēc būtu liedzams personām, kuras tiesā ir uzvarējušas, saņemt ar lietas vešanu saistītos izdevumus, ja tā persona nav izvēlējusies zvērinātu advokātu?

I. Garda.

Es jau minēju, ka šajā jautājumā nav tik viennozīmīgs šis te viedoklis, kāpēc vajadzētu liegt. Bet, par cik jau tika plaši diskutēts Saeimā šis te jautājums un gala rezultātā likumdevējs savu izšķiršanos izdarīja, tad šie izdevumi ir paredzamāki, es tā domāju, vai ne, jo advokātiem ir noteiktas zināmas takses, par ko ir jāmaksā saņemot šo te juridisko palīdzību, un droši vien tie ir tie galvenie argumenti.

G. Kūtris.

Paldies. Saeimas pārstāvim?

G. Kusiņš.

Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Tiesnešiem būtu jautājumi? Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, vai diskusijās par šīs redakcijas atbalstīšanu tika apspriests arī normas leģitīmais mērķis? Šobrīd Latvijā nav advokātu process. Kāds ir normas leģitīmais mērķis, jūsuprāt?

I. Garda.

Nu, šis jautājums netika apspriests tik plaši, lai pateiktu...

S. Osipova.

Advokāts tika tulkots plaši Civilprocesā pēc Satversmes tiesas 2003. gada sprieduma. Sakiet, lūdzu, vai ir kaut kas mainījies, lai šobrīd... no tā laika... lai šobrīd mēs jēdzienu "advokāts" tulkotu šauri.

I. Garda.

Es domāju, ka ir mainījies no tā laika, jo juridiskās palīdzības saņemšanu mazturīgām personām faktiski valsts šobrīd nodrošina.

G. Kūtris.

Jautājums tieši tas, ko jūs minējāt, ka valsts nodrošina juridiskās palīdzības saņemšanu. Ja jau advokāts ir šis kvalificētais jurists, kam valsts it kā garantē kvalitāti... ka būs kvalitatīva juridiskā palīdzība... Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums paredz, ka šo juridisko palīdzību var sniegt arī ne advokāti, tie cilvēki, kuriem ir juridiskā izglītība un ar kuriem valsts ir noslēgusi līgumu par šādas palīdzības sniegšanu. Tad šiem cilvēkiem valsts maksā par juridiskās palīdzības sniegšanu, lai arī viņi ne visi ir advokāti. Savukārt tam juristam, kas sniedz palīdzību kādā lietā, neizmantojot valsts finansējumu, cilvēkam zūd tiesības saņemt ar šī jurista palīdzību saņemto atlīdzību.

I. Garda.

Es jums piekrītu, ka šeit ir zināma veida pretrunas. Bet, cik es saprotu, tad šie te juristi... viņi tomēr liek kaut kādu pārbaudījumu vai iesniedz arī zināma veida savas kvalifikācijas apliecināšus dokumentus, pirms viņi tiek ieskaitīti to personu skaitā, kas ir tiesīgas sniegt šo te juridisko palīdzību līdzvērtīgi tā, kā advokāti. Tā es to varētu izskaidrot. Jo faktiski tiesai jau ir diezgan grūti pārbaudīt šo te varbūt kvalifikāciju, cik tad augsta ir šī te kvalifikācija. Vai tas ir pietiekami ar jurista diplomu vien...

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova. Lūdzu, jautājums.

S. Osipova.

Jūs minējāt, ka Tieslietu padomē par atbalstu tas balsojums bija visai nepārliecinošs, jo no trīspadsmit personām, kas bija klāt, septiņas nobalsoja

atbalstīt, trīs bija pret un trīs atturējās. Tas nozīmē, ka seši neatbalstīja. Kādi pret argumenti izskanēja no oponentu puses?

I. Garda.

Nu, no oponentu puses tie pretargumenti izskanēja tādā veidā... Ja jau faktiski, izmantojot jurista palīdzību, process tiek vinnēts, tad kādēļ nebūtu atlīdzināmi šie te izdevumi.

S. Osipova.

Vai procesa uzvara vienmēr garantē juridiskās palīdzības kvalitāti? Vai tas ir kāds kritērijs, lai vērtētu juridiskās palīdzības kvalitāti? Nu... jūsu kā tiesneses pieredze...

I. Garda.

Kā nu kuro reizi.

G. Kūtris.

Vēl viens mazs jautājums.

Saistībā ar Civilprocesa likumu. Tiesas sēdē mums te vairākkārt tika norādīts, ka 33. pants, konkrētā apstrīdētā norma, ir saistīta arī ar 44. pantu, kur ir runāts par ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem un to atlīdzināšanu. Un tur ir minēts arī par to, kādā apmērā tiek noteikta samaksa par advokātu palīdzību. Sakiet, lūdzu, tieši kā tiesnesei varbūt jautājums... tad, kad skata civilprocesā lietas... tiesai ir jānosaka šis apmērs, cik liels būs?

I. Garda.

Jā.

G. Kūtris.

Tas nebūt nav visa advokāta dokumentos norādītā summa, bet noteikti procenti no kaut kādas prasījuma summas, ne vairāk kā... un tamlīdzīgi.

I. Garda.

Tieši tā. Ievērojot, kāda ir šī te prasības summa un kādā apmērā ir apmierināts prasījums.

G. Kūtris.

Sakiet, lūdzu, līdz 2012. gadam... 2009. gada, kad mainījās Senāta judikatūra attiecībā uz advokāta izpratni, tiesa noteica atlīdzību arī par jurista... ne advokāta sniegto juridisko palīdzību.

I. Garda.

Ievērojot šo te likuma normu.

G. Kūtris.

Jā... Un šo summu noteica brīvi tā, kā ir līgumā ar šo juristu, kaut kādu dokumentā norādīto summu, vai tiesa vēl pielīdzināja advokāta taksēm šo atlīdzību... Neatceraties?

I. Garda.

Ievērojot 44. panta pirmās daļas 1. punktu, lai nepārsniegtu... tajā laikā bija 5 procenti no...

G. Kūtris.

Un iepriekšējā sēdē mums arī bija diskusijas par to, vai advokāta atlīdzības summā ietilpst arī pārstāvība... pareizāk sakot, tika nošķirts... sakot, ka pārstāvība ir pārstāvība, tas ir cita lieta, par to atlīdzība advokātam nepienākas. Bet tikai par juridisko palīdzību. Vai tiesās skatot lietas ir bijusi šī problēma, par ko tad tiek maksāta šī advokātam atlīdzība? Par juridisko palīdzību, vai arī par to, ka viņš pārstāv tiesas procesā personu?

I. Garda.

Par juridisko palīdzību.

G. Kūtris.

Tikai par juridisko palīdzību, ja? Paldies.

Tiesnešiem būtu jautājumi? Lietas dalībniekiem? Paldies jums.

I. Garda.

Vai es varētu lūgt mani atbrīvot no tālākās... darba pienākumu dēļ...

G. Kūtris.

Lietas dalībniekiem nav iebildumu? Tiesnešiem... Tiesai nav iebildumu. Paldies.

I. Garda.

Paldies.

G. Kūtris.

Tālāk aicinām... priecājamies redzēt, ka ar veselību ir viss kārtībā... pieaicinātā persona Aigars Strupišs, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedras lektors... doktorants... Vai personas dokuments ir jums līdzīgs? Mēs gan jūs pazīstam, bet... tiesas sēžu sekretārei... Viss kārtībā.

Aicinām tāpat jūs, Strupiša kungs, arī paust viedokli par šo apstrīdēto normu, tās atbilstību Satversmes diviem pantiem. Lūdzu! Jūsu viedoklis...

A. Strupišs.

Patiesībā jautājums ir diezgan divdomīgs, es teiktu. No vienas puses, protams, šāda pieeja, ka tie ir dalīti — vieniem pakalpojumu sniedzējiem tiek atlīdzināts, bet otriem nē, bez šaubām, tā ir diskriminējoša prakse. Jautājums ir, vai šī diskriminējošā prakse ir attaisnojama.

Un patiesību sakot, es domāju, ka šis ir vairāk tiesību politisks jautājums un valsts izvēles jautājums, kuru ceļu iet. Jo, no vienas puses, protams, ja mēs skatāmies uz advokatūru kopumā, kā viņai vajadzētu funkcionēt... bez šaubām, ja ir profesionāla organizācija, kura nodrošina savu biedru profesionalitāti, atbildību... Protams, sabiedrības un klientu interesēs tas ir labāk, ka tiek nodrošināts šajā ziņā zināms monopols. No otras puses skatoties... man vienmēr ir radies jautājums, ja patiešām šī organizācija nodrošina ar profesionālu tādu kvalitāti un tā tālāk... tad kāpēc cilvēki tomēr izvēlas citus? Un, godīgi sakot, man atbildes uz šo jautājumu nav. Tas ir drīzāk varbūt socioloģisks jautājums, kas būtu jānoskaidro... Vai nu tas ir uzticēšanās jautājums. Viens variants. Otrs jautājums — naudas jautājums, varbūt tā ir lētāk... Man ir grūti pateikt. Man nav atbildes uz šo jautājumu.

Bet... nu faktiski tā situācija ir tāda, kāda tā ir. Tātad cilvēki joprojām izvēlas ne advokātus, lai viņus pārstāvētu tiesā.

Nu... un runājot par valsts tiesību politisko izvēli... Nu, atkarīgs, kādās pozīcijās valsts stāv. Ja valsts stāv tādās, teiksim, liberālās pozīcijās, nu... protams... katrs izvēlas... katram ir tiesības izvēlēties, kas viņu pārstāv tiesā. Un katrs pats uzņemas līdzi ar to atbildību par šo te tiesvedības procesa pārstāvja izvēli. No otras puses, valsts var ieņemt paternālistisku nostāju un pateikt, ka nē, tu nedrīksti domāt pats, tev jāievēro šie te noteikti kritēriji pārstāvja izvēlē. Nu, manuprāt, tas ir tiesību politisks jautājums.

G. Kūtris.

Tas būtu viss, ja?

A. Strupišs.

Jā...

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Jūs jau sākāt to tēmu — vai nu cilvēks izvēlas, kas viņu pārstāv, vai nu valsts pasaka, kas cilvēkam ir jāizvēlas. Attīstot tālāk šo jūsu domu. No vienas puses mūsu valsts ir liberāla un ļauj izvēlēties jebkuru pārstāvi, no otras puses saka, ka juridisko palīdzību būs ņemt tikai no advokāta un maksā tikai par advokātu palīdzību. Kā iet kopā šis paternālists no vienas puses un liberālists no otras?

A. Strupiņš.

Šeit jau nekoncekvence ir. No vienas puses patiešām tiek pasludināta liberāla pozīcija, bet ar citiem mehānismiem šī liberālā pozīcija tiek it kā pasliktināta tomēr... nav koncekvences patiešām. Te ir pretruna. Ka tomēr, neraugoties uz to, ka jā, tev ir tiesības, bet ja tu izvēlies advokātu, tev ir priekšrocība un ja tu neizvēlies advokātu, tad tev priekšrocības nav.

G. Kūtris.

Lietas dalībniekiem jautājumi? Saeimas pārstāvim? Lūdzu!

G. Kusiņš.

Divi jautājumi. Jūs teicāt, ka nav koncekvences. Sakiet, lūdzu, vai jebkura nekoncekvence, jūsuprāt, būtu Satversmes pārkāpums?

A. Strupiņš.

Nē...

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai šajā lietā varētu būt nozīme tam, ka atbilstoši tam, kas iepriekšējā tiesas sēdē arī tika diskutēts par šo valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu... ka šis līgums, ko slēdz šie juristi, nebūdami advokāti, ir publisko tiesību līgums? Tā nav privāta vienošanās, ko slēdz šajā gadījumā tie, kas nesniedz juridisko palīdzību. Atbilstoši likumam tas būtu publisko tiesību līgums. Tas, ko slēdz, nodrošinot valsts garantēto juridisko palīdzību. Vai tam, jūsuprāt, būtu kaut kāda nozīme tam, ka valsts šinī gadījumā, izvēloties tos juristus, neslēdz kaut kādu privātu vienošanos, bet tomēr slēdz publisko tiesību līgumu?

A. Strupiņš.

Manuprāt, tam īsti nozīme nav, jo... nu, grūti pateikt, kāpēc nav... Ja kāds saka, ka ir nozīme tam, tad ir jābūt kaut kādiem argumentiem par to, ka tam ir nozīme. Šobrīd tos argumentus es īsti nesaskatu.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums.

Jūs teicāt, ka ir tāda diskriminējoša prakse. Nu, tas ir tāds... kā saka... skaļš apgalvojums. Bet sakiet, lūdzu... Nu, paskatīsimies uz to lietu otrādi. Kāpēc advokātiem jākārto eksāmeni? Kāpēc advokātiem ir jābūt nevainojamai reputācijai? Kāpēc jāizpilda visas pārējās prasības? Kāpēc jāievēro ētikas normas...? Kāpēc? Vai nesanāks tagad tā... Ja mēs tagad aiziesim pa to otru ceļu, tad izrādīsies, ka pēc mēneša mēs šeit esam ar lietu, kurā advokāti teiks: ziniet, mums te no Advokatūras likuma pusei ir antikonstitucionālas normas, jo mēs esam nostādīti acīmredzami nevienlīdzīgā situācijā.

A. Strupišs.

Kāpēc... Jautājums tad ir par to, kāds mērķis ir advokatūras organizācijai? Kā es to saskatu, tas ir, lai nodrošinātu savu biedru... profesionalitāti... atbildību... visu, ko es jau minēju... Un redziet, te ir jautājums, kas aiziet no tīri juridiskā uz tādu tiesību socioloģisku jautājumu... jo.. Labi, ir organizācija. Bet ir jautājums, kāpēc eksāmena nokārtošana automātiski dod kaut kādas prioritātes? Ja advokatūras mērķis ir nodrošināt tās biedru profesionalitāti, atbildību, izglītošanu un tā tālāk... tas viss ir labi, bet, kā jau teicu, jautājums ir, kāpēc tomēr cilvēki neizvēlas no šīs organizācijas...? Viens no variantiem... Iespējams, šī organizācija tomēr nerasniedz šos mērķus, ko tā... Es nezinu. Es negribu nekādā gadījumā mest to akmeni kaut kādā advokatūras lauciņā vai pretējā lauciņā. Man, kā jau teicu, ir neatbildēts jautājums, kāpēc cilvēki izvēlas ne advokātus. Lai gan viņiem ir organizācija, kura saka, ka mūsu biedri ir profesionāli un tādi un tādi... viņi regulāri izglītojas, bet cilvēki nez kāpēc viņus neizvēlas... Nē, nu izvēlas, protams, bet, ja jau tiesā ir šāds jautājums, tad ne visi to dara. Un es nedomāju, ka tas automātiski nostāda advokātus sliktākā pozīcijā... Iespējams, ja advokatūra organizācija kaut kādā veidā attīstītos un tiešām pateiktu, ka mēs esam tie vienīgi īstie, labākie, profesionālākie, tad šis jautājums vispār iespējams pat atkristu. Jo, no otras puses... cik tad ir bijuši gadījumi, kad kāds advokāts ir saukts pie atbildības. Vismaz publiski tas tā īpaši neparādās. varbūt tur savā starpā kaut kas ir, bet līdz sabiedrībai tas nenonāk. Varbūt arī tā ir tā problēma.

G. Kusiņš.

Varbūt ir problēma, ka arī par to juristu sniegto juridisko palīdzību publiski nav zināms?

A. Strupišs.

Arī var būt.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

G. Kūtris.

Tiesnešiem būtu jautājumi?

Lūdzu, tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Kādu jūs redzat leģitīmo mērķi apstrīdētajā normā?

A. Strupišs.

Teorētiski leģitīmais mērķis varētu būt izejot no tā Satversmes tiesas 2003. gada sprieduma, ka tā ideja, kāpēc tika paplašināts tas jēdziena "advokāts" tvērums, bija, ka mantiskie apsvērumi spēlē lomu... tagad tas it kā tiek atrisināts.

Varētu to jautājumu nostādīt tā, ka ir advokatūra, kas ir, teiksim, maksas pakalpojums un ja tu nevaru finansiāli apvilkt šādu maksas pakalpojumu, tu izvēlies kādu citu ne advokātu, kurš tevi pārstāv, teiksim, par brīvu iespējams... vai nu radnieks, vai paziņa, vai vēl kaut kas... Tādā gadījumā it kā šis jautājums par atlīdzināšanu vispār nerodas, ja kāds pārstāv citu par brīvu. Un no šī aspekta tas varētu būt tas leģitīmais mērķis, ja mēs to robežšķirtni novelkam tīri maksas un bezmaksas pakalpojumi. Problēma ir tā, ka ne visi sniedz bezmaksas pakalpojumus ne advokāti. Un tāpēc arī ir šī tiesas sēde. Bet šeit vienīgais leģitīmais mērķis, ko es saskatu, varētu būt valsts mēģinājums ieviest kaut kādu vienotu vienu sistēmu, kā jau teicu, balstoties uz vienu vai otru izvēles modeli, kuru es jau minēju.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, tāpat...

A. Strupišs.

Es atvainojos, vēl viena doma... Ka tiesvedības process ir dārgs. Viņš maksā. Un iespējams, ka, teiksim, izmaksu samazināšana, kas arī ir viens no iespējamiem faktoriem advokātu iesaistīšanā, ir tas... Kaut gan tas varētu leģitīmais mērķis šīs normas paplašināšanā... nevis sašaurināšanā...

S. Osipova.

Bija 2003. gada Satversmes tiesas spriedums un vai jūs uzskatāt, ka pēdējos desmit gados tiesiskā realitāte ir pietiekami mainījusies, lai mēs varētu pārskatīt un dzīvot savādāk?

A. Strupišs.

Es domāju, ka labākais tiesiskās realitātes kritērijs ir tas, ka cilvēki joprojām neizvēlas... ne visi cilvēki izvēlas advokātus. Un es izietu no šīs pozīcijas.

S. Osipova.

Vai jūs uzskatāt, ka zvērinātu advokātu un citu juridiskās palīdzības sniedzēju starpā pastāv konkurence par klientu?

A. Strupišs.

Protams.

S. Osipova.

Un kā apstrīdētā norma tās pašreizējā interpretācijā ietekmē brīvu konkurenci un pakalpojumu sniegšanas brīvību juridiskās palīdzības jomā?

A. Strupišs.

Par labu advokātiem.

S. Osipova.

Varētu varbūt plašāk izvērst...?

A. Strupišs.

Nu, advokāts tiek nostādīts izdevīgākā pozīcijā šajā gadījumā, nekā, teiksim...

G. Kūtris.

Vai klients...

A. Strupišs.

Advokāts jebkurā gadījumā... Klients tikai tajā gadījumā, ja viņš izvēlas advokātu. Ja klients izvēlas ne advokātu, tad viņš ir sliktākā pozīcijā, nekā pretējā pusē. Nu, tas ir...

S. Osipova.

Un kā ir ar Satversmību šādai situācijai?

A. Strupišs.

Nu, kā jau teicu... Es uzskatu, ka tā ir diskriminācija. Tas nav vienkārši skaļš apgalvojums, jo ir dažāda pieeja diviem viena un tā paša pakalpojuma sniedzējiem. Jautājums ir par to leģitimitāti. Es godīgi pateikšu, es nevaru tā viennozīmīgi pateikt, vai ir vai nav leģitīmi... Jo tas tiesību politiskums... Es nevaru abstrahēties no tā kā tiesību politiska jautājuma...

S. Osipova.

Vai jūs neskatāties uz šo jautājumu caur tiesībām uz taisnu tiesu? Valsts garantē advokāta kvalifikāciju, savukārt klientam, vidusmēra klientam, nav kompetences novērtēt citu palīdzības sniedzēju juridisko kompetenci.

A. Strupišs.

Tas varētu būt, jā.

S. Osipova.

Ka tiek aizsargāts klients.

A. Strupišs.

Jā.

G. Kūtris.

Vēl ir jautājumi? Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Tāds precizējošs jautājums. Vai jūs uzskatāt, ka pastāv diskriminācija vai nepamatoti atšķirīga attieksme?

A. Strupišs.

Vai ir liela starpība?

G. Kūtris.

Ir jā... nevienlīdzīga attieksme un diskriminācija... pēc citām pazīmēm...

Vai ir jautājumi tiesnešiem?

A. Strupišs.

Vienīgi es vēlos piebilst, ka... iespējams, ka mans viedoklis var būt... kā saka, neobjektīvs tajā ziņā, ka šad tad man nākas kā ne advokātam iet... Tā nav, teiksim, mana ikdienas nodarbošanās, bet vairāk izņēmuma gadījumi... bet man tas varētu būt, teiksim, kaut kāds faktors, kas ietekmē...

S. Osipova.

Tas bija viens no iemesliem, kāpēc tiesa nolēma jūs pieaicināt, jo advokāti sevi pārstāvēja un tikai pieteikuma pieteicējs ir šajās pozīcijās.

G. Kūtris.

Tad ir jautājums saistībā ar šo jūsu praksi. Jūs varat atbildēt uz jautājumu, ko pats uzdevāt: kāpēc cilvēki izvēlas ne advokātu kādreiz? Kāpēc viņi nāk pie jums?

S. Osipova.

Kā viņi pie jums nonāk?

A. Strupišs.

Redziet... Mans gadījums varbūt nav gluži tas standarta gadījums, jo, pirmkārt, man ir tīri tādu vēsturisku apstākļu rezultātā tādas diezgan, teiksim, dziļas zināšanas komercietībās, kas no paša likuma tapšanas sākuma līdz... arī visos attīstības periodos un tā tālāk... es arī biju Komerclikuma izstrādes darba grupas vadītājs un tāpēc, teiksim, tas mans vārds šajā nozarē kaut kā... viņš ir dzirdams, jāsaka tā... Bet, no otras puses arī es teiktu, ka 80 procentos gadījumu apmēram, ka vēršas pie manis, tie ir advokāti, nevis cilvēki no ielas...

S. Osipova.

Kā pie eksperta.

A. Strupišs.

Jā, kā pie eksperta.

G. Kūtris.

Tātad tieši zināšanu dēļ. Cilvēki zina, ka jūs to zināt.

S. Osipova.

Juristiem jūs esat atpazīstams. Cilvēkam no ielas diez vai kaut ko izteiks, kas ir izstrādājis Komerclikumu vai kādu citu likumu.

A. Strupiņš.

Jā.

G. Kūtris.

Lietas dalībniekiem ir jautājumi? Saeimas pārstāvim bija jautājums?

G. Kusiņš.

Jā, man vēl viens jautājums saistībā ar šo diskusiju, kas bija pagājušoreiz un šoreiz. Juridiskā palīdzība. Liekas, ka tas, kas ir beidzis Juridisko fakultāti, ir jurists. Nu, tas ir tāds sabiedrības iespaids. Sakiet, lūdzu, vai jūsuprāt... nu, varbūt nevis jūs, bet vai jūs par saprātīgu padomu uzskatītu arī to, ka kāds cits iesaka saņemt medicīnisku palīdzību pie tā, kas nupat ir pabeidzis... un ieguvis mediķa izglītību? Vai tas, jūsuprāt, tad arī būtu saprātīgs padoms? Ka jūs varat saņemt, piemēram, saistībā ar savu asinsvadu kaiti konsultāciju pie tāda, kas nupat ir pabeidzis... ieguvis izglītību?

A. Strupiņš.

Nu... no tāda, kā saka, veselā saprāta viedokļa, protams, ka diez vai... No otras puses skatoties, mums daudzi cilvēki iet pie tantiņām un maksā par to naudu... Nu, atkal ir izvēles jautājums... Es domāju, tā saucamie dziednieki... Vai cilvēku var piespiest viņu darīt to, kas neatbilst viņa uzskatiem...

G. Kusiņš.

Tad valsts šinī gadījumā... nu, par to dziednieku pakalpojumu... tos, acīmredzot būtu tā grūti novērtēt, kā tos varētu atlīdzināt... nu, kā saka, kontaktēšanās ar visiem spēkiem un līgumu slēgšana... tur būtu grūti... Bet paņemsim citu situāciju.

Sakiet, lūdzu, vai jūs par saprātīgu uzskatītu situāciju, ka dokumentu būtu apliecinājis nevis notārs, bet kaimiņš, kas pirms desmit gadiem ir beidzis Juridisko fakultāti un tagad dzīvo Anglijā. Bet vienkārši viņš ir jurists. Viņš apliecinās dokumentu. Vai starp notāriem un advokātiem būtu saskatāma kaut kāda līdzība?

A. Strupiņš.

Īsti nē... Jo notariāla akta statusu nosaka likums. Un kaimiņa parakstīta akta statusu likums nenosaka. Jautājums ir, ar ko advokāts procesuāli... tīri procesuāli, ja mēs skatāmies uz notariāli apliecinātu aktu, tad tā var būt bezstrīdus piedziņa un tā tālāk... tam visam ir tiesiskas sekas.

G. Kusiņš.

Laulības šķiršana... ja...

A. Strupišs.

Tā kā... Bet, teiksim, to atšķirību starp advokātu un ne advokātu tīri procesuāli... godīgi sakot, es īsti nesaskatu tomēr... tādā tiesvedības procesa kontekstā.

G. Kūtris.

Tiesnese Osipova. Vēl ir jautājums?

S. Osipova.

Vai Civilprocesā tiek pietiekami skaidri nošķirta pārstāvība no juridiskās palīdzības sniegšanas?

A. Strupišs.

Termini tiek lietoti. Bet doktrināli kaut kā... Bet, cik es esmu sastapies, par to it kā diskusijas īpaši nav bijušas.

S. Osipova.

Bet tiesneši saka, ka pilnīgi skaidri ir nošķirts.

A. Strupišs.

Jā, es arī domāju, ka tiesneši to atšķir...

S. Osipova.

Pārstāvību neatmaksā nevienam, tajā skaitā advokātiem. Juridisko palīdzību atmaksā tikai advokātiem, jo valsts uzskata, ka kvalificētu juridisko palīdzību sniedz tikai advokāti?

A. Strupišs.

Juridiskā palīdzība... Ja divas personas dara vienu un to pašu, respektīvi, sniedz juridisko palīdzību, tad viņas ir tajā salīdzināmā pozīcijā.

S. Osipova.

Tad *de iure* nav, *de facto* ir.

A. Strupišs.

Jā...

G. Kūtris.

Vai vēl jautājumi būtu? Tiesnešiem jautājumu nav. Paldies jums. Strupiša kungs.

Pieaicinātās personas ir uzklausītas. Mums vēl ir iespēja uzdot jautājumus lietās dalībniekiem, ja kādi neskaidri jautājumi ir radušies.

Varbūt sāksim ar pieteikuma iesniedzēju. Mums ir jautājumi jums.

Sakiet, lūdzu, viens jautājums, ko tikko arī pieaicinātā persona Strupiša kungs uzdeva... viņš teica, ka viņš nezina, kāpēc cilvēki izvēlas arī ne advokātus par juridiskās palīdzības sniedzējiem. Kāpēc jūs izvēlējās konkrēts SIA?

I. Volkova.

Par SIA es noteikti varu atbildēt plašāk. Kāpēc... Vispār tā kā juristam man būs arī visai gūti atbildēt, jo pie manis nāk... es varu tikai par sevi atbildēt, kāpēc pie manis nāk. Pie manis nāk cilvēki pēc ieteikumiem, jo būtībā citi mani klienti ir ieteikuši, jo mums ir sasniegts labs rezultāts. Un savukārt SIA es juridisko palīdzību, ja tā var teikt, sniedzu jau ļoti sen. Konkrētā SIA man uzticējās. SIA gadījumā vēl bija tāda lieta, ka strīds starp darbinieku, kura rezultātā arī tiesvedība šajā lietā... nevis šajā lietā, bet sākotnēji radās... bija darba strīds. Kā mēs zinām, darba tiesiskajās attiecībās darbinieks ir pasargātāks nekā darba devējs, un gadījumā, ja darba devējs kaut kur mazliet... vai datumos vai kaut kur nokļūdās uzrakstot uzteikumu... uzteikumu var atzīt par spēkā neesošu. Darbinieks strīdējās par to, ka būtu uzteikums atzīstams par spēkā neesošu, bet darba devējs, proti, SIA, uzticējās, ka uzteikums ir uzrakstīts pareizi un tādēļ pozīciju lūdza arī mani aizstāvēt turpmāk tiesā. Tiesā šāda pozīcija arī uzvarēja. Tādēļ arī viņi joprojām saka, ka man uzticas un arī turpmāko juridisko palīdzību lūdz tikai no manis.

G. Kūtris.

Sakiet, lūdzu, šajā situācijā... SIA "Gardie Visdari" pieteikums mūsu lietā ir saistīts ar to civiltiesāšanos pirms 2009. gada, kur jūs pārstāvējāt šo SIA. Sakiet, lūdzu, uz to brīdi, kad jūs sniedzāt šo palīdzību, tiesu prakse, judikatūra bija tāda, ka jurista pakalpojumi tika atlīdzināti?

I. Volkova.

Nebija vienveidības. Bija... ja nemaldos, 2002. vai 2004. gads, tas spriedums vēl ir nopublicēts zilajā Senāta grāmatiņā apkopojumā... un bija prakse, ka neatlīdzina juristu sniegtos pakalpojumus. Tomēr ne par velti arī šī lieta nonāca līdz Senātam, jo nedz pirmās instances tiesa, nedz otrās instances tiesa atlīdzinājumu par maniem sniegtajiem pakalpojumiem neatlīdzināja.

G. Kūtris.

Ja jūs zinājāt šādu neviennozīmīgu tiesu praksi... nu, atšķirīgu tiesu praksi... kāpēc jūs neizmantojāt situāciju un konkrētajā lietā kā juridiskās palīdzības sniedzēja nepiesaistījāt advokātu, kuram varētu samaksāt par pakalpojumu vai arī neiesniedzāt, kā pagājušajā tiesas sēdē bija runa, advokāta kā eksperta pierādījumu... jurista kā eksperta skaidrojumu par lietu, kā pierādījumu lietā, par ko jūs varētu prasīt atlīdzību.

I. Volkova.

Godājamā tiesa! Manā ieskatā... es tajā brīdī redzēju, ka spriežot lietu līdz, pieņemsim, Senāts lemtu par labu tam, ka šādus izdevumus atlīdzinātu... tas ir pirmkārt. Otrkārt, ne par velti es to atbildi uz to, kāpēc SIA izvēlējās mani, mazlietiņ paplašināju, jo, ja SIA "Gardie Visdari" lietas vešanai būtu izvēlējušies vai arī par juridiskās palīdzības sniedzēju izvēlētos advokātu, viņiem ar lietu būtu jāiepazīstas... Es to lietu zināju jau tāpēc, ka es pati sagatavoju uzteikuma projektu. Tādējādi SIA "Gardie Visdari" šāda atlīdzība būtu advokātam maksājama lielāka. Viņi bija apsvēruši jautājumu tāpēc, ka viņiem bija arī pazīstams zvērināts advokāts... pirmkārt, viņš bija aizņemtāks un, otrkārt, arī viņi uzticējās, ka pozīciju, kādu darba devējam esmu ieteikusi, ir pareiza un pamatota.

G. Kūtris

Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, vai juridiskās palīdzības kvalitāti mēs varam noteikt pēc uzvaras lietā?

I. Volkova.

Ne vienmēr.

S. Osipova.

Bet tas bija viens no argumentiem, kāpēc neapmaksāt ne advokātam, jo viņa juridiskā palīdzība ir pietiekami labi, jo, redz, viņš ir uzvarējis.

I. Volkova.

Tajā brīdī, teiksim tā, varbūt... Manuprāt, jautājums par to, ka viņam būtu atlīdzināmi ar lietas vešanu saistītie izdevumi, būtu saistāms ar to, ka otras puses dēļ viņam ir nācies tiesāties. Viņam, kā arī pagājušajā tiesas sēdē tika minēts, ir radušies izdevumi.

S. Osipova.

Tātad mēs nerunājam par juridiskās palīdzības kvalitāti, bet par to, ka... vienalga, kādā kvalitātē tur tajā lietā ir vestas lietas... kāds ir uzņēmies un kāds ir vedis, vienalga, kādā kvalitātē... bet nu puse ir uzvarējusi un ir jāatlīdzina zaudējumi... Izdevumi... es atvainojos.

G. Kūtris.

Tātad neatkarīgi no kvalitātes.

S. Osipova.

Persona ir izvēlējusies to, ko viņa ir izvēlējusies... kaut kā tā lieta ir gājusi uz priekšu... bet nu, tas kāzuss ir bijis pietiekami noteikti drošs, ka puse ir uzvarējusi.

I. Volkova.

Tad būtībā es teiktu, ka izdevumi būtu atlīdzināmi, jo otras puses vainojamības dēļ ir radušies otram pusei izdevumi.

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, pēc jūsu ieskats... kādas personas vai personu grupas atrodas šinī gadījumā vienādos un salīdzināmos apstākļos pie lietas vešanas?

I. Volkova.

Puses civilprocesā... Nevis zvērināti advokāti vai juristi...

S. Osipova,

Tātad zvērināti advokāti un kvalificēti juristi, jūsuprāt, nav šinī gadījumā liekamai vienādos un salīdzināmos apstākļos?

I. Volkova.

Es piekrītu tam, ka advokāti... ja viņiem tiek paredzēts Civilprocesā... ja par viņu sniegto juridisko palīdzību ir priviliģētā situācijā, jo viņiem ir vienkāršāks mehānisms, lai viņu klients saņemtu tos izdevumus, viņi ir arī atšķirīgās situācijās, bet šīs normas ietvaros es uzskatu, ka salīdzināmās personas ir puses civilprocesā.

G. Kūtris.

Precizējoši... Ja jūs sakāt, ka ir vienkāršāks mehānisms... Jūs saprotat, ka ir arī sarežģītāks mehānisms šo izdevumu atlīdzībai arī ne advokātu gadījumā...?

I. Volkova.

Ir pieļāvums, ka ir iespējams... šad tad ir iespējams saņemt, bet šad tad nav iespējams. Es apsvēru jautājumu, bet tur neradās jautājums attiecīgi pieaicinātajai personai pagājušajā tiesas sēdē par to, ka... par rakstveida pierādījumiem... Bet ne vienmēr tiesa pieņem jurista sniegtu... teiksim tā... paskaidrojumu kā pierādījumu... Tiesa viņu var noraidīt un nepieņemt. Un tādējādi to atlīdzinājumu nevar saņemt.

G. Kūtris.

Paldies.

S. Osipova.

Vai jūs neskatāt apstrīdēto normu kopsakarā ar tiesībām uz taisnu tiesu? Ja pusei pašai nav kvalifikācijas izvēlēties kvalificētu juridiskās palīdzības sniedzēju,

tad valsts garantē: izvēlies no šīs grupas, mēs sakām, ka viņi ir kvalificēti, tādējādi garantējot tiesības uz taisnu tiesu.

I. Volkova.

To var noteikti skatīties no jautājuma par taisnīgu tiesu... Bet es gribu teikt tā, ka šobrīd ir radīta situācija, ka juridisko palīdzību un arī, teiksim tā, par pārstāvi tiesā var būt jebkurš pārstāvis. Juridisko palīdzību var sniegt arī jurists. Bet... tāpēc arī Satversmes tiesa ir skaidrojusi, ka ar jēdzienu “advokāts” viņš ir tulkojams paplašināti, ietverot arī kvalificētus juristus. Tāpēc es uzskatu, ka ja likumdevējs ir radījis situāciju, ka par pārstāvi un juridiskās palīdzības sniedzēju var būt jebkura persona, tad arī izdevumi būtu atlīdzināmi.

G. Kūtris.

Tiesnešiem vēl būtu jautājumi? Tiesnese Branta.

A. Branta.

Man ir tāds pavisam neliels jautājums. Sakiet, lūdzu, kādā veidā jūs noformējiet savas attiecības ar SIA “Gardie Visdari” vai ar citiem SIA? Vai ir kāds līgums vai jūs līgumā arī paredzat, kādi materiāli labumi jums tiek maksāti, ja jūs prāvā uzvarat... vai kādi līdzīgi nosacījumi?

I. Volkova.

Es savu palīdzību noteikti nesniedzu par brīvu. Tas ir tiesisks darījums starp personu, kura vēršas pie manis pēc palīdzības.

A. Branta.

Un vai attiecībā, teiksim, ar “Gardiem Visdariem”... ne ar privātpersonām, jums netiek ietverts arī šāds nosacījums, ka jūs saņemat kādu papildu atalgojumu par prāvas vinnēšanu?

I. Volkova.

Nē, man tāds nav paredzēts...

G. Kūtris.

Vēl ir jautājumi? Tiesnesis Balodis.

K. Balodis.

Sakiet, lūdzu, pēc jūsu domām... ar juridiskās palīdzības sniegšanu un pārstāvību civilprocesā var nodarboties arī tādas personas, kurām nav juridiskās izglītības?

I. Volkova.

Nē... es jautājumu sapratu, es vienkārši apdomāju atbildi, jo es skatos no likuma, kurš skaidro, kas ir juridiskā palīdzība... Tas ir Valsts garantētās juridiskās

palīdzības likums, kurā ir noteikts, ko saprot ar juridisko palīdzību. Un ar juridisko palīdzību, ja nemaldos, 11. pantā ir teikts, ka saprot arī... civillietās... ir arī prasības pieteikumu un citu dokumentu sagatavošana... projektu sagatavošana... Un šajā gadījumā pieļauju, ka persona, kurai nav bijusi juridiska izglītība, varbūt viņa ir tikai students, kādreiz arī gatavo dokumentus tiesai.

G. Kūtris.

Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi?

K. Balodis.

Man tomēr būtu tāds papildjautājums. Pagājušajā sēdē jūs teicāt, ka jūsu prasījums aptver tikai juristus, tātad personas ar jurista profesionālo kvalifikāciju. Bet vai tad... arī pēc jūsu iepriekšējās atbildes tagad... Vai mēs varam vispār šīs apstrīdētās normas kontekstā tā nošķirt — juristus no cilvēkiem, kuriem nav juridiskās izglītības... pieņemsim, studentiem... varbūt tādām personām, kuras vispār nekad nav studējušas jurisprudenci, bet arī ir pietiekami apķērīgas un saprot likumus ne sliktāk kā juristi un var civilprocesā piedalīties kā pārstāvji.

I. Volkova.

Patiesību sakot, es īsti neatceros, ka es būtu atbildējusi vai sniegusi tādu viedokli, ka es pārstāvu juristus. Es noteikti šajā gadījumā nepārstāvu juristus, es pārstāvu personu, kura lietā ir uzvarējusi un nav saņēmusi atlīdzību...

K. Balodis.

Bet jūs... Es ļoti atvainojos, ka es iejaucos, bet es atgādināšu... jūs precizējot savu prasījumu teicāt, ka tas aptver tikai juristu tiesības uz lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzību. Tā jūs teicāt.

I. Volkova.

Es saku... es īsti neatceros, varbūt bija lielāks satraukums un es neprecīzi būšu izteikusies, bet es neatceros, ka es būtu teikusi, ka aptver tikai juristus. Jo viena no pieaicinātajām personām... es atvainojos, Saeimas pārstāvis pat minēja, ka varbūt ir saskatāms, ka es pārstāvu... ka šajā lietā būtu atlīdzināmi par jebkura pārstāvja izdevumiem. Savukārt par nošķiršanu atbildot. Es uzskatu, ka šajā gadījumā pat īsti nebūtu nošķirams jurists vai students juridisko zinātņu, jo šajā gadījumā, manuprāt, likumdevējs ir radījis situāciju, ka personu tiesā var pārstāvēt un viņai palīdzību var sniegt gandrīz jebkura persona, izņemot Civilprocesa likumā noteiktos ierobežojumus. Tāpēc es uzskatu, ka tieši personas šīs normas ietvaros ir salīdzināmas un šī atšķirībā attieksme nebūtu pieļaujama.

S. Osipova.

Šīs normas ietvaros šajā procesā mēs jau noskaidrojām, ka par pārstāvību nemaksā nevienam. Pārstāvēt var jebkurš, bet par pārstāvību nemaksā nevienam, maksā tikai par juridisko palīdzību.

I. Volkova.

Es šādam viedoklim nevarētu īsti piekrist. Un es tāpēc no iepriekšējās tiesas sēdes mazlietiņ paskatījos doktrīnā... Un Bukovska grāmatā 419., 420. lapaspusē ir minēts par to, ko saprot ar lietas vešanas izdevumiem. Un tur ir noteikts ar ī... tā... ar lietas vešanas izdevumiem tomēr saprot arī izdevumus pilnvarniekiem, proti, pārstāvjiem. Tāpēc es īsti nepiekrītu viedoklim, un, manuprāt, nav iespējams īsti nošķirt pārstāvību no juridiskā palīdzības sniegšanas.

S. Osipova.

Kurā gadā raksta Bukovskis un vai bija spēkā jaunais Civilprocesa likums?

I. Volkova.

Jā, bet man liekas, ka likuma normas... likuma norma par tiesāšanās izdevumiem īsti nav mainījusies. Un arī mērķis, manuprāt, nav mainījies.

G. Kūtris.

Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi? Paldies.

Vai tiesnešiem ir jautājumi Saeimas pārstāvim? Saeimas pārstāvim man būtu viens jautājums. Kusiņa kungs, saistībā ar to, ko jūs runājat arī ar pieaicināto Strupiņa kungu. Saistībā ar to, kur jūs nonācāt par medicīniskajiem pakalpojumiem un dziedniecēm. Sakiet, lūdzu, ja leģitīmais mērķis konkrētajā apstrīdētajā normā, kā es saprotu no Saeimas viedokļa, ir, lai personai būtu kvalitatīva tiesas spriešana... Likums nenoliedz personai pieaicināt ne advokātu kā savu konsultantu jeb palīgu. Jūs sakāt, ka tādā situācijā šī norma, kā saka, garantē, ka ne vienmēr ne advokāts sniegs to kvalitatīvo palīdzību. Tajā pašā laikā neviena likuma norma arī nesaka, ka vispār cilvēkam ir jāaicina uz tiesu sev jurists kā palīgs un kādā veidā tad likumdevējs uztraucas par taisnīgu un kvalitatīvu tiesas spriešanu, ja mēs sākam: ja aicināsi advokātu, izdevumi tiks atlīdzināti, ja aicināsi ne advokātu, juristu... izdevumi netiks atlīdzināti. Vari nākt arī pats bez jurista konsultācijas.

G. Kusiņš.

Jāsaka tā... patiešām nedomāju, ka šeit ir tā, ka ir kaut kāda šīs lietas ietvaros pierādīta lieta, ka zvērināts advokāts, tā ir uzvarēta lieta, bet jurista pieaicināšana — būs vēl labāks rezultāts vai, tieši otrādi, sliktāks rezultāts. Manuprāt, tie ir pieņēmumi un uz tādiem nevajadzētu balstīties.

G. Kūtris.

Nē, tas ir leģitīmais mērķis, kā es saprotu... likumdevēja...

G. Kusiņš.

Attiecībā uz šo es gribētu teikt, ka civilajās tiesībās persona ir ļoti brīva, es tā gribētu teikt. Persona var vispār nenākt uz šo tiesu. Negribēt... Es nenāku un es varbūt kaut kādu savu grūti izskaidrojamu subjektīvu apstākļu dēļ gribu zaudēt... ciest... Līdz ar to persona ir diezgan brīva savā izvēlē. Gan izvēlēties pārstāvi, gan izvēlēties, ar ko viņa konsultējās... Es pieļauju, ka viņa konsultējas ar ģimenes locekļiem, vai vēl... Bet tas, kas ir svarīgi šajā procesā, man liekas, noskaidrot, ka, lai valsts izpildītu savas prasības un ievērotu taisnīguma principu tiesā, tad valsts ir noteikusi atsevišķas personas, kas ir... nevis kā vienkārši tādi līgumstrādnieki, bet ir tiesu varas sastāvdaļa. Un es gribētu šeit atgādināt, man liekas, to, ko nedēļu atpakaļ teica pieaicinātais pārstāvis Muciņa kungs, ka taisnīga tiesa ir nevis tad, kad trūkst prokurora vai trūkst advokāta. Es šeit negribu varbūt aizkavēt tiesas uzmanību, bet... Nu, tas varbūt vairāk attiecas uz krimināltiesību sfēru, bet princips ir tāds pats... man liekas, ka amerikāņu filmās, tad, kad aiztur personu, tad policists nolasa viņas tiesības... saka, ka jums ir tiesības izvēlēties advokātu, ja nevarēsiet, valsts jums piešķirs... Līdz ar to taisnīguma princips prasa, lai taisnīguma vārdā persona saņemtu kvalitatīvu juridisku palīdzību. Taisnīga tiesa ir arī kvalitatīva juridiska palīdzība.

G. Kūtris.

Paldies.

Un otrs mans jautājums. Mazs atgādinājums pagājušajā sēdē, ko es uzdevu jautājumu tieši jums, vai valsts ir gatava... vai valstij ir izdevīgāk maksāt mazturīgo personu juristiem atlīdzību saistībā ar valsts nodrošināto juridisko palīdzību, kur ne visi palīdzības sniedzēji ir advokāti, un tajā pašā laikā valsts nepiedāvā normu, lai cilvēks, kurš saņem palīdzību no ne advokāta, nesaņemtu atpakaļ atlīdzību pat ne no valsts.

G. Kusiņš.

Jā, es... tā patiešām ir lieta, kas, manuprāt, nošķir šo... to, ko es jau arī iepriekšējā reizē teicu... ka Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums būtu aplūkojams atrauti no šīs lietas jeb nošķirti. Jo šajās lietās patiešām valsts neprasa šo naudu atpakaļ. Valsts šo ir nodrošinājusi un sniegusi. Un man liekas, ka šeit ir iespējamība šo lietu nokārtot citādāk. Un man liekas, ka Liepas kungs, kas iepriekšējā tiesas sēdē arī padomes vārdā izteica tādu pieņēmumu, es saprotu, ka tas ir tikai pieņēmums, ka, ja valsts būtu gatava vienoties ar Zvērinātu advokātu padomi par to, ka šo naudu piešķir Zvērinātu advokātu padomei un šinī gadījumā vai nu palīgi vai vēl kādi droši vien zvērināti advokāti... Latvija nav tik teritoriāli liela, lai nevarētu divu triju stundu laikā aizbraukt gandrīz uz jebkuru tiesu, kas atrodas tālāk no Rīgas. Līdz ar to man liekas, ka šo ir iespējams nokārtot arī savādāk. Valsts šobrīd to ir nokārtojusi, pieņemot Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu un neprasot šos līdzekļus atpakaļ. Valsts šos līdzekļus varētu arī neprasiť atpakaļ, ja

valsts pārskaitītu šo naudu Zvērinātu advokātu padomei tieši šo noteikto personu tiesību nodrošināšanai. Jo, manuprāt, nav nekādu šaubu, ka arī maznodrošinātās un trūcīgās personas ir tiesīgas paļauties, ka arī šīm personām būs taisnīga tiesa.

G. Kūtris.

Jā, bet pagājušajā tiesas sēdē viena no pieaicinātajām personām arī teica, man liekas, ka tā bija Tieslietu ministrijas pārstāve, ka protams, būtu vēlams, ja valsts nodrošinātu juridisko palīdzību visām personu kategorijām visās lietu kategorijās. Šobrīd tas ir ļoti ierobežotā lietu apjomā.

G. Kusiņš.

Ne visās...

G. Kūtris.

Jā... Tas nozīmē, ka valsts ir gatava teikt, lai cilvēks nāk pie valsts nodrošinātā jurista un prasa juridisko palīdzību, tad valsts maksās, ir gatava saviem izdevumiem, savukārt ja cilvēks neaiziet pie valsts norādītā jurista, bet iet pie sev zināma kvalitatīva jurista, tad valsts saka tā, ka ne valsts maksās, ne no zaudētāja saņems izdevumus.

G. Kusiņš.

Es jau gribēju norādīt, ka man liekas, ka šo likumu būtu jālūko arī kā likumdevēja reakcija uz Satversmes tiesas neapšaubāmi pamatotajiem spriedumiem, kas bija desmit gadus atpakaļ, sevišķi attiecībā uz pārstāvības ierobežojumiem. Un man liekas, ka šeit mēs varam redzēt, ka tiesību politiski ir iespējami dažādi risinājumi. Taču izvēloties tiesību politisku kaut kādu risinājumu, valsts vēl aizvien rīkojas savas rīcības brīvības ietvaros. Valsts var izvēlēties arī šādu, kas var būt... nu, man jāpiekrīt, ka nu īpaši konsekventi tas nav. Bet tas automātiski nenozīmē, ka tas ir antikonstitucionāls izkārtojums.

G. Kūtris.

Paldies.

Tiesnese Osipova.

S. Osipova.

Jūs, atbildot uz pirmo priekšsēdētāja jautājumu, teicāt, ka advokāta juridiskā palīdzība tiek sniegta atbilstošā līmenī. Tātad mēs presumējam, ka advokāta sniegtā juridiskā palīdzība ir atbilstoša augsta līmeņa... Sakiet, lūdzu, tā kā tas jēdziens "advokāts" ir paplašināts un ietver arī zvērināta advokāta palīgu, kurš var būt 21 gadu vecs, pabeidzis juridisko izglītību, ar minimālu praksi... sakiet, vai mēs presumējam... un apstrīdētās normas ietvaros tiek atlīdzināts šis zvērināta advokāta palīga sniegtais pakalpojums, vai mēs presumējam arī zvērināta advokāta palīga spēju sniegt tikpat kvalificētu palīdzību, kā advokāts?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka patrons ir tas, kas novērtē šinī gadījumā, vai šis viņa palīgs ir spējīgs sniegt to palīdzību. Es šaubos, vai 21 gadu vecs zvērināta advokāta palīgs būs guvis tādu patrona uzticību, ka patrons viņam uzticēs iet un tiesā runāt. Visticamāk, ka nē. Manā rīcībā nav datu, kas apliecinātu kaut kādus faktus, vai ir tādi zvērinātu advokātu palīgi, kas 21 gadu vecumā iet un...

S. Osipova.

Tātad mēs prezumējam, ka zvērinātais advokāts, kura palīgs iet procesā, šis zvērinātais palīgs uzņemas atbildību.

G. Kusiņš.

Tieši tā.

G. Kūtris.

Vai vēl būtu jautājumi?

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu... kā apstrīdētā norma saskan ar civilprocesa būtību, proti, sacīkstes principu, privātautonomijas principu un taisnīguma principu?

G. Kusiņš.

Es domāju, ka taisnīguma princips tieši ietver arī šīs tiesības uz... ir cieši saistīts ar tiesībām uz taisnīgu tiesu. Persona var brīvi izvēlēties, kāda palīdzība šai personai ir nepieciešama. Un šeit jau nedēļu atpakaļ bija... varbūt ir nepieciešama kāda cita palīdzība. Ne vienmēr ir nepieciešama juridiska palīdzība. Varbūt arī kaut kāda cita palīdzība ir nepieciešama. Līdz ar to persona brīvi izvēlās gan savu pārstāvi. Civilprocesa likumā ir tikai daži ierobežojumi, kādas personas nevar būt par pārstāvi. Un, manuprāt, šeit iepriekšējā un arī šodien tiesnese, atbildot uz jautājumu, skaidri norādīja, ka pārstāvības ierobežojuma nav. Un par pārstāvību neatlīdzina. Atlīdzina par juridiskās palīdzības sniegšanu. Un tāpēc es domāju, ka ir jāvērtē sistēma kopumā. Mēs nevaram izraut tādu mazu gabaliņu un pateikt, ka šajā lietā mums liekas, ka kaut kas ir nepareizi. Man šķiet, ka ir jāvērtē sistēma kopumā un sistēma ir izveidota, lai advokāti kā tiesu varai piederīgas amatpersonas tātad arī būtu izveidojuši savu organizāciju, kurai valsts tad varētu uzticēties. Ja desmit gadus atpakaļ Satversmes tiesa pamatoti nolēma, ka tāda uzticības pakāpe nav, tas nebūt nenozīmē, ka šobrīd tādas uzticības pakāpes nav. Šobrīd mēs uzskatām, ka faktiskie apstākļi ir būtiski mainījušies.

S. Osipova.

Un pēdējais jautājums. Vai jūsaprāt apstrīdētā norma ietekmē brīvu konkurenci un pakalpojumu sniegšanas brīvību juridiskās palīdzības jomā Latvijā?

G. Kusiņš.

Es jau atbildēju uz šo jautājumu iepriekšējo reiz un es neredzu datus par šā skaita izmaiņām, kas šajā laikā ir notikušas. Un tāpat... tā situācija, kas bija vairāk kā desmit gadus atpakaļ, manuprāt, nav salīdzināma ar to situāciju, kas ir šobrīd. Šobrīd personai ir pietiekams tāds rīcības brīvības plašums, lai izvēlētos sev tīkamu advokātu.

S. Osipova.

Bet no otras puses... personai izvēloties sev tīkamu nodarbošanos un ja persona negrib būt advokāts, bet sniegt juridisko palīdzību...?

G. Kusiņš.

Apstrīdētā norma jau attiecas tikai uz situācijām, ja lieta ir tiesā. Ja divas privātpersonas vienojas par kaut kādiem juridiska rakstura padomiem, man liekas, ka tas neietilpst apstrīdēto normu... Apstrīdētā norma ir par tiesu. Līdz ar to mēs runājam par taisnu tiesu, taisnīgu procesu abām pusēm, kas ir spējīgas tiesā izklāstīt ne tikai savus faktus, bet arī savu faktu juridisko pamatojumu, es domāju... tad, ja mēs runājam par šādu šauru nozari... mēs nerunājam par ikdienas... kur varbūt jūs tur trolejbusā noklausoties nejaušu telefonsarunu gūstat apstiprinājumu vai ierosmi savas lietas juridiskai nokārtošanai, kur kāds skaļi runā pa telefonu un stāsta, kā nu reiz vajadzētu rīkoties. Es domāju, ka tas var būt nu... pilnīgi neierobežoti... Šeit mēs runājam par tiesas procesu.

G. Kūtris.

Paldies. Tiesnešiem vairs nav jautājumu? Nav. Paldies.

Vai lietas dalībnieki savstarpēji grib kādus jautājumus vēl viens otram uzdot? Nav?

Mēs esam uzklājusi visas pieaicinātās personas. Vai lietas dalībniekiem ir nepieciešams pārtraukums, pirms pāriesim pie tiesu debatēm?

I. Volkova.

Nē, paldies, nav nepieciešams.

G. Kusiņš.

Pēc tiesas ieskatiem.

G. Kūtris.

Skaidrs... Līdz ar to es paziņoju, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta. Tiek atklātas tiesas debātes.

Pirms debašu uzsākšanas lietas dalībnieku viedoklis par debatēm nepieciešamo laiku? Cik jūs vēlētos ilgu laiku?

I. Volkova.

Es pieļauju, ka īsi rezumējot, būtu nepieciešamas desmit minūtes.

G. Kūtris.

Apmēram desmit minūtes jums būtu... Saeimas pārstāvim?

G. Kusiņš.

Es biju gatavojies uz piecpadsmit, bet es varētu mēģināt censties iespiesties desmit minūtēs.

G. Kūtris.

Tad uz paritātes principa... līdzīgs laika periods. Tātad piecpadsmit minūtes abām pusēm...

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēja pārstāvis!

I. Volkova.

Godājamā tiesa! Apkopojot visu dzirdēto un īsi rezumējot, es vēlētos teikt sekojošo.

Iepriekšējā tiesas sēdē es nedaudz novirzījos no tēmas, bet, manuprāt, šajā lietā tiek skatīts jautājums par to, vai personām, kuras ir puses civilprocesā, būtu pamats liegt saņemt atlīdzinājumu atkarībā no tā, kādu pārstāvi vai juridiskās palīdzības sniedzēju tā ir izvēlējusies. Proti, salīdzināmās personas, manuprāt, nav juristi apstrīdētās normas ietvaros, bet gan puses civilprocesā.

Tiesību normas izdevēja un daudzu pieaicināto personu viedoklis ir tāds, ka apstrīdētās normas mērķis ir mudināt personas par juridiskās palīdzības sniedzēju izvēlēties zvērinātu advokātu vai tā palīgu.

Tajā pašā laikā atceroties Satversmes tiesas skaidrojumu jēdzienam “advokāts”, kā arī Danovska kunga atbildi, ka Satversmes 92. panta kontekstā ar jēdzienu “advokāts” saprot plašāku personu loku nekā tikai zvērināti advokāti un viņu palīgi, tādēļ, neskatoties uz to, ka ir pagājuši aptuveni desmit gadi no Satversmes tiesas skaidrojuma, es šīs lietas izskatīšanas gaitā nesaklausīju tādus argumentus, kamdēļ personām, kuras būtu saņēmušas kvalitatīvu palīdzību un lietā uzvarējušas, tiesības saņemt atlīdzinājumu būtu jāierobežo.

Ja likumdevēja ieskatā ir pagājis pietiekams laiks, lai pārskatītu jautājumu par pušu iespējamiem pārstāvjiem, tad jautājums par to, kas varētu sniegt pēc iespējas kvalitatīvāku juridisko palīdzību, ir jāskata kontekstā ar pārstāvību, manuprāt.

Ar vairākiem piemēriem pagājušajā tiesas sēdē es parādīju, ka apstrīdētā norma nesasniedz mērķi un persona par juridiskās palīdzības sniedzēju un par pārstāvjiem neizvēlas tikai un vienīgi zvērinātus advokātus. Tāpat norādīju arī to, ka apstrīdētā norma tiek... ja tā var teikt, apieta, lai izdevumus no zaudējušās puses tomēr atlīdzinātu.

Tomēr tas, ko es vēl vēlos teikt, ir, ka personas, kuras pie juristiem vēršas pēc juridiskās palīdzības tās pārstāvēt, lielākoties sākotnēji nejautā to, vai izdevumus, kuri tām būs radušies, tās varēs atgūt tiesas ceļā. Šāds jautājums bieži vien vispār pat netiek uzdots, vai arī tas ir sekundārs. Tātad personas, kuras nāk ar

lūgumu pēc palīdzības, viņas lūdz palīdzību nevis izlasa Civilprocesa likumu, atrod to, ka par viņiem radītajiem izdevumiem atlīdzinājumu saņems tikai tajā gadījumā, ja viņi vērsīsies pie zvērinātiem advokātiem un tādēļ iet tikai pie zvērinātiem advokātiem. Tas nozīmē, ka izdevumu atlīdzinājums nav tas būtībā pats svarīgākais sākotnēji personai. Personai ir svarīga juridiskā palīdzība tajā brīdī tai problēmai, kāda tobrīd ir radusies. Un savukārt tas nebūtu par iemeslu, lai personas, kurām šādi izdevumi par juridisko palīdzību ir radušies, liegtu saņemt atlīdzinājumu par viņas izdevumiem.

Bez tam, kā nelielu piebildi varu teikt, ka personas bez juridiskās izglītības... visus juristus, kas sniedz palīdzību un arī zvērinātus advokātus sauc par advokātiem un šad tad arī otrādāk.

Tādēļ arī pastāv jautājums, kāpēc personai, kura lietā uzvarējusi un saņēmusi tādu palīdzību, lai uzvarētu, liegtu viņām tiesības šādi saņemt atlīdzinājumus par to, kādi viņām radušies saistībā ar lietas vešanu.

Ņemot vērā Danovska kunga norādes par to, ka būtu jāpapēta Civilprocesa likuma 33. panta mērķis kopsakarā ar Civilprocesa likuma 41. un 44. pantu, kā jau es norādīju, es papētīju arī doktrīnas un to, ko saka... kamdēļ tāda norma Civilprocesā vispār ir radusies... Un, kā jau es minēju, ko es spēju atrast, bija Bukovska kunga norāde par to, ka šādas normas mērķis ir atlīdzināt otram pusei par otras puses radītiem izdevumiem. Proti, runa ir ne tikai par tiesas izdevumu, proti, valsts nodevas atlīdzinājumu, bet arī par ar lietas vešanu saistītajiem izdevumiem un doktrīnā norādīts, ka tomēr tiek... ar lietas vešanu saistītos izdevumus uzskata gan juridiskās palīdzības sniegšanai tērētos izdevumus, gan par pārstāvim maksāto atlīdzinājumu. Un turklāt kā nosacījumu izdevumu atlīdzināšanai Bukovska kungs norāda to, ka tas ir... atbildētājs ir devis iemeslu prasības celšanai un prāva ir vinnēta, proti, prasība ir apmierināta vai arī noraidīta. Tādējādi es uzskatu, ka Civilprocesa likuma norma, kas noteic tiesas un ar lietas vešanu saistīto izdevumu mērķis ir kompensēt pusei izdevumus, kuri tai radušies otras puses ievainojamības dēļ.

Un ņemot vērā to, ka puses civilprocesā atrodas salīdzināmos apstākļos un to, ka likumdevējs ir paredzējis un radījis tādu situāciju, ka lietu tiesā var vest puse gan ar advokāta palīdzību, gan ar cita konsultanta palīdzību, kā arī bez lietas vešanas pusēm palīdzību var sniegt arī kvalificēti speciālisti ārpus tiesas zāles, tad atšķirīga attieksme pret pusēm, manuprāt, nebūtu attaisnojama.

Tas arī īsumā ir viss, ko es vēlējos rezumēt.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Saeimas pārstāvim... lūdzu, jums vārds tiesas debatēs.

G. Kusiņš.

Godātā tiesa! Šī lieta, manuprāt, bija interesanta ar to, ka laiku pa laiku vajag arī apstrīdēt absolūtas patiesības, lai pārlicinātos, ka viņas vēl aizvien ir spēkā. Tas ir dabiski. Situācijas attīstās, nekas nestāv uz vietas. Šaubīties vispār ir cilvēka dabā, ja cilvēki nešaubītos, tad, es domāju, daudzi lēmumi būtu pieņemti tādi, par kuriem mēs paši brīnītos.

Taču šajā lietā paužot likumdevēja nostāju, es gribu norādīt uz to, kas bija nedēļu atpakaļ... uz šo savādo situāciju, ka likumā termins palika tieši tāds pats, bet tika uzskatīts, ka kaut kas ir mainījies.

Es gribētu norādīt, ka šī patiešām nav nejauša situācija un tā nebūt nav pirmā situācija. Un jāsaka tā, ka par to, kāda ir likumdevēja griba, Satversmes tiesa ir lēmusi šajā sēžu zālē jau kopš Satversmes tiesas izveidošanās. Un situācijā, ka likumdevēja gribu atspoguļo nevis pieņemtais teksts, bet arī kaut kas nepieņemts vai noraidīts, to Satversmes tiesa, manuprāt, ļoti pamatoti izteica vienā spriedumā jau Satversmes darbības pirmsākumos norādot saistībā ar Satversmes 81. pantu, kur tika norādīts, ka ar Saeimas pieņemto likumu ir uzskatāms ne tikai tas, ko Saeima ir pieņēmusi, bet arī tas, ko Saeima ir noraidījusi.

Šinī gadījumā mēs esam līdzīgā situācijā. Saeima, izvērtējot priekšlikumu, kas tika iesniegts, Saeima noraidīja šo priekšlikumu un tādējādi pauda savu gribu. Šāds gribas izpaudums ir iespējams, tas ir pietiekoši skaidrs, pie kam, tas bija pietiekoši skaidrs, lai Senāts šo gribas izteikumu, ko likumdevējs bija veicis, saprastu kā likumdevējs šobrīd saskata, ka šī norma aptver tikai un vienīgi advokātus.

Man liekas, ka advokātu statuss jau šajā tiesas procesā vairākkārt tiek analizēts un es šeit neatkārtošu daudz ko, bet es gribu norādīt, ka advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas un valsts, izveidojot šo sistēmu, ir saistīta ar pienākumu nodrošināt taisnīgu tiesu.

Savā profesionālajā darbībā advokāti ir neatkarīgi un pakļauti likumam. Tā ir norādīts Advokatūras likumā. Un Advokatūras likumā advokātam ir arī papildus garantijas. Tas ir gan Advokatūras likuma 6. pants, kas šajā tiesas procesā maz tika pieminēts, bet es gribētu norādīt uz to, ka advokāts ir pasargāts no citu valsts amatpersonu iejaukšanās. Nedrīkst pieprasīt no klientiem ziņas par advokāta sniegtās palīdzības faktu un saturu. Mēģināsim noprojicēt šo situāciju uz jebkuru juridiskās palīdzības sniedzēju... pat nejuristu. Es domāju, ka valstī nav iespējams izveidot mehānismu, kā nokontrolēt, vai šo normu var izmantot... es neteikšu, kas man deva kaut kādu padomu... Nu, tas, manuprāt, novestu pie ļoti savādas situācijas. Man liekas, ka ir ļoti pamatoti Advokatūras likuma 6. pantā ietverts arī tas, ka valsts, dodot šo iespēju, kas ir šobrīd apstrīdētajā normā, paredz advokātiem gan papildu atbildību, gan arī no valsts puses valsts pasargā citus par to, ka advokāts ir sniedzis kādam juridisku palīdzību. Tas, manuprāt, ir būtiski atšķirīgi.

Mēs divas dienas... gan nedēļu atpakaļ, gan šodien runājām par juridisko palīdzību. Mums liekas, ka šie vārdi ir tik plaši, ka šī juridiskā palīdzība var būt arī

nejauši saklausīta telefona saruna vai vēl kaut kāds padoms... Taču es šeit gribētu vilkt paralēles ar to, ka taisnīga tiesa nenozīmē jebkādu padomu. Taisnīga tiesa nozīmē to, ka valsts izveido sistēmu, advokāti ir pakļauti gan disciplinārbildībai, gan arī advokātiem ir pieņemts Ētikas kodekss. Ja šādu situāciju attiecinātu uz ikvienu citu, tad, manuprāt, par neiespējamu pārvērstos nesen Satversmes tiesas izlemtais par to, ka Satversmes tiesa saskatīja savādu rīcību attiecībā uz maksātnespējas administratoriem. Man liekas, ka valstī ir jābūt iespējai gan pateikt, kāda ir attiecīgās profesijas sniegšanas kvalitāte, mēģināt šo kvalitāti nodrošināt un šinī gadījumā Advokatūras likums ir tas, kas beidzamo desmit gadu laikā gan ar savām pārvērtībām, gan ar to, ka advokātu skaits salīdzinājumā ar 2001. gadu, man liekas, ir pat trīskāršojies... Un ja mēs paraugāties uz tiesās izskatāmām lietām, tad lietu skaits nav trīskāršojies. Līdz ar to man šķiet, ka ir pietiekoša izvēle, lai izvēlētos savu pārstāvi. Valsts, manuprāt, šeit bauda plašu rīcības brīvību un valsts šīs plašās rīcības brīvības ietvaros ir izveidojusi mehānismu.

Es jau norādīju, ka šis mehānisms varbūt ne vienmēr visās niansēs ir konsekvents un Valsts juridiskās palīdzības likumā un... kā tika konstatēts nedēļu atpakaļ, ir 26 vai 27 personas, kas nav advokāti un kas sniedz juridisko palīdzību. Taču šīs personas noslēdz publisko tiesību līgumu.

Ja mēs paraugāties uz citu situāciju un uz to situāciju, ko pieteikuma iesniedzēja pārstāve teica... Jūs nevēlaties stāties advokatūrā tāpēc, ka jūs nevarat izpildīt.. vai nevēlaties izpildīt kaut kādus priekšnoteikumus. Vismaz tā es sapratu. Jeb neesat gatava izpildīt tos priekšnoteikumus. Tad kāpēc citi, kas izpilda citas prasības, kas ir... es negribu apšaubīt nevainojamu reputāciju, bet personas, kas ir gatavas sevi pakļaut valsts noteiktam lielākam sietam, nebūtu caur šo sietu izgājušas un tādējādi ieguvušas kaut kādu atzītu statusu. Šis advokāta statuss ir tas, par ko valsts saka: ka jā, mēs esam pārbaudījuši, šīs personas ir nokārtojušas gan eksāmenu, uz šīm personām neattiecas ierobežojumi.

Savukārt, ja mēs paraugāties uz jebkuru citu cilvēku, kas varbūt varētu sniegt juridisko palīdzību būdams jurists vai nebūdams jurists... Mēs redzam, ka šeit pat nav noslēgts līgums. Pieteikuma iesniedzēja pārstāve, man liekas, nav noslēgusi līgumu ar juridiskās palīdzības administrāciju par juridiskās palīdzības sniegšanu. Mēs varam saskatīt valsts izveidotu sistēmu un valsts arī prasa, lai šīs sistēmas rezultātā personai būtu iespēja. Es nesaku, ka vienmēr advokāta sniegtā juridiskā palīdzība garantēs uzvaru tiesā. Ir apzināti... kolēģu vidū, es domāju, tas nav nekāds jaunums, ir lietas, kurās ir ne tikai pirmsšķietami, bet diezgan skaidrs, ka būs zaudējums, bet tas jau nenozīmē, ka šādām personām nepienākas juridiskā palīdzība. Arī šādām personām pienākas juridiskā palīdzība un arī šādas personas ir tiesīgas šādu juridisko palīdzību saņemt.

Nedēļu atpakaļ es teicu tādus vārdus... laikam īsti nav latviešu valodā ieviesies un ceru, ka arī neieviesīsies. Tas vārds bija "normālība". Man liekas, ka normāli ir lūgt padomu tam, kas ir spējīgs to sniegt pietiekoši profesionālā līmenī. Un es varu pievienoties tikai kolēģa Strupiņa viedoklim par to, ka būtu nesaprātīgi

lūgt medicīnisku padomu cilvēkam, kurš acīmredzot ir ieguvis medicīnisku izglītību, bet nepārzina visu lietu būtību. Es ļoti ceru, ka mēs nenonāksim tādā situācijā, ka valsts būs spiesta maksāt par nekvalitatīvu pakalpojumu.

Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Pasludinu tiesas debates par slēgtām.

Vai lietas dalībniekiem ir vēlēšanās izteikt repliku? Pieteikuma iesniedzēja pārstāve?

I. Volkova.

Nē, paldies.

G. Kūtris.

Saeimas pārstāvis?

G. Kusiņš.

Nē, paldies.

G. Kūtris.

Tiesa nolēma, ka spriedums šajā lietā tiks pasludināts 19. decembrī plkst. 12.00.

Paldies.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Elīna Kursiša